AYLIK KÜLTÜR-FİZİK DERGİSİ Nisan 1998 Sayı: 47 Fiyatı: 275.000 TL. *(kdv dahil)*

ÖKÜZ

ordunun dereleeeriii aksa yukarıii aksa

Can Yücel
Vedat Türkali
Turgut Özal
Oktay Rifat
Cezmi Ersöz
küçük İskender
Sadık Hidayet
Ferhan Şensoy
Kompela

MURATHAN MUNGAN: ŞİİR SÖZCÜKLERİN İLK GECESİNİ YENİDEN KEŞFETMEKTİR

SEKSTEN ÖNCE İKİ KELİME ETMEK LAZIM
MEHTAP KANDEMİR

Akşamsefası

hayatı nasıl yaşayalım?

metin üstündağ

türkçe, renkli, ingilizce altyazılı, sinemaskop, abur cubur hayatımızın yepisyeni değerli bir aabisi, her konunun mutlaka uzmanı, iyilerin dostu kötülerin ahbabı ve ailemizin yeni hayat kullanma kılavuzu, ayaklı kütüphane sayın **yaşar nuri öztürk**'e ilgili ilgisiz heryerde sorulan bazı sorular demeti:

✔ sayın hocam, gece *playboy tivi* seyredilen *decoder*'le ertesi gün naklen maç seyretmek caiz midir?

✔ *bimaş* kanalları *kanal d* ve *atv*'nin havuz sistemi'ne karşı olmaları abdest bozar mı?

✔ *dandanakan savaşı* kaç yılında, kimler arasında yapıldı, nedenleri ve sonuçlarıyla açıklayınız?

✔ kıymetli yaşar nuri hocam, akdeniz akşamları mekruh mudur?. hele bir de aylardan temmuz'sa yani?

✔ darbe, ara rejim söylentileri sonrası taharet nasıl yapılmalıdır? ayrıca bu yıl şampiyon kim olacak?

✔ değerli hocam, hakkatten ne yersen ye asit yapar mı ağzında?

✔ sayın hocam, benim sorum birbiriyle bağlantılı bir kaç konudan müteşekkil. evlilik aşkı öldürür mü? boyu mu önemli, işlevi mi? uzayda hayat var mı? bizim mahalleden geçer mi? en mühimi de hocam, labazıttın mı?

✔ rüyasında fantazi müzik dinleyip hamamcı olarak uyanan bir mümin'in hangi iki klip arasında gusül abdesti alması caizdir?

✔ *erman* hocam, pardon, *toroman* hocam, ee şey, *nuri sesigüzel* hocam, amaan neyse, bizim otomatik çamaşır makinesi kireçlenmesin diye calgon kullanmamız caiz midir?

✔ sayın yaşar nuri hocam, yaz demedim kış demedim eylendim, kız demedim dul demedim evlendim, rakı içtim şarap içtim sallandım, bu arada nohut yedim yellendim, şimdi benim sorum şu; çorum'dan hakkatten niye adam çıkmıyor?

✔ güzel hocam, *cem yılmaz*'ın; yüzyıllar boyu çeşitli mezhep kavgalarıyla birbirlerini kırıp geçirmiş yüce halkımızın gözünün içine baka baka *"panasonic apayrı"* demesi, yeni bir bölücülüğe ve kardeş kavgasına neden olmaz mı?

✔ sayın hocam, şarkıcı volkan'ın *"ananı niyolay"* şarkısı oruç kaçırır mı?

✔ hocam, bazı kendini bilmez karacahiller, *"imaj hiçbir şeydir, susuzluk herşeydir"* diyorlar, bunun kitapta yeri var mı, varsa yeri rahat mı, yerini yadırgıyor mu?

✔ sayın hocam, ah tenim esmer, esmer ister, yani ayıp mıdır, günah mıdır, nedir bu?

✔ adı güzel, kendi güzel nur yüzlü hocam, petek dokulu kanatlı orkit satılan marketlerden ekmek almak mekruh mudur?

✔ hocam, yerli yersiz *"maraba televole"* demek caiz midir, yine konuyla bağlantılı olarak şunu da sormak istiyorum; hakkaten hayat haber midir?

✔ bir gece ansızın kapı vurulsa ve *"kim o"* sesine yeşil kod adlı kaçak özel tim üyesi mahmut yıldırım; *"tanrı misafiri"* diye cevap verse, o anda kapıyı açmak caiz midir, yoksa yusuf yusuf mudur?

✔ hocam, cindy crawford'da da ne bacaklar var ama değil mi hocam, sütun sütun... yani şey, pardon!. hocam, sarımsaklasak da mı saklasak, sarımsaklamasak da mı saklasak..

Şair Cemal Süreya, kendi kendince 8. Cumhurbaşkanı Turgut Özal'la pek geçinemiyordu. Hatta hiç geçinemiyordu. Şair, birara işi o kadar ileriye götürdü ki, Turgut Özal'a birlikte intihar teklifi bile yaptı. Şairin aşırı ciddiye aldığı bu teklif, o dönemdeki herşey gibi arada kaynadı gitti. Şair bu intihar teklifinden 1 yıl sonra aramızdan ayrıldı. Şairden 3 yıl sonra da cumhurbaşkanı...

Turgut Özal

CEMAL SÜREYA

Pertolü olmayan bir ülkenin Yamani'sidir; onun sakalsızı, gözlüklüsü, soylu sayılmayanı, biraz da Yahudisi. Yahudi bakışlı Müslüman.

"Binbir Gece" kişisidir. Bilindiği gibi, *Binbir Gece Masalları*'nın birkaç kaynağı var: Arap, İran, Hind. Bu masallarda, özellikle de bütün bir Yakındoğu geleneğinde, mahşer duygusunu eğlence öğesinden de geçiren, cesareti ikiyüzlülükte de onaylayan davranışlar öne gelir.

Binbir Gece Masalları'nın ana teması, ölümü erteleme, ama yalnız bir gün için erteleyebilme kaygısına dayanır. O "bir gün" her gün sürecektir: Erotik vakit geçirme yolları, tiryakiler, Kahire hırsızları, sihirli lambayı kapmak isteyen Alaeddin'ler. Sultanahmet cinleri, ağulu çaylar, Tahtakale maymunları, Harunreşid dönemindekileri aratmayan dolandırıcılar, bankerler, uzak ülkelerde olağanüstü Sinbad yolculukları...

Evet, kafadanbacaklı bir Sindbad, ama en az onun kadar akrobat. Anadolulu Sindbad: Dev parmak çocuk! Yani hep masal.

Şeydir de o. Gargantua'ın adamakıllı küçültülmüş ve oranları değiştirilmemiş bedenine salıverilen, orada çok rahat hareket edebilen bir Ali Baba. *Ali Baba ve Kırk Haramiler*'i ülkemizde bilmeyen yoktur; hiçbir biçimde emeğe dayanmayan başarının, kolay ulaşılan zenginliğin, olağanüstü şansın öyküsüdür: "Açıl susam açıl!" serüvenini böyle özetleyebiliriz.

Otururken nesnel ölçülerle değerlendiremezsiniz onu; çünkü o durumda çok doğal ve tutarlı bir Buddha, daha doğrusu herhangi bir Dalaylama gibi görünebilir. 12 Eylül'den önce oturuyordu.

Ayakta ise, 12 Eylül 1980'den sonraki Turgut Özal'ı daha çok karşımızda buluruz. Yeni rolüne soyunmuş, görsel olanaklar da taşıyor olmasına uzmanlarca çalışılmış biri. İlk çizgi filmlerdeki gibi oynatmaya başlamıştır gözünü kaşını.

Ayakta, konuşurken, bir kolu, bir dirseği hizasından ve başparmağı ayrık duracak biçimde öne doğru kıvrılıyor. O arada bir omuzu da hafifçe kabarmış olacaktır. Bu tavırda güven arama duygusu mu saklı? Güç gösterisinde bulunma niyeti mi? İkisi de belki.

Elini kalçasına koysa... Bir iki bakımdan kolay değildir bu. Ceketinin cebine soksa ya da öyle bir yapsa... Ama o da bürokrat döneminin jesti. Oysa, o artık "Eflatun tedbirli" bir başbakan!

Eski Poujade'çının (esnaf avcısı), şimdilerde büyük sermaye egemenliğini terk etmeye çalışırken, biraz da sıkılıyor gibi görünmesi gerekir, değil mi? Sarkan, işlevsiz kol o anlamı taşıyor işte. Gülümsemesinden zaman zaman geçen bir kırıklık anlamı da onu yansıtmalıdır. Alabildiğine mazlum bir ses. Sanki herkesin sesi. O anlarda aralıksız olarak mutluluk vaat eden Turgut Özal, mutsuzluğunu temize çıkarmak isteyen bir Suudi Arabistan Churchill'i kimliğine girer.

Üretilmemişse, Türkiye koşullarına çok uygun biçimde seçilmiş bir ses. Gözlüğü bile sanki hepimizin gözlüğü. Az sonra inanç terimleriyle yalan söyleyecek. Hesap verir gibi dikte edecek. Bu sese 1985'te şaka, 1986'da öfke tonları da yerleşti.

İç hazinedeki eşyadan Sikke kesmeyi ilk akıl eden Osmanlı veziri.

Demirel'in karikatürü; ama onun cücesi değil, devi. Kısmi seçimlerden sonra kendi kendisinin karikatürü.

"Kırk Haramiler"i bir sıfır atarak "Dört Eğilimler"e düşürdü. Böylece TL'den üç sıfır atma olanağı da elde etti. Bu da gösteriyor ki, elimizdeki kitap *Binbir Gece Masalları*'nın Washington baskısı olabilir. Ya da Chicago...

Biraz da İngiliz Keynes'i okumuş, belli. Bunu herkes bilsin diye, her gün sokakları kazdırıyor. Ama hep aynı sokakları.

Asıl işi inandırmak. Neye mi? Bizdeki erozyonun başka ülkelerin topraklarında alüvyona dönüşmesinin iyi bir şey olduğuna.

Ocak 1987

Turgut Özal'a Birlikte İntihar Önerisi

Ülkemizi sizden,
Sizi de kendi özel sıkıntılarınızdan
Kurtarmak için
Arkadaşım Muzaffer Buyrukçu'yla
Bir önerimiz var:

İntihar etmelisiniz!

Ben ve Buyrukçu bu konuda
Dostça omuz veriyoruz size.

Gelin, halkın önünde.
Üçümüz birlikte intihar edelim.

Yer: Kadıköy eski iskelesinin önü.
Gününü ve saatini siz saptayın.

Ülkemiz sizden kurtulsun.
Biz de bir işe yaramış olalım.

Ekim 1989

Nenni

CAN YÜCEL

Uyusun da büyüsün canlar nenni
Meydanı boş buldukta kırk harami
Bir yandan bir yana
Savrula kavrula
Yanyana
Yana yaka
Kanlı Sivas ilinde
Madımak Otelinde
Alevlerin dilinde
Uyusun da büyüsün canlar nenni
***
Dandini dandini dastana
Mandalar girmiş vatana
Kov bostancı camızı
Yemesin aşımızı
Elele tutuşa
Dayana dayanışa
Asıl asıl ki özgürlüğüne
Uyansın da büyüsün bebeler nenni
***
Diyen canların canına okundu
Tekbir getirildi kundaklar kondu
Bir yandan bir yana
Savrula kavrula
Yanyana
Yana yana
Kanlı Sivas ilinde
Madımak Otelinde
Alevlerin dilinde
Uyusun da büyüsün canlar nenni

Aksisedasız Alo

M. GÜLEÇ

Tek küçük yetim
jetonun
son iniltisiyle
kent tellâlı ankesörde
kaldı
sesin ve kulağım
duyulmaktan öte ağladım

14.06.1997

Önümüz Arkamız

TURGAY FİŞEKÇİ

Önüne gelenin yinelediği söz:
"Ülkenin önü açık."

Evet, belki önü açık ama
Arkasındakilerden bir türlü
Kurtulamadığından olmalı
Bu bir türlü bitmeyen iktidarsızlığı.

Bütün gaddarlığına rağmen, çocukluğum boyunca temiz bir sokakta büyüdüysem bunun yegane sebebi Şero'ydu

Bölüçi Şero

KEMAL VAROL

Sabah uyandığımda, eğer yalnız olduğumu görmüşsem, başımı pencerenin incecik demirleri arasından uzatıp, bahçemizi kaplayan duman genzimi yakmaya başlar başlamaz annemin yine ekmek pişirdiğini anlardım. Annem bir yandan, bahçemizin bir köşesine basit tuğlalarla kurulmuş olan ocağın ateşini diri tutmak, bir yandan da eline aldığı hamuru düzgün bir şekle sokmak için didinip dururdu. Ateş sönmeye yüz tuttuğunda ise hemen ocağa ayçiçek saplarını sürüp olanca nefesiyle üflemeye başlardı. Duman gözüne kaçtığında, elinin tersiyle gözlerini oğuşturup alnında biriken boncuk boncuk terleri silerdi. Bense hemen pencereden uzaklaşıp balkonda oturmaya başlar ve annemin beni farketmesini beklerdim. Elbisesinin kolu eline dolaşmaya başladığı an beni çağıracağını bilirdim çünkü. Bense, kol sıvama işleminden sonra, bembeyaz tülbentinin kenarlarını kulağının arkasına sıkıştırır, annemin "elinin hamuruyla" elbisesini kirletmesine engel olurdum böylece. Son olarak, yanan ateşten dolayı kıpkırmızı olmuş sacın üzerinden yeni alınmış ekmekten bir parça koparıp gülümseyerek uzatırdı bana. Ekmeği kaptığım gibi mutfağa koşar, bir parça peynir ya da tereyağının arasına bırakır, elimi yakan sıcak ekmeğe üfüre üfüre sokaklara koşardım. Çoğu kez de annemin ekmek yapıyor olmasından faydalanıp kavurma tenekesine dalardım. Sonra da annemin yanına döner, gizlice onu seyrederdim.

O sabah yine kavurma tenekesinden güç bela çıkardığım bir parça eti çabucak mideme indirdikten sonra, aynanın karşısına geçip dudağımın kıyısında yağ izleri kalmış mı diye, yüzümü kontrol edip balkonda uslu uslu oturan çocuk rolüne bürünmüştüm. Annem son hamur parçasını da ocağın üzerine yaydıktan sonra, az önce yarısını bana verdiği ekmeği uzatıp;

- "Heyran olam sahan, buni Şero'ya götür" dedi.

Bense büyük bir korkuya kapılarak;

- "Şero'ya! Yok götürmem, o delidir." dedim.

Annem; "Ma oğlum, Şero da insan değil! Hem sen ekmeği götür gel, sahan kavurma da verecağam." dediğinde zayıf noktamı çoktan keşfettiğini anlamış olmalıydım.

Ben bir yandan Şero'nun deliliğini düşünürken, bir yandan da az önce doya doya yediklerimi unutup annemin bana vereceği bir parça yeni kavurmayı hayal etmeye başlamıştım. Kendi kendimi yatıştırıcı bir kaç söyledikten sonra elimdeki yarım ekmeği Şero'ya götürmeye karar verdim. Bahçe kapımızı ürkerek açıp başımı dışarı uzattığımda Şero'yu az ilerde bir duvarın dibine çömelmiş ve kendi kendine konuşurken gördüm. Titreyerek yanına yaklaştım ve elimdeki ekmeği şalvarına attıktan sonra hızla eve doğru koştum. Şero her zaman olduğu gibi, adımı çift "m" ile çağırdı;

- Kemmal!

Şaşkınlıkla dönüp arkama baktığımda, Şero pek beceremezse de sağ elinin işaret ve orta parmağını havaya kaldırıp zafer işareti yaptıktan sonra, gülerek;

- "Bölüçi" dedi.

Ben bahçeye girerken, gören oldu mu diye, korkuyla etrafa baktım. Öyle ya Şero'nun bu yaptığını veya söylediğini birileri duyup işitmişse neler düşünmezlerdi ki?

Sekiz-dokuz yaşlarındaydım. Günboyu bahçemizin artık ezberlediğim dörtbir köşesinde termik santrallerden tutun da lüks villalara kadar bir çok maket inşaat yapıyor sonra da, sol söylemi, uzun donu ve sümüklü burnuyla takip eden bir çocuk olarak; "termik santraller kapatılsın!" ya da "Özel mülkiyete hayır!" diye slogan atıyordum. Dışarıdan Kopo Osman'ın "Yandım anam, yandım" diye bağırmasını duyunca sloganlara ara verip kıs kıs gülmeye başladım. Anlaşılan Kopo Osman, biri aksayan ayaklarıyla eylemini gerçekleştiremeden Şero'nun kurşun hızındaki taşlarından birini yemişti yine. Zaten son günlerde sokağın hemen hemen bütün çocukları yara-bere içindeydi. Bense bahçemizde güven içindeydim. Fakat bahçeden öte tehlike demekti. Çünkü mahallemizin ünlü delisi Şero kapı komşumuzdu. 60-65 yaşlarında olmalıydı. Her daim tozlu şalvarı, kirden siyaha kesmiş köşeli şapkası, sıfır numara traşlı kafası ve tuhaf bağırmasıyla tüm mahalleli için korku abidesiydi. Kardeşinin evinde kalıyordu. Kardeşi ara sıra onu traş eder, portakal-elma verir, tatlı alması için de para sıkıştırırdı cebine. Sıcacık tatlıyı gözümüzün önünde yiyip, tatlı şiresi bulaşmış parmaklarını yalamaya başladığında, Şero'nun karşısına geçip kendimizi acındırmaya başlardık. Yavaş yavaş yaklaşıp, bize tatlısından bir parça vereceğini sanırken, her seferinde "gedin la!" diye bağırdığında Şero'ya olan kızgınlığımız daha da artar, sabotajlarımızı sıklaştırmaya yemin ederdik.

Bütün gaddarlığına rağmen, çocukluğum boyunca temiz bir sokakta büyüdüysem bunun yegane sebebi Şero'ydu. Elindeki süpürgeyle, her sabah önce kendi evlerinin etrafını, sonra da bizim sokağı bir güzel süpürür, küçük büyük demeden bütün taşları belirli bir düzen içerisinde toplar, etrafta ne kadar çöp varsa o taşların altına gizlerdi. Bunu yaparken büyük bir sabırla taşların estetik bir görünüm kazanması için didinip dururdu. Oysa mahallenin en haşarı çocukları, yani bizler için Şero'nun bu estetik uğraşı ve hijyenik katkısının hiçbir önemi yoktu. Tek hedefimiz Şero'nun kalesine en kısa yoldan varmak, sonra da o bin bir emekle bir araya getirdiği taşlarla çöpleri dağıtmak ve oradan çabucak sıvışmaktı. Saatlerce bir duvarın köşesinde bekler, Şero'nun 'gaflete' düştüğü bir anını yakalar yakalamaz onun kalesine saldırmaya başlardık. Kaçarken uzun donlarımızı indirdikten sonra, bize tatlı vermemesini hatırlatırcasına, billiglerimizi tutup "baak, bak datli!" diye bağırırdık. Şero, bir yandan taşlarını bize fırlatırken bir yandan da her seferinde olduğu gibi mahalleyi ayağa kaldırırdı. Deli gibi (deli gibi mi?) bağırır çağırır, bizim dağıttığımız çöpleri savurup dururdu etrafa. Başımda onun fırlattığı taşlardan nasibini almış yerler duruyor hâlâ.

Fakat Şero'nun bu hırçın yönünün aksine hep çocuk kalan bir tarafının olduğunu da biliyorduk. Bize geldiği zaman, annem özellikle yemiş ve benzeri şeyler verdiğinde, çok çok bir-iki saat önce çöplerini darmadağın eden çocuklardan biri olduğumu unutur, benimle şakalaşmaya başlardı. Keyfinin yerinde olduğunu anladığımda ise şapkasını alıp kaçar ya da elimle kafasına küçük tokatlar indirirdim. Öte yandan onunla günün belirli saatlerinde iyi geçinmek zorundaydım. Çünkü mahalledeki birkaç televizyonlu evden biri de Şero'nun kardeşine aitti. Saat iki gibi televizyon yayını başlayınca, doğru onların evine gider, ön sıralardan yer kapmaya çalışırdım. Şero eve geldiğinde, eğer o gün televizyon seyretmek için az sayıda çocuk toplanmışsa keyfi yerine gelir, bizim nefesimizi tutmuş ve faltaşı gibi açılmış gözlerle daldığımız çizgi film sefasına o da katılırdı. Çizgi film sonrası geleneksel hale getirdiğimiz Fırri Fırri (Uçtu Uçtu) oyununa gelirdi sıra. Hepimiz sağ elimizin işaret parmağını dakikalarca Şero'nun dizine koyar, uçamayan bir varlığın adını söylemesini bekler dururduk. Sonra da gömleğinin üstten iki düğmesini açıp omzundaki kurşun yarasını gösterirdi. O gün aksamadan süren tören programında bir değişiklik oldu. Şero ile o anki samimiyetimize güvenerek, işaret ve orta parmağımı kafasının arkasından uzatıp ona tavşan yaptım. Arkadaşlarım gülmeye başlayınca Şero birden başını çevirip elime baktı. Kaskatı olmuştum ve parmaklarım öylece havada kalakalmıştı. Ben 'dövecek mi?' diye beklerken, o, birden hınzırca gülmeye başladı ve sadece "**bölüçi**" dedi.

Muhtemelen, televizyonda seyrettiği yürüyüşlerde, spikerin, zafer işareti yapanları 'bölücü' diye nitelendirmesi zihninde yer etmiş, o da her zafer işareti yapanı ya da benim gibi tavşan yapanı 'bölüçi' sanıyordu. O günden sonra bizi her gördüğünde aynı sözü tekrarlayıp durdu. Tedirginliğimizi görünce daha da seviniyor, bağırarak "böliçi, bölüçi" diyordu. Artık yaklaşamaz olmuştuk ona. Çünkü Şero'nun intikamı acı olmuştu. Açığımızı yakalamış ve durmadan üstümüze geliyordu.

Kaç yıl oldu o ilçeden ayrılalı hatırlamıyorum. Şero şimdi ölmüş olmalıdır. Çoktandır unutmuştum onu. Kışla birlikte saçlarımı gittikçe kısalttığım günlerdi. Sevgilimin dizine uzanmış, zaten kısaltmış olduğum bir tutam saçımı onun ellerine emanet etmişken birden bir çığlık attı. "Ne oldu?" diye sordum. "Başında bir sürü yarık izi var, ne ettiler sana?" dedi. Bir an durdum ve sadece, "bir eylemden kalma" dedim.

"Canım benim, kimbilir nasıl dövmüşlerdir seni" deyip yanağıma bir öpücük kondururken, eylemin bir çöp ve taş dağıtma operasyonu olduğunu söyleyemezdim ki ona!.

Aksamsefasi

... MUSA KART

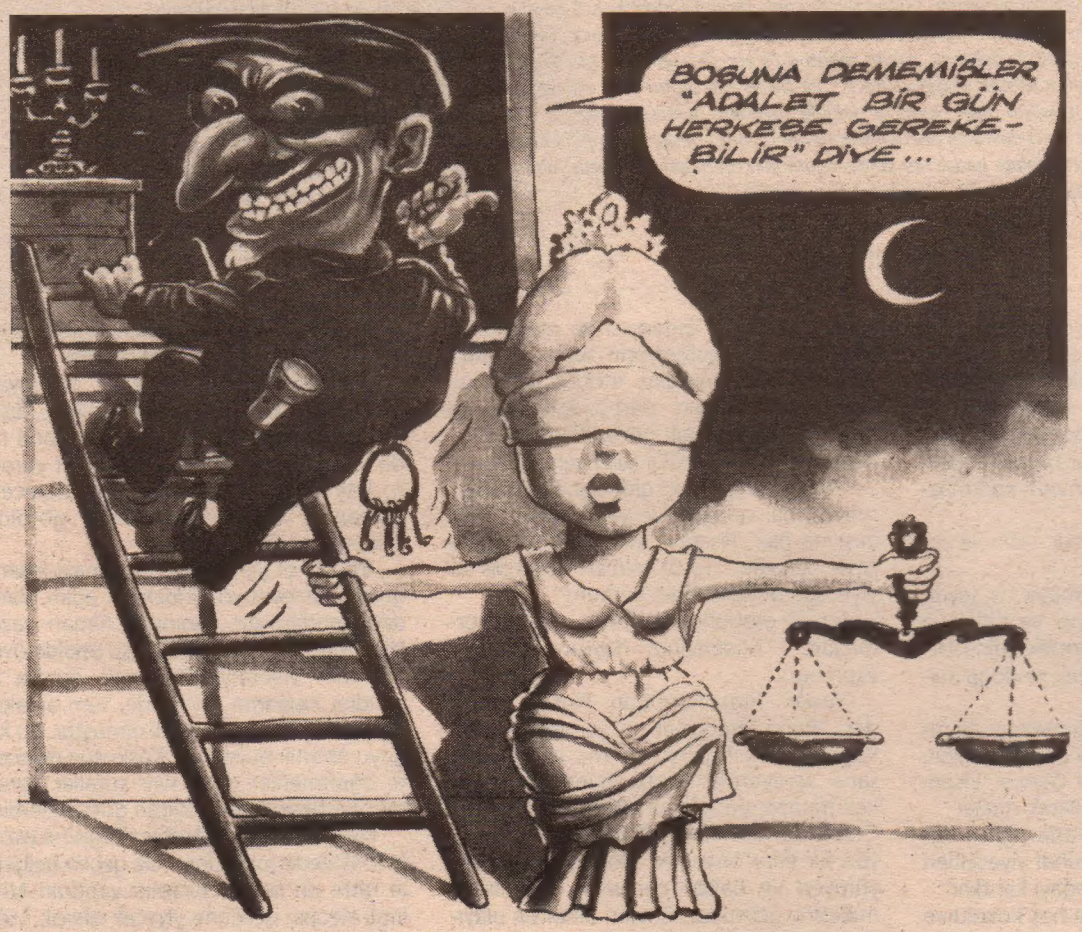

Gelgit

ŞAVKAR ALTINEL

Yedi yıl sonra gene İskoçya'da:
Hâlâ tanıdık ve yabancı her şey.
Son akşam uçağının oluşturduğu
taksi kuyruğunda cep telefonunu açıp
bildiğim haşin aksanla konuşuyor bir kız.
Terminal bölgesinden çıktığımızda
tenha yollar, taş evler, eski publar.
İnsanın burasını ya da başka bir yeri
anayurdu olarak düşünmesinin
nasıl olacağını merak ediyor bir an,
sonra omuz silkip yaslanıyorum
camdaki belirsiz yansımama.

Gece yüksek tavanlı otel odasında
gözlerimi açtığımda üçü geçiyor saat.
Dondurucu soğukta battaniye sarınıp
pencerenin geniş pervazına oturuyorum.
Köyün sokakları karanlık ve boş,
karşı yakada ışıklar parlıyor,
çakılları hışırtıyla oynatarak
yükseliyor deniz dakikalar geçtikçe
ve kıyıda demirli, yan yatmış tekneler
doğrulup yerlerinden zamanla
sessizce inip çıkıyorlar
uzak ve erişilmez ayın altında

minimAlisT öyKü

Bir Daha Asla!

FEYZA HEPÇİLİNGİRLER

Başını yastıktan ayırmayı başardığında dün geceki kararını hatırladı. Saat hemen yataktan fırlamasını ve üç dakika içinde evi terk etmesini emrettiği halde ham bir meyve gibi zorlukla koparabildi bedenini yataktan. Yine elbisesiyle yatmıştı ve elbise bumburuşuktu. Sonuncu münasabetsizlik dün akşam yaşandı ve bitti; bir daha olmayacak. Bu karar, üstündeki miskinliği taşınabilir hale getirdi. Durakta yineledi içinden: Bugün, yeni bir başlangıç. Aynı sözleri yüksek sesle şefe söylediğinde acıyan bakışını değiştirmedi şef. Yine mi dedi yalnız. Öğle yemeğinden önce sayılamıyacak kadar çok yineledi içinden aynı sözü. Kahvesini içerken, artık bunu yapacak güce sahip olduğunu düşündü. Öğleden sonrası durgun ve sıkıcıydı. Akşamüstüne doğru oraya, çok kalmamak koşuluyla, azıcık, arkadaşları görmek için uğranabileceğini düşünmeye başladı. Eski yaşama biçimini tümüyle terk etme konusundaki kararından vazgeçmiş değildi; yanlızca yumuşak bir geçiş sağlamaya çalışıyordu. Her zamanki grupla içmeye başladığında gelmekle iyi ettiğinin farkındaydı; yine de eve erken dönmek kararından caymadı. Bunu beşinci kadehten sonra yaptı; o anın "erken" sayılamayacağını anladığında. Sabaha karşı anahtarı kilide uydurmaya çalışırken rüyasız ve derin bir uykunun eşiğindeydi. Yatağa elbiseleriyle devrilirken hala bunun son olduğunu mırıldanıyordu. Başını yastıktan ayırmayı başardığında dün geceki kararını hatırladı. Saat hemen yataktan fırlamasını ve üç dakika içinde evi terk etmesini emrettiği halde ham bir meyve gibi zorlukla koparabildi bedenini yataktan. Yine elbisesiyle yatmıştı ve elbisesi bumburuşuktu. Sonuncu münasebetsizlik dün akşam yaşandı ve bitti; bir daha asla olmayacak. Bu karar üstündeki miskinliği taşınabilir hale getirdi. Durakta yinelidi içinden: Bugün yeni bir başlangıç. Aynı sözleri yüksek sesle şefe söylediğinde acıyan bakışını değiştirmedi şef. Yine mi, dedi yanlız. Öğle yemeğinden sonrası durgun ve sıkıcıydı. Akşamüstüne doğru oraya çok kalmamak koşuluyla, azıcık, arkadaşları görmek için uğranabileceğini düşünmeye başladı. Eski yaşama biçimini tümüyle terk etme konusundaki kararından vazgeçmiş değildi; yalnızca yumuşak bir geçiş yapmaya çalışıyordu. Her zamanki grupla içmeye başladığında gelmekle iyi ettiğinin farkındaydı; yine de eve erken dönmek kararından caymadı. Bunu beşinci kadehten sonra yaptı; o anın "erken" sayılamayacağını anladığında. Sabaha karşı anahtarı kilide uydurmaya çalışırken rüyasız ve derin bir uykunun eşiğindeydi. Yatağa elbiseleriyle devrilirken hâlâ bunun son olduğunu mırıldanıyordu. Başını yastıktan ayırmayı başardığında dün geceki kararını hatırladı. Saat, yataktan hemen fırlamasını ve üç dakika içinde evi terk etmesini emrettiği halde ham bir meyve gibi zorlukla koparabildi bedenini yataktan. Yine elbisesiyle yatmıştı ve elbise bumburuşuktu. Sonuncu münasebetsizlik dün akşam yaşandı ve bitti; bir daha asla olmayacak. Bu karar üstündeki miskinliği taşınabilir hale getirdi. Durakta yineledi içinden: Bugün yeni bir başlangıç. Aynı sözleri yüksek sesle şefe söylediğinde acıyan bakışını değiştirmedi şef. Yine mi, dedi yanlız. Öğle yemeğinden önce sayılamayacak kadar çok yineledi içinden aynı sözü. Öğleden sonrası durgun ve sıkıcıydı. Akşamüstüne doğru oraya çok kalmamak koşuluyla, azıcık, arkadaşları görmek için uğranabileceğini düşünmeye başladı.

Akşamsefası

"Midelerinizi Hayvan Mezarlığı Yapmayın"

Sadık Hidayet İran edebiyatında modern öykücülüğün kurucularından. Kafka'yı Farsça'ya çevirmiş, sonra da kaldığı otel odasında kendisini havagazı ile zehirleyerek intihar etmiş. Soylu ve varlıklı bir aileden gelmekle beraber, hayatı boyunca sade, alçakgönüllüce bir yaşam tarzını tercih eden Sadık Hidayet'in Kör Baykuş, Diri Gömülen ve tek tük hikayelerinin ardından Mehmet Kanar tarafından Farsça'dan 1997 yılında dilimize çevrilen "Vejetaryenliğin Yararları" (YKY) adlı kitapları bulunuyor. Sadık Hidayet "Vejetaryenliğin Yararları" kitabında yalnızca kişisel bir tercihi değil, bir dünya görüşünü naklediyor. "İnsan kan döküyor, zulüm tohumu ekiyor. O halde sonuçta savaş, acı, yıkım ve toplu kıyam biçecek. İnsanlık ilerlemeyecek, huzur bulmayacak; mutluluk, özgürlük ve barış yüzü görmeyecek etobur olduğu sürece." Bir beslenme biçimi olan vejetaryenlikle şiddetten, suçtan arınılabileceğini, et yemeyen ve doğa yasalarına göre yaşayan, sağlıklı ve yeni bir nesil gelişmez ise insan soyunun utanç verici bir şekilde kaybolup gideceğini yazıyor. Ağzımızdaki çürük dişlerin, bağırsaklarımızdaki parazitlerin, şiddetin, tahammülsüzlüğün, savaşların, katliamların ve daha bir dolu davranış bozukluklarının hep yanlış beslenme seçimimizden kaynaklandığını anlatıyor. Kitap günümüzden neredeyse 70 yıl önce yazılmış. Bugün McDonalds'tan lokantalara kadar her yerde vejetaryen menüleri var, hatta yalnızca vejetaryenler için açılmış yerler de. İşte Sadık Hidayet'in doğruluk ve dürüstlük yanlılarına armağan ettiği bu kitapçıktan altını çizdiğimiz bazı satırlar.

Haz.ve Foto: Hatice Meryem

SADIK HİDAYET

Her şey insanın etobur olmadığını göstermektedir. Yalnız iç yapısı meyve yiyici olarak yaratılmakla kalmadığı gibi, dış yapısı, yaşama tarzı, gelenekleri, davranış ve aklı da etobur olmadığını kanıtlamaktadır. İnsanın ağzı, avını yutabilmek için etoburların ağzı gibi açılmaz. Dili yumuşaktır. Suyu yalayarak içmez. Elleri pençesizdir. Köpekdişleri diğer dişlerden yüksek değildir. Gözü, etoburlarda olduğu gibi karanlıkta görmez. Canlı hayvan kokusunu uzaktan almaz. Bırakılsa, uzayan tırnaklarıyla en küçük bir kuş ya da hayvanı bile parçalayamaz. Kolayca ağaca tırmanıp meyve toplayabilir. Ama sıçrayarak vahşi hayvanları koşarken yakalayamaz. Çiğ veya kokmuş eti yiyemez. Öldürmekten ve kan dökmekten doğal olarak kaçınır.

İnsan midesi etobur hayvanların midesinden çok daha ince ve güçsüzdür. Oysa etobur hayvan, çiğnenmemiş et parçasını derhal yutar ve ezerek hazmeder. Etoburların dişleri yaygın ve bir sırada olmadığı için çiğ eti çiğnemeden yutarlar ve bunun hazmını mide kaslarına bırakırlar. İnsan midesindeki salgı bezi, ette bulunan fazla azotu etoburlarda olduğu gibi amonyağa dönüştüremez. Mide salgıları ve pankreas bezi eti çözündüremez. İnsan karaciğerinin etteki azotu uzaklaştıramaması gut, romatizma ve sinir hastalıklarına yol açar.

Öte yandan etoburların bağırsakları kısadır ve bozuşmuş et orada durmaz. İnsan bağırsaklarının uzunluğu onun etobur olmadığının bir başka delilidir. Çünkü insan bağırsaklarında kalan et kokuşur ve öldürücü mikroplar üretir. Nitekim bağırsak rahatsızlıkları ve apandisit bu bozulmanın sonucunda ortaya çıkar.

Niçin dünyadaki tüm canlılar arasında sadece insanın dişleri çürüyor ve binbir güçlükle dişlerini koruyabiliyor? Ormanlarda, ovalarda, çöllerde ve deniz diplerinde yaşayıp da dişleri dökülen bir hayvan yoktur. Eğer varsa, onun soyunun da bozulup yok olmaya doğru gittiği anlaşılır.

Halkın çoğu etobur olan ülkelerde insanlar kendini beğenmiş ve soğukkanlıdırlar; sert, yırtıcı ve haşin bir ifadeleri vardır. Suratlar kırmızı, gözler çukura batmış, kaslar kuru ve çekiktir. Aksine, bitkilerle beslenenler güzel yüzlü, mütenasip, iyi ahlaklı, sakin, sevecen ve hoş kokulu olurlar. Sakin, iyi huylu ve cesur bir millet olan Japonlar tehlikeden ve ölümden korkmazlar ve vejetaryendirler.

Vejetaryenlik insana huzur, sabır ve yumuşaklık verir.

Yiyecek son derece karmaşık bir şeydir ve doğa, insanın çiğ meyve ve bitkilerle yaşaması gerektiğini göstermektedir. Pişirmek, yiyecekleri harap etmek ve doğal halinden çıkarmak demektir.

Hiçbir varlık besinini pişirmez ya da öldürmez. Ama insan bu işte çok dikkatlidir. Nitekim, İrlandalı fizyolojist Garyuz, insanı yemek pişiren bir hayvan olarak niteler.

İnsan, ateşin yardımıyla asla çiğken ağzına koyamayacağı tuhaf tuhaf yiyecekleri pişirip yer ve sözümona doğayı kandırır.

Şimdiki insan, doğa ona hoş kokulu ve leziz meyvelerle beslenme meyli vermişken, hırsından dolayı hayvan ve kuş leşlerini kokmuş meyve suları, hayvanların kan, bağırsak ve diğer sakatatıyla süsleyip türlü baharatlarla karıştırmak suretiyle leziz meyveler yerine yemektedir.

Mezbaha iki ayaklı hayvanın icadıdır. Hiçbir yırtıcı ve kan dökücü canlı, yemini bu denli rezilce yemez! İnsan, kurtların ve yeryüzündeki kan dökücü canlıların yüzünü ağartmıştır!

Bazı kişiler görürsünüz. Küp gibi şişmişlerdir. Yüzlerinden kan damlar. Gözlerinin çevresinde mor halkalar oluşmuştur. Başları kel, karınları sarkıktır ve yürüyemezler. Terlerler ve nefes nefesedirler. Ya da kansızlıktan yüzlerinde renk yoktur ve mezar kaçkını gibidirler.

İnsan hep karmaşıklık ve gösteriş düşkünü olmuştur. Kolay ve doğal olan her şey onun gözünde değersizdir. Bu yüzden yaşamını sürekli güçleştirerek mutluluğa ulaşacağını sanır. Oysa mutluluğa yüz çevirmektedir hep.

Her devirde yaşayan en zeki bilginler, bütün peygamberler, inanç önderleri, insanlığın ahlaksal yükselişine ilgi duyan, insanlığın zihinsel ilerlemesi ve makamının yücelmesi için çalışanların tümü, vejetaryen olarak tanınmışlar, etoburluktan kaçınmayı insanlığın perhizkârlığının en önemli etkeni olarak görüp kendilerini izleyenlere vejetaryenliği salık vermişlerdir.

Pisagor'un izinden gidenler incir, sebze, meyve, bal ve ekmekle yaşamışlardır. Yüz yaşında ölen Pisagor, etoburluk hakkında şöyle demiştir: "Ey ölümlüler! Böyle pis bir yiyeceğe bulaşmaktan korkun!"

Hz. Ali etoburluk hakkında şöyle buyurmuştur: "Midelerinizi hayvan mezarlığı yapmayın."

Yunan filozoflarından Plutark şöyle der: "Bana Pisagor'un et yemekten niçin kaçındığını soruyorsun. Ama aksine ben sana soruyorum: Acaba hangi insan ilk kez murdar eti ağzına almaya cüret etti? Çünkü sofrasında ceset ve leş bulunduruyor. Bir süre önce ses çıkaran, kükreyen, yürüyen ve bakan canlıların organlarını midesine gömüyor. Gözleri öldürme olayını görmeye nasıl dayandı? Savunmasız zavallı bir hayvanın kanının alınışını, derisinin yüzülüşünü ve parça parça edilişini nasıl seyredebildi? Titreyen etlerin görüntüsüne nasıl dayanabildi? Siz masum ve sakin hayvanların kanına susamışsınız. Oysa hiç kimseye zararı yoktur onların. Size alışıyorlar, sizin için çalışıyorlar ve hizmetlerinin karşılığında siz onları yutuyorsunuz!

Ünlü Rus yazarı ve büyük filozof Tolstoy şöyle yazar: "Et yeme alışkanlığı barbarlık zamanlarından kalmıştır ve vejetaryenliğin ortaya çıkışı çok tabii ve eğitim-öğretimin ilk tesiri sayılır."

Büyük bilgin Faber şöyle yazmıştır: "Sığır, koyun ve kuşların etleri ne kadar korkunç! Bu kan kokarken, o öldürmekten söz eder! İnsan bunu düşünse, sofraya oturmaya cesaret edemezdi."

Profesör Şarl Rişe görüşünü açıklarken "Şunu bilmeliyiz bir kere: Hayvansal besin gerekli mi gereksiz mi? Binlerce hayır. Bu besin lazım değil. Her şey tanıklık etmekte. Anatominin alfabesi bu" der.

Çağdaş büyük yazarlardan Metterling "Dünyada hayvansal besinden el çekilebilseydi, iktisadi kriz doğar ama bunun sonucunda ahlaksal iyileşmeye gidilirdi."

Profesör Buşar görüşlerini, "Et yiyenlerin dilleri kirlidir, nefesleri kokar, dışkıları pis ve düzensizdir. Aynı zamanda mide ve bağırsak rahatsızlıkları, cilt yaraları, baş ağrısı, romatizma, aşırı derecede şişmanlık ve zayıflık onlarda görülür" şeklinde açıklar.

Tolstoy et yemekten kaçınmayı insanın gerçek ilerleyişi yönündeki ilk adım olarak değerlendirmiştir. Tanınmış Alman yazarı Nietzsche'de vejetaryenliği şu şekilde över: "Sanırım vejetaryenlik, uzak durma ve kendini kısıtlama sayesinde, tüm ahlaksal öğelerden daha çok etkili olmuştur. Bu konuyu abartılı bulmayın. Kuşkusuz gelecekte öğretmenler daha katı kurallar konulmuş bir besin tarzını uygun göreceklerdir."

Pirus Denis bir coğrafya dergisine yazdığı makalede şöyle der: "Ele geçen belgelere göre en büyük piramiti yaptıran Mısır kralı Keops, işçilerine yiyecek olarak 1600 'talan' gümüş değerinde soğan, turp ve sarmısak gönderdi. Bu miktar yiyecekle yüz bin kişi doyuruluyordu. Bu nedenle piramit, bitki ile yaşayan işçilerin kol güçlerinin bir sonucudur."

Eski Yunanlılar külliyetli miktarda kuru incir tüketirlerdi. Dahi düşünürlerden biri olan Eflatun, tahıl, meyve ve özellikle kuru incirle beslenirdi.

Bilim, ahlak, duygular ve doğa el ele vermiş, vejetaryenliğin insan soyunun kurtarıcısı olduğunda birleşmiştir. Bir gün gelecek ve insanın yiyeceği o kadar değişecek ki, gelecek kuşaklar atalarının böylesine sağlıksız, çirkin ve vahşice bir besini yediklerine inanmayacaktır.

Günün birinde insanoğlu evriminin doruğuna ulaşırsa, doğal bir ortamda bitkisel yiyeceklerle birlikte olacaktır. Oysa, et yemesi ve yapay uygarlığı onu fasitleştirmiş ve yok olma uçurumuna doğru sürüklemektedir. Doğa yasalarına göre yaşayan, sağlıklı ve yeni bir kuşak onun yerini almazsa, insan soyu utanç verici bir şekilde kaybolup gidecektir!

Paris, 23 Mordad 1306 - 1 Ağustos 1927

Akşamsefası

İlk defa gelenler belli oluyor, hiç birşey bilmiyor, bir öküz gibi uzanıyor, yatağa gelmiyor. Cahil, günah ben acıyorum. Psikolojik bir etki yapar diye uğraşıyorum ben. Günde üç kişi sorar mesela. "Nişanlıyım, iki ay sonra evlenicem, ben karıyı yapabilir miyim" diye. Ben onların psikolojik durumlarını da düşünüyorum. Ben de diyorum ki beni yaptığına göre onu da yaparsın.

Burayı İş Bilmişiz İşte

MEHTAP KANDEMİR

Biz orada 10 kişiyiz. 7 tane oda var. Çalışanlar arasında 30 yaşında olanı da var, 40-45 yaşında olanı da. Küçük yok zaten devlet 22 yaşında vesika veriyor. İçeri girer girmez bana yaklaşır "kaç numara" der. "Fiş al oradan" derim. Fiş 250.000.TL. 1.500.000 TL'de bana vereceksin diyorum. "Bir milyonum var alırmısın" diyor. Ben onu kıramıyorum. Parası olsa 500.000 TL'yi zaten aramaz. Tamam diyorum. Bir milyonu alıyorum ama ben kârlı oluyorum. Bir daha geldiğinde bana iki mislini veriyor. Bir de teşekkür ediyor, beni kırmadın, geri göndermedim diyor. Oraya zaten zengin gelmiyor. İnşaat işçisi, garipler, dolmuşçular, garsonlar, şoförler geliyor. Bazen "Mehtap bana bir dolmuş parası ver" derler. Espri yaparım onlara "yörüyerek git" derim. Sonra da çıkarır veririm. Çünkü ben bilirim parasızlığı çok çektim.

Burayı iş bilmişiz işte. Gelen insanları, iyi karşılıyoruz. Sabununu, kolonyasını veriyoruz. Hoşgeldin, kendine iyi bak, güle güle git, seni Allah korusun diyoruz. Ama karıları bunları bile demiyor. Seksten önce kelime, sözcük olması lazım. Yani nasıl üşüyorsun, sıcak bir sobanın yanına yanaşıyorsun, ısınıyorsun işte öyle sıcaklık lazım insana. İnsanların kötüsü yoktur. Mühim olan o kötüyü güzellikle yola getirmektir. Bizim insanlarımız laftan anlayabilen kişiler. Devamlı gelenler var. Patrondan, bu hayattan eziyet çektiğimizi biliyorlar. Çoğu da devlete isyan ediyorlar. Bana soruyorlar "n'oldu Mehtap daha emekli olmadın mı" Devlet hakkımı vermedi ki diyorum.

Komple soyunuyorlar. Çoraplarını bile çıkarıyorlar. Diyorum ki "hamama mı geldin?" Sanki yatıya gelmişler. Para veriyorlar ya, canını çıkaracaklar. Herşeyi istiyorlar. Mesela "saksafon yap", "arkadan da isterim" diyorlar. "Para veriyoruz ya yapmaya mecbursun" diyorlar. Prezervatif de istemiyorlar. Çok sorun oluyor. Alıklar anlamıyorlar. Ben hastayım desen yine ilişki kurarlar. Binbir çeşit insan var. Gün oluyor ibnesi bile geliyor. Bana mum sok diyor. Mumunu da getiriyor. O zaman iki tane tokat yiyor. Arkadaşlara diyorum ki mumu yak da sok. Acı ver ona. Bunu da yapan koskaca adam. Hazmedemiyorum. Saksafon ya da arkadan isteyenlere de izah ediyorum. Ben bu işi yapmıyorum, sen beni satınalmıyosun, devlet bana ..... satma vesikası vermiş diyorum. Yapanların müşterisi daha çok oluyo tabi. Öyle filmlerdeki gibi pezevenk falan yok. Onlar uydurma. Polis var, bekçi var. Yine filmlerdeki gibi öyle kocacım falan demiyoruz. Uydurma yani. Terbiyeli bayan istiyorlar. Benim on senelik müşterilerim var. Bir bayanda temizlik isterler. Edepsiz çirkefleri sevmezler.

Küçük mü, büyük mü diye soranlara iyi, normal diyorum çenelerinden kurtulmak için. Ama kiminin ufak kiminin büyük oluyor tabii. Nasıl sokakta yürüyen halkın kimisi uzun boylu, kimisi kısa boylu, kimisi şaşı, kimisi kör, kimisi şişman o da öyle işte. Genelde iri, şişman olanların ki ufak oluyor.

İlk defa gelenler belli oluyor, hiç birşey bilmiyor, bir öküz gibi uzanıyor, yatağa gelmiyor. Cahil, günah ben acıyorum. Psikolojik bir etki yapar diye uğraşıyorum ben. Günde üç kişi sorar mesela. "Nişanlıyım, iki ay sonra evlenicem, ben karıyı yapabilir miyim" diye. Ben onların psikolojik durumlarını da düşünüyorum. Ben de diyorum ki beni yaptığına göre onu da yaparsın. Mardin, Antep... Yeni gelmiş, işe girmiş, okuması bile yok, onlara yol göstermek iyi bir şey. Bana genelde doğulular tesadüf ediyor. Onlar daha vicdanlılar. Zararlarını görmüyorum. Onlar doğudan gelmiş garibanlar, asıl onlara öğretmek lazım, bilgi sahibi olsunlar diye. Bazen böyle gariban gençlerin ikisini bir odaya sokuyorum. Bir tanesi arkası dönük bekliyor.

Hediye getirirler bazen. Kabul etmeyiz. Hırsızlık malı filan olur diye. Çikolata falan getiriyorlar, onu bile yemeyiz. Belki içine bir şey katılmıştır diye. Yarım saat, bir saat kalırsa bir sigara içeriz beraber hepsi o. Yemeğe gidelim, dışarıda buluşalım diyenler oluyor. Hem yasak, hem de güvenemezsin, belki düşmanlığınadır.

Hep merak edilir "zevk alıyor musun?" diye sorarlar. Almıyorum diyemem. Ama hepsinden değil. Diyorlar ki "sen de insansın sen de cansın, sen niye zevk almıyorsun" Ben de diyorum ki hap içtim, senin geleceğini bilseydim hap yutmazdım. Sen bana geleceğin zamanı söyle hap yutmayayım diyorum. Peki diyorlar. Çoğunlukla benim de zevk almamı istiyorlar. Aslında onun hapı filan yok ama yalan söylemeye mecbur kalıyoruz. Hangi hapı içiyorsun diye merak edenlere çantamdan mide hapımı çıkarıp gösteriyorum tamam diyorlar.

Bazen de gelmediğim günü takip edip sorarlar. "Dün niye gelmedin" derler, "yoruluyorum, görüyorsun komando gibi dikiliyoruz" diye espri yaparım. "Yukarı çıkmaya seni bekliyordum, ayaklarım dinlensin diye" derim. Doğru da , ayaklarımın şiş olduğunu görürler. Ayaklarımı ovarlar, başım ağrırsa başımı da. Giderken teşekkür ediyorlar, öpüyorlar, Allahaısmaladık kendine iyi bak, yarın buradaysan gelicem diyorlar, yahut "haftaya maaşımı alınca...

Beni çok seviyorlar. "Sen diğerlerinin ayarında değilsin çok dürüst bir insansın" diyorlar. Böyle söylemelerinin sebebi şu: Mesela bana diyor ki "cebimden sigaramı al." Asla! Alırım ceketini ona veririm. Çünkü dışarda parasını düşürmüş olabilir. Niye almıyorsun diyorlar "yoo, ailece böyle yapımız vardır." diyorum, "Aaa gerçekten de çok terbiyeli diyorlar." Bazen de demiyorlar. Çünkü ben orospuyum, ama izzeti nefsim, ruhum da orospu değil. Bana daha kimse eşek dememiştir. Orayı işim bildim ben. Yalnız arkadaşlarla ve patronla zorluğum oldu. Bir de yasalara kızıyorum.

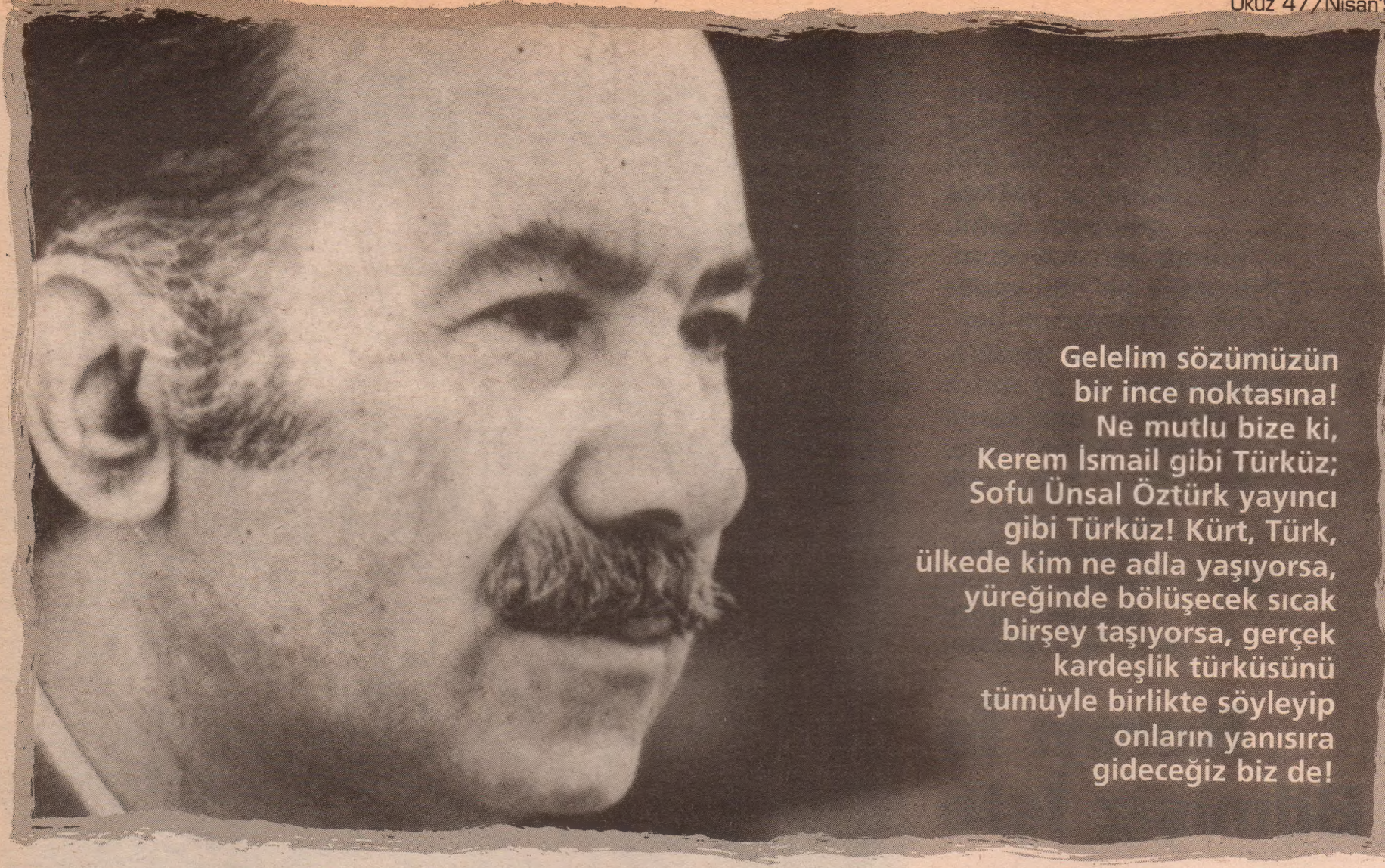

Gelelim sözümüzün bir ince noktasına! Ne mutlu bize ki, Kerem İsmail gibi Türküz; Sofu Ünsal Öztürk yayıncı gibi Türküz! Kürt, Türk, ülkede kim ne adla yaşıyorsa, yüreğinde bölüşecek sıcak birşey taşıyorsa, gerçek kardeşlik türküsünü tümüyle birlikte söyleyip onların yanısıra gideceğiz biz de!

"Çoksatar" Bir Aşk Romanı İçin Notlar!

VEDAT TÜRKÂLİ

Yaşlandık diye aşk romanı yazmayacak mıyız yani! Gülüp alay etmek sizin bileceğiniz şey; yaşım ne olursa olsun, bir aşk romanı yazmak da benim işim! Kesin kararlıyım! Hem de yaşanırmışcasına! Önce, bir güzel kız gerek diyeceksiniz! Hiç de önemli koşul sayılmaz ya; var! Hem bir değil, bir kaç tane var! Bir kaç tane de nesi mi oluyor! "Ben meylimi üç güzele düşürdüm!" diyen aşk ozanı Karacaoğlan değil mi? Oluyor demek! "Büyüğünü sevsem küçüğe yazık" diye sızlanıp Şemsi, Kamer, Elif diye de bir bir sıralıyor adlarını? O günki kuş uçmaz, kervan göçmez Anadolu doğasının fıkara ozanı, üstüne uçsuz bucaksız astar gibi çekilmiş göğün geceli gündüzlü kıralları, güneşle ayı, Allah'ın ilk harfi olarak bir de "Elif"i simgeleştirip işin rengini değiştirmeye çalışıyor ya; yutmayın sakın, köylü kurnazlığı! "Her güzelde hakkım olsa" diyen de o. Başka kanıta ne gerek var, uyanığın ne istediği belli! "Böyle aşk olur mu?" diyeceksiniz. Onu deyin de, "romanı mı olurmuş böyle aşkın?" demeyin! Olur, niye olmasın yazarını buldu mu! Aşkın böylesine bir güzel az geliyor demek! Uzun etmeden söyliyelim ki, bizim yolumuz değil bu! Bırakalım şunun bunun dedisini kodusunu işimize bakalım; anlatacağımız asıl öyküye gelelim! Yalnız bir sorun var; "bir tanem"li aşk üstüne de bin türlü öykü düzülmüş, roman yazılmış. Bin türlüsü içinde hangisinden istersiniz ne bilirimben? Önce onda anlaşalım bir düşünün de! Benden yardım beklemeyin; herkesin zevki kendine. Söz bana düşerse, "bir tanem"li aşk üzerine, "Kerem ile Aslı"dan daha yüreklisini, daha dokunaklısını kimse söylemedi de, yazmadı da! Sevdiği Aslıhan'ın anasına, gık demeden otuziki dişini, "o değildi, bu!" diyerek kerpetenle birer birer söktürür Kerem! Ne acısı, dünya umurunda değildir! Başını sevgilisi Aslıhan'ın göğsüne yaslamıştır, gözleri gözlerindedir çünkü! Sevgili "biricik" olacak diyorsanız; buyrun! Nasıl, siz de var mısınız böyle acılı sınava? Sevince böyle seveniniz oldu mu hiç? Enayi diyorsunuz Kerem'e değil mi? Çekinmeyin, doğrusunuz çünkü; sevgisi enayilik hesaplarını aşamayan kişi nasıl göze alır o acıyı? O acıya katlanamayanın da aşkından ne olur? Acıya katlanamayanın aşkı olmaz mı yani? Olur olmasına da; acıyı göze alanın bir insan boyu altında olur! Sözü buralardan dolandırıp nereye getireceğim şimdi? Sıra sıra yol kesen, ağı kusan tekelci fabrika bacalarıyla ağacı alınmış, yeşili yolunmuş Bursa ovasına getireceğim. Eskilerde Bursa dendi mi, "Kerem gibi, benyanmasam, sen yanmasan, o yanmasa, nasıl çıkar karanlıklar aydınlığa?" diye koca bir yaşam boyu ayak direyip yıllar yılı Bursa Cezaevi'nde yatar durur Nâzım'ı anımsardı bizim kuşaklar. Nâzım'dan nöbeti İsmail Beşikçi devralmış şimdi Bursa Cezaevi'nde! Durmuş nöbete de neyi bekliyor? Nâzım neyi beklemişse onu bekliyor. Hay çok yaşayasın Türkiyem; ne bitmez nöbetmiş bu! Savcı Bey'den izin çıktı; yüreği güzellik dolu Ekrem avukatla vardık cezaevine. Çoraplarıma dek aradılar kapıda. Aşk olsun bu uyanık gözcülere, görevlerini tastamam yaptılar! Bunca çirkinlik var dışarda, biri kaçsa içeri, al bir ziyan, hem içerdeki yiğitlere, hem devlete! Tıklım tıklım fidan gibi, dal gibi gençlerimizle dolmuş cezaevleri; demek bunun bir zararı yok ne devlete,ne millete! Girdik avukat yerine; bir de baktık Kerem'imiz İsmail, güller açmış güler yüzüyle gelip karşımıza oturdu. Başladık konuşmaya; ne dert biter. Can yoldaşı Sofu kardeş Kerem'den ayrılır mı! Yayıncısı yiğit Ünsal'ın da, varını yoğunu elinden alıp bir güzel soyduktan sonra, yetmedi para da vereceksin diyerek getirip onu da koymuşlar yanına. Ya parayı verirsin, ya zindanda çürürsün! demişler. Para nerde Ünsal kardeşte! Bıraktılar mı ki, olsun! Dedik ya, çıkardığı her kitabı, mazarratlıdır, horul horul uyuyanların üstüne yığılmış ölü toprağını süpürüp uyandırırsa milleti ne yaparız diye çekip almışlar elinden; eşkiya soygunundan beter etmişler. Bunu böylece duyan yedi düvelin yazarları toplanıp "Bu ne ayıp iştir! Hiç değilse Sofu'yu kurtaralım!" deyip çıka geldiler; parayı yatırıp Sofu'yu zalımların elinden aldılar. Amerikalı bir yazar bacımız da görmüş içerisinin durumunu; gelip İstanbul'da, toplantıda anlatıyor zindanları dolduran gençlerimizi. Anlatırken anlatırken ağlamaya başlamasın mı! Dedik ya, "Kâfir ağlar bizim ahval-i perişanımıza!" Biz de başladık ağlamaya! Ağlaştık ya, o gün ağlaşanlardan, herkes çekip ülkesine gidince bizden kaç kişi kaldıortalarda! Hele bu söz bitsin, "Adamın biri!" diye alıp onları da anlatacağız. Biz gene İsmail'e dönelim. İsmail o gün ne dedi? Her vakit ne diyorsa onu dedi. Uzun sözün kısası; "KÜRTLER ÖZGÜR DEĞİLSE BİZ DE ÖZGÜR DEĞİLİZ" dedi. Düşünün, taşının; bu sözün eğrisi varsa, bu direk gibi doğru sözden daha akıllıca söz bilen biri varsa gelsin beriye!

Şimdi durum nedir? diyeceksiniz. şimdi durum şudur:

Nasıl edelim de, yedi düvel yazarının "baç" verip zindandan aldığı Sofu kardeş Ünsal yayıncı, Kerem'in yüreğinden kopmuş türkü gibi doğruları yeniden yayınlayıp Aslıhan'a duyursun. Yolu yordamı nedir bunun?

Kerem niye yanıp gitti, onu bilmek gerek!

Akşamsefası

Tılsımlı göyneği sımsıkı giydirirler önce, "al verdik Aslıhan'ını!" deyip başbaşa korlar Aslıhan'la Kerem'i! Güç yeter mi tılsımlı göynekteki düğmeleri çözmeğe! Her çözdüğünde yeniden kilitlenir düğmeler. Bir "oof!" çeker Aşık Kerem sabah güneş doğarken; yüreğinden sıçrayan bir deli kıvılcımla yanıp gider Aslıhan'ın kollarında. Küllerinden Aslıhan da yanar gider sonunda!

İşte hep böyle bitti karasevda öyküleri! Hem Kerem'leri, hem Aslıhan'ları yaktılar. Kadınlı erkekli nice yiğitlerin, kanlar içinde, dişlerini, tırnaklarını söktüler. Zindanlar dolup taşar bu yüzden. Suçlu kim? Asıl onu bulmak gerek! Siz suçluyu düşünedurun; Sofu kardeş, Ünsal yayıncı, o tılsımı bozmak için Aslıhan'ı okutmanın peşinde! "Aslıhan'ı okutalım, giymesin" der "o kapkara tılsımlı göyneği. Giyen varsa yırtıp atsın üstünden!" Dünya kurulduğundan bu yana, kara kara tılsımları bozup çözen, soluğu en keskin kim olabilmiş halktan baskın? Öyleyse Aslıhan'ı halka okutmak gerek! Önce halkı okut ki, keskinlerden keskin olsun soluğu!

En ince noktasına geldik romanımızın! Demek neymiş? Kara katran büyüyü bozamadınsa, Aslıhan'a kavuşmaya yetmiyormuş Kerem'in kara sevdası!

Romanımız bu bizim! Kerem'ler, Aslıhan'lar; İsmail'ler, Ünsal'lar yanmaktan kurtulmadan bundan gayrı aşk romanı yok bizde! "Her güzelde hakkım olsa" diye dolanıp durun siz isterseniz; tapılası tek güzele, kara göynek içinde ezim ezim ezilene, yanıp giden sevgi dolu yüreğidir bizim kara sevdamız; bu böylece bilinene! Hem dört dörtlük, hem ulusal aşk romanı bu bizde; beğenene açık kapımız.

Gelelim sözümüzün bir ince noktasına! Ne mutlu bize ki, Kerem İsmail gibi Türküz; Sofu Ünsal Öztürk yayıncı gibi Türküz! Kürt, Türk, ülkede kim ne adla yaşıyorsa, yüreğinde bölüşecek sıcak birşey taşıyorsa, gerçek kardeşlik türküsünü tümüyle birlikte söyleyip onların yanısıra gideceğiz biz de!

Birlikte türkü dendi mi, söz döner dolanır yazarla yayıncısına gelir. O demektir ki, kara giysiden kurtarmaksa istediğimiz acılardan acı beğenen halkı, yazarla yayıncı, acıya birlikte dalacaklar, çıkar yolu birlikte bulacaklar. Karasevda bir sınavdır; yalan kaldırmaz. Kerem'in yalanı yok. Sofu'ya da yakışmaz yalan. Önce bilinecek ki, yalanla dolan, kara katranlı kazanları kaynatan şeytanın en kızgın yakıtıdır! Şeytana yakıt vermeyin sakın!

Bu iş bitti. Yukarda adı geçen "adamın biri"ne gelince, öyküsü biraz tatsız bu adamın birinin. Hani, "suçlu kim? dedikti yukarda; o nedenle bu "adamın biri" üzerinde duracağız şimdi. Adam dendiyse salt erkek gelmesin aklınıza. Kadını da erkeği de bir bunun. "Kişin biri" demektir doğrusu; ağzımız alışmış yoksa. Bir sürü "kişinin biri" dolanır şu yer yüzünde. Bir bölük de ülkemizde eylenir. Yazar-çizer takımının güzel tımar edilmiş özel bir bölüğüne gelince, böyle bir utanmazlar sürüsü için aklınıza ne gelirse o söylenir!

İnsanım diyorsan, yurdunu seveceksin! Devrimciyim diyorsan yurdunu seveceksin! Yurtseverim diyorsan yurdunu seveceksin! Yurtseverim deyip de yurdunu sevmeyen mi var? Orası karışık biraz! Ülkesine saldıran İskender'e vurulduğunu görünce, bacısı Sumru'ya, "KIZ KÖPEKLER BİLE VATANPERVER!" diye, Eşber niye bas bas bağırdı? Koskoca Hamit yalan mı söyleyecek! Köpeğin vatan sevgisi dendi mi aklınıza bir tasmayla birkaç parça kemik geliyorsa, bu büyük üstadımız Hamit'in suçu mu; çevresinde gördüklerini yazmış demek adam! O gün bugün, bu vatansever köpeklerden geçilmez ülkemizde! Karşınıza dikilen kişinin biri bu soydansa, boşuna soluk tüketmeyin; yolu cehenneme kadar gidecektir onun, ne etseniz! Atalarımızdan kalma ünlü sözdür; "Al tepmez, it kapmaz demeyeceksin!" Bu itler de kapar. Önüne atılan kemiğe balıklama atlayıp kapar; "kap!" dediler mi babasını bile kapar; sizi de kapar! Kim kemik verir bu illere peki, tasma kimin elindedir? Onu bilmek gerek. Bu "alalım satalım" dünyasında kolay mı it beslemek? Kolay olur mu canım; maması, aşısı, veterineri, berberi, kulübesi... Biz ondan söz etmiyoruz! O dediğiniz adisi; bir ağılı et parçası atarsın önüne, biter gider! Kafanız alışmış, hep küçük işlere bakıyorsunuz! lütfen, büyük düşünmeye alışın! Dünya sizin bildiğiniz dünya değil artık; kemiğe atlaması doğasındadır, biliyoruz; şimdi öyle büyük türü var ki bu köpeklerin, kemikleri de öyle az buz değil; hanlara hamamlara sığmaz! İkinci bölük "kişinin biri" de bu "köpeğin büyüğü"nden korkanlardır. Isırır diyorsun, korkmamak olur mu? Korksan da ısırır, korkmasan da; korkarsan daha çok ısırır! Bir de bunun sokağı var, karakolu var, falakası var, mahkemesi var, dağbaşı'sı var, "orman yasası" var, "cuvv" deyip bir kurşunla faili meçhule gitmesi var! Varsa var; ne yapalım! Korkanlar sonra gelsin; önce korkmayanları toplayacaksın, bu itlerin bir bir yakasına yapışıp hanını hamamını, çatısını tavanını başına yıkacaksın! Hiç başka yolu yok! Suyunu kesemezsen döner durur değirmen. Hem de ne değirmen! Üstüste bindirmiş kara taşları, arpa buğday değil, seni beni öğütür. Anladınız mı kim besliyor bu itleri! Anlamadınızsa pes; bizden bu kadar! Diyelim suyu kesemediniz; değirmencinin yolunu kesmek de mi aklınıza gelmiyor! Siz değirmenciyle köpekleri düşünedurun biz romanımıza dönelim gene. Kızın adı Dilan. Kara kaş, kara göz. Saçlar topuklarında. Alnı bir kâse süt. Dudaklar kiraz, boy selvi. Dersin bir ceylan! Binmiş eşeğe dağdan iniyor. İncesinden bir de türkü tutturmuş yanık yanık. sen üç-beş it, kes kızın yolunu; sürükle kayanın dibine. Kız ağlar, yalvarır; "kıymayın bana" der, "nişanlım var benim". Kimi elini tutar, kimi ayaklarını. ısırıp saldırınca da bir taş indirirler başına. Yatırıp oracıkta sırayla... Allı pullu giysileriyle utanmadan, Dilan'cığın ağzındaki sakızını, boynundaki boncuğunu, altındaki eşeğini de alırlar elinden! Yani tam bildiğiniz gibi! Kimlermiş bunlar? deyip durmayın aptal aptal! Adlarını apaçık söyletip başımıza yeni işler mi açtıracaksınız! Ünsal yayıncıyı daha yeni kurtardık ellerinden! Ne bir kezi, bin kez olmuş bu anlattığım öykü! O gün bugün dağda Memo! İnmiyor dağdan. Dilan'ının namusu diyor, başka şey demiyor! Bilen biliyor, siz daha anlamadınızsa kimlerin işidir bu; gözünüzü dört açıp çevrenize bakın! Ayşeleri, Fatmaları, Ahmetleri, Mehmetleri kimler soyup soğana çeviriyorsa onların işidir bu! Bu ne demektir? Bir bölüğü yüzümüze gülerken bir bölüğü olur olmaz üstümüze saldıran vatansever köpeklerin suyu iyice ısındı demektir! Hırsızı, uğursuzuyla kuduz itler sürüsü temizlenmeden ne Memo dağdan iner, ne ülkede kardeşlik olur. Gerçekten yurteversen, annen seni bugün için doğurdu! Biz bu vatanın gerçek sahibi değil miyiz deyip... Yetti namusumuzla oynadığınız, yetti çektiğimiz deyip... Bize ettiler edeceklerini, bari çocuklarımızı kurtaralım deyip...

Söz sözü nasıl açtı, nerden gelip nereye geçti, ortalıkta kurum kurum dolanan kimlerin çirkef dolu kıçını nasıl açtı; gördünüz! Kaç tür "adamın biri" var şu ülkede demek! Şimdi yeni bir söze gireceğiz; sizinlede tanışalım artık! Kulağınızı açmış, yarım saattir dinliyorsunuz bizi! Siz kimlerden sayılırsınız; açıklar mısınız lütfen!

- Nasıl sorarsın bu soruyu! Sen benim kim olduğumu biliyor musun? Ben, koskoca "VATANSATAR TİCARET-ENDÜSTRİ HOLDİNG"in...

- Belli, gidinin dölü! Bırak vurgununu, holdingini de, geç bu yana! Sen!

- Me?

- Evet, You!

- Bendeniz efendim, bizim bankalar konsorsiyumu and insurans componies biiznillah-ı tealâ...

- Anlamıştım bakışlarından; gözün göz değildi itoğlu it!! Bankasını, sigortasını bırak, geç sen de onun yanına! Sen!

- Beni öğrenip de nitçeen yiğenim? Allah baa viymiş onbin dönüm toprak!. Damatlarla birlik...

- Allah'ın toprağını Allah'ın çalışan kullarına bırakıp siz de bu yana geçin bakalım, damatlarla birlikte! Sizi de şöyle alalım, gönlü bir türlü bunlardan ayrılığa katlanamayan paşam!

Geriye kim kaldıysa çıksın ortaya! Çıksanıza, niye saklanıyorsunuz? Kapının önünden geçecek sevdalısını cumba gerisinde bekleyen Osmanlı dilberi gibi, ışıkları söndürüp pencere ardlarına sinmiş neyi bekliyorsunuz? Sizin eliniz, sizin kafanız, sizin yüreğiniz olmadan ne tarla tarladır, ne fabrika fabrikadır; ne banka banka olur. Göğsünüzü siper edip siz savundunuz bu ülkeyi. Düşmandan kurtardık dediniz; eksik birşey yapmışsınız demek ki! İtlere,kurtlara kaptırmadan bir el atıp bitirin artık şu işi! Dağdan türkülerle inmiş Memo'yla Manisalı doktor Aysun'un, Hozat'lı öğretmen Berivan'la Edirneli kompüterci Oktay'ın, dillere destan mutlu bitmiş aşklarını konuşalım, romanlarını yazalım biz de! Bir baştan bir başa sevda türküleri, çiçek kokularıyla donansın toprak. Yetti bu kan kokusu, yakışmıyor bu güzel ülkeye!

Allı pullu giysileriyle utanmadan, Dilan'cığın ağzındaki sakızını, boynundaki boncuğunu, altındaki eşeğini de alırlar elinden! Yani tam bildiğiniz gibi! Kimlermiş bunlar? deyip durmayın aptal aptal! Adlarını apaçık söyletip başımıza yeni işler mi açtıracaksınız! Ünsal yayıncıyı daha yeni kurtardık ellerinden! Ne bir kezi, bin kez olmuş bu anlattığım öykü! O gün bugün dağda Memo! İnmiyor dağdan. Dilan'ının namusu diyor, başka şey demiyor!

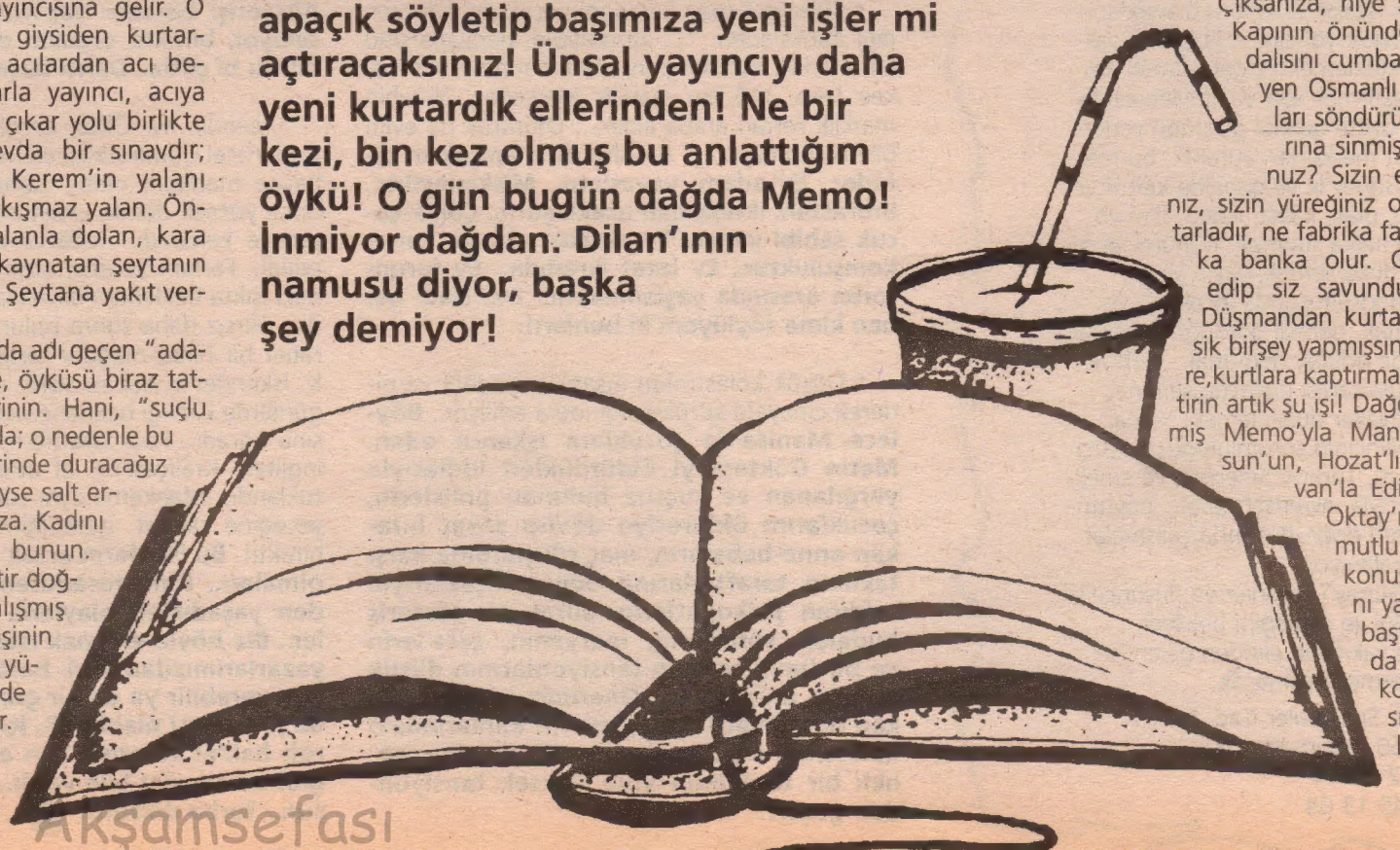

Akşamsefası

1 Nisan Yılmaz Güney'in Doğum Yıldönümü

Yeniden yapılanma çabalarını hızlandıran Yılmaz Güney Kültür ve Sanat Vakfı, Yılmaz Güney'in doğum günü olan 1 Nisan'da düzenlenecek bir kokteylle (*Sıraselviler Cad. No:61 Zeminkat 80060 Taksim-İstanbul*) adresindeki yeni merkezinde çalışmalarına başlayacak.

Vakıftan edinilen bilgiye göre Vakfın amaçları, arasında Yılmaz Güney'in her türlü yapıtını, onun yaşamını ve sanatıyla ilgili belge, bilgi ve yapıtlarını toplamak, korumak ve kamuya sunmak, Yılmaz Güney'in anısını, yaşamı boyunca verdiği demokrasi, özgürlük ve insan hakları mücadelesinde kalıcı kılmak için; bu amaca yönelen sanat eserlerini, kültürel ve sosyal etkinlikleri teşvik etmek ve desteklemek toplumun tüm katmanlarıyla, sanatın eğitici ve yüceltici rolünden yararlanılmasına katkıda bulunmak için; çeşitli nedenlerle, özellikle güç yaşam koşullarından dolayı, sanat ve eğitim olanaklarından yoksun kesimlere yönelik, kültürel ve sosyal etkinlikleri desteklemek ve geliştirmek, bu amaçları gerçekleştirmek için Vakıf Merkezi İstanbul'da olmak üzere gerekli gördüğü yerlerde kültür ve sanat merkezleri kurarak; bu merkezlerde Yılmaz Güney'le ve genelde kültür ve sanatla ilgili kitap, plak, kaset, video, film vb. belgeleri saklayıp halka sunmak. Kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemek, yayın yayımlamak, amaçları doğrultusunda inceleme ve araştırmalar yapmak, gerekli gördüğü edebiyat ve sanat dallarında ödüller dağıtmak. Türkiye çapında ya da uluslararası düzeyde seminer, konferans ve festivaller düzenlemek. Yılmaz Güney'in sanat bilincinin sorumluluğu, sanatçı ruhu, sanat anlayışı, Türkiye Sineması ve emekçilerine olan inancıyla, evrensel sanatçı boyutunu kapsayan ilkeleri doğrultusunda çalışmalar yapmak olarak sıralanıyor.

Vakıf, Yılmaz Güney'i sevenler ve düşüncelerini yaşatanların ilgi ve desteğini bekliyor. Derginiz Öküz de vakıf için elinden gelen her türlü çabayı göstermeye çalışacak.

Vakfın Adresi: Sıraselviler Cad. No:61
Zeminkat 80060 Taksim-İstanbul
Tel: (0212) 252 25 44
Fax: (0212) 245 13 04

Akşamsefası

Öküz Unutmaz

AYHAN ERDOĞAN

* Tiyatro ve sinema sanatçısı Ali Sururi, İncil'den sonra en çok satan kitap olan "Bebek ve Çocuk Bakımı" nın yazarı Dr. Benjamin Spock, folklor araştırmacısı Pertev Naili Boratav, "Hot Shots" ve "Uçak" filmlerinin muzip oyuncusu Lloyd Bridges, sanat tarihçisi Sezer Tansuğ.. **Ölümün listesinde bu ay fikir ve sanat adamları girdi.. Onlar tek tek ve yalnız öldüler.. Savaşlarda, sellerde, yangınlarda, trafik kazalarında da ölenler.. Onlar da beşer onar.. Hatta topluca.. Yığınla.. N'olursa olsun ölüm kötü.. Ölüm beter.. Ölüm gidişi olup dönüşü olmayan bir yolculuk gibi.. Öff!.**

* Nazilli'de bir çocuk "Küçük İbo'yu" izlettirmeyen ağabeyini tüfekle vurmuş.. Ağabeyi o sırada "Aynalı Tahir" adlı diziyi seyretmek istiyormuş.. **Eee, olacağı buydu.. "Erkekliğin kitabı yeniden yazılıyor" diye diye iş bu noktaya geldi!.**

* Türkiye'de her 100 kadından 34'ü kocasından dayak yiyor.. Eşini döverken piknik tüpü ve el bombası kullanan kocalar da var!. Yine bir başka araştırmaya göre, ülkemizde her altı erişkinden birinin ruhsal açıdan sağlıklı olmadığı saptanmış.. Kadınlar erkeklere oranla iki kat daha rahatsız!. Üniversitelilerle yapılan araştırmadan çıkan sonuç ise; erkekler kendilerine seks özgürlüğü tanırken, karşı cinste hâlâ bekaret arıyor.. Buna karşılık kızların yarısı evlilik öncesi cinsel deneyimden yana!. Ve 8 Mart Dünya Kadınlar Günü kutlandı!. **Şimdi anladınız mı?. Kadınların neden beyaz dizilere, genç kızların Kürşat Başar romanlarına meylettiğini.. İşkenceye, trafik terörüne, karne zamanı korkudan intiharı seçen çocukların ölümüne kimlerin neden olduğunu.. Yurtlarda ve okullarda kızların bacakaralarını kimlerin merak ettiğini.. Erkekler.. Çünkü önce erkekler bozuldu.. Artık kadınları da bozmak istiyorlar!.**

* Titan'cı Kenan Şeranoğlu'nun savcılığa verdiği ifadesinden: "... kazandığım paralarla 490 bin marklık Lamborghini, 79 bin marklık Cherokee Jeep, 115 bin marklık Mercedes, 250 bin marklık Ferrari araba aldım... Oturacak bir evim bile bulunmuyor..." **Ev alıp da n'apıcaksın birader.. Ev adamı yavaşlatır.. Miskinleştirir.. İhtirastan, iktidardan uzaklaştırır.. Çoluk-çocuk sahibi yapar.. Ev akraba, ahbap, konukomşuluktur.. Ev izzet ikramdır.. Ev toruntorba arasında yaşlanmaktır.. Ev.. Hadi be, ben kime söylüyom ki bunları!.**

* Düşük kolestrolün insanları şiddete ve giderek cinayete sürüklediği iddia ediliyor.. **Böylece Manisa'da çocuklara işkence eden, Metin Göktepe'yi öldürdükleri iddiasıyla yargılanan ve suçsuz bulunan polislerin, çocuklarını öldüresiye dövüp sakat bırakan anne-babaların, maç çıkışlarında karşı takımın taraftarlarına döner bıçaklarıyla saldıran psikopatların, sürat ve gösteriş budalası şoförlerin, mafyanın, çete'lerin ve bilcümle zevatın tansiyonlarının düşük olduğu anlaşılıyor.. Önerimiz; daha fazla kan dökülmeden bu kişilerin kanlarındaki kolestrolü ölçtürmeleridir.. Ne de olsa sağlıklı bir toplumun yolu yüksek tansiyondan geçer!.**

* En kirli tuvaletler devlet hastanelerindeymiş!. İşte şimdi oldu.. **Derin Devlet-Kirli Tuvalet!.**

* Kapatılan RP'nin eski milletvekili Şevki Yılmaz, "Türkiye Arabistan, Türkiye İran, Türkiye Osmanlı olacaktır" demiş.. **Aklıselim elele verip memleketi uygar ülkeler seviyesine çıkaralım, demokratik ve hukuk devletinden vazgeçmeyelim, bugün ve gelecekte çocuklarımız bizimle gurur duysunlar, mutlu ve müreffeh yaşasınlar diye yırtınırken adamın söylediine bak.. Nedir bu ülkenin yeşilden çektiği ya!.**

* 3 bin yıl önce esrarengiz bir biçimde öldürülen Mısır'ın genç firavunu Tutankamon'un ölüm nedeni çözülmek üzereymiş!. **Elin adamı elindeki teknolojiyle fi tarihindeki bir ölümü ortaya çıkarıyor.. Biz üç gün önce orta yerde öldürülen insanların cinayetlerini çözemiyoruz!. Zaten Batı denilen mefhum bizim için "Abi gavur yapıyo be!" düzeyinden öteye gitmedikçe ne insan ömrünü uzatırız, ne de ölmüş insanların faillerini buluruz!.**

* Kedi ya da köpek besleyen çiftlerin, diğer insanlara göre daha mutlu evlilikleri varmış.. **Doğru.. Öküz ve Lemanyak İlişkisi de böyle.. Öküz'ün bir kedi'si bir de junior öküz'ü var.. Lemanyak'ın da kedi ve köpekleri.. Hiç kavga etmiyoruz.. Aynı masalara baş koyuyor, aynı bardaklardan çay içiyoruz.. Tek arzumuz mutlu olmak.. Çamaşır, bulaşık hiç dert değil.. Öküz yıkarken Lemanyak duruluyo.. Alışverişi beraber yapıyoruz.. Aynı şeyleri seviyor, birlikte orgazm oluyoruz.. Biz çok mutlu bi çiftiz.. Darısı başınıza!.**

* Leman ve Öküz dergilerinin yazarı, şair Can Yücel Cumhurbaşkanı'na hakaretten 14 ay hapse mahkum oldu.. Kanat Güner, bir süre önce yüksek dozda uyuşturucu aldığı için hastaneye kaldırıldı.. Tedavisinden sonra taburcu edildi.. Ferhan Şensoy, otomobilinin içinde kırmızı ışıkta beklerken bir hırsız tarafından soyuldu.. Hırsız daha sonra bulundu.. Bu olayla beraber bir hırsız-mağdur tartışması ortaya çıktı.. K. İskender'in babası vefat etti.. İskender, aynı günlerde kimliği belirlenemeyen kişilerin saldırısına uğradı.. Paul Strathern, alkollü bir anında İngiltere Kraliçesi'ne laf attığı gerekçesiyle tutuklandı.. Mahkeme aynı suçu bi daha işlemeyeceğine kanaat getirdiğinden Paul'ü serbest bıraktı!. **Bu isimlerin ortak yanı Öküz yazarı olmaları.. Kimi tesadüfen kimi tahammüden yaşadıkları olaylarla gündeme geldiler.. Biz böyle anılmak istemezdik.. Mesela yazarlarımızdan biri haftalık bir dergiye poz verebilir ya da bir güzellik yarışmasında jüri üyesi olabilirdi.. İçimizde zabıta'nın ruh hali'ni karargah'tan aktaracak çekirge gibi arkadaşlar bile vardı.. Neyse sağlık olsun.. Torba dolsun!.**

Ben Atamdan İleri, Çocuğumdan Manisa'yım

GÜLAY BATUR

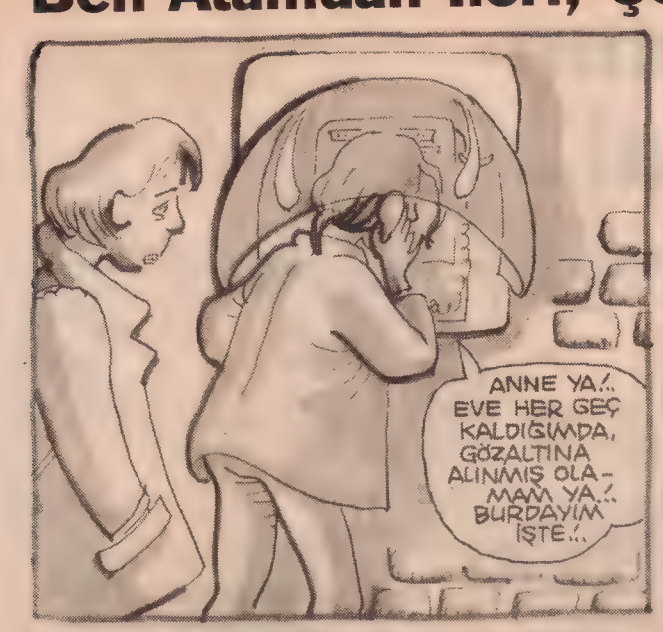

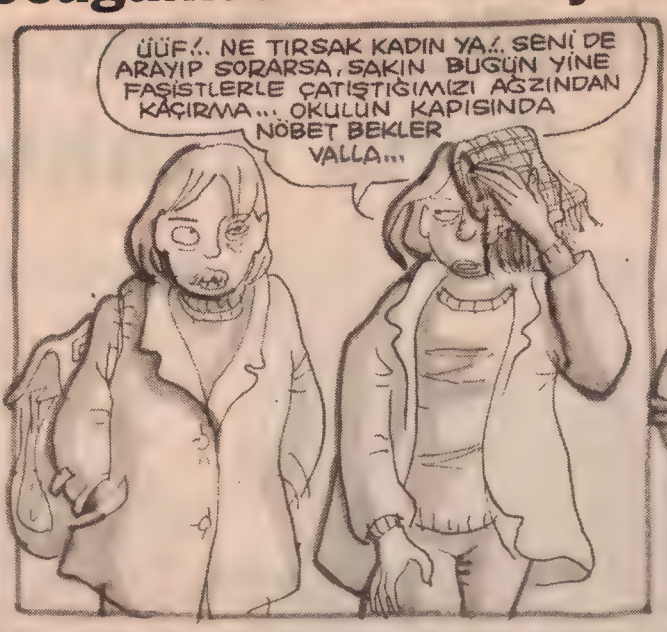

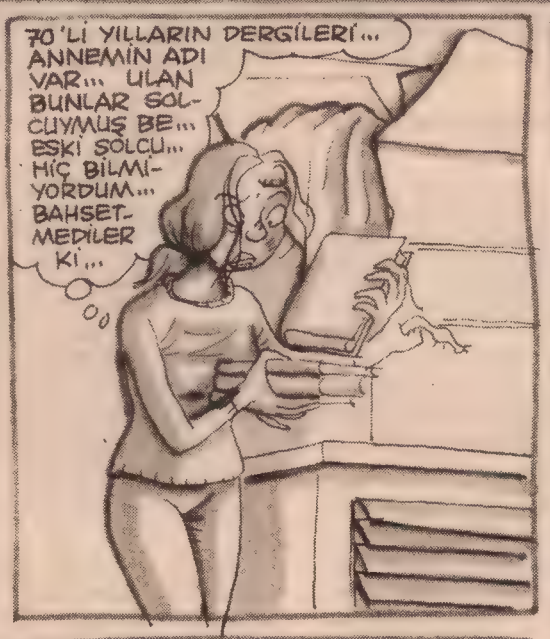

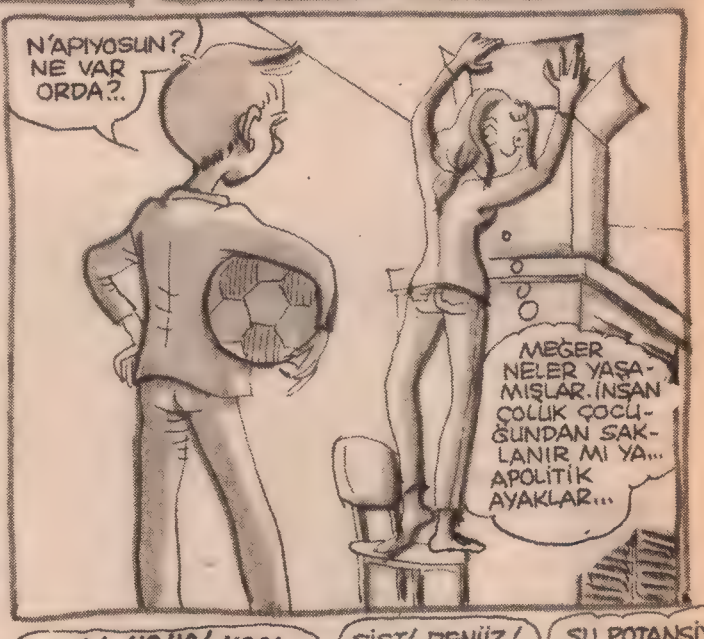

Alisofu Köyü Bize Dünyanın Heryerinden Daha Uzakta!..

CEZMİ ERSÖZ

Sarıkamış'ın Alisofu köyünde 2 yıldır ilkokul öğretmenliği yapan Osman Övür'e (28) bu uzaklığı, bu yabancılaşmayı, aşılması giderek zorlaşan çelişkileri ve o coğrafyada öğretmenlik yapmanın ne anlama geldiğini sordum...

'Gitmesek de, görmesek de, orda bir köy var uzakta, o köy bizim köyümüzdür, Cumhuriyet aydınlarının, gözünü batıya dikmiş devletçi seçkinlerin dillerinden düşürmediği, buruk bir marştı bu... Belki gidip görmek istiyorlardı; ama oraları gerçekten anlamak için gidip görmeyecekleri de içten içe belliydi..

Gidenlerin büyük kısmı uzun süre dayanamayıp özlemle Batı'ya dönmek istedi. Çünkü oralar kafalarında kurdukları "bizim köyümüze" hiç benzemiyordu.. Dilleri, kültürleri, yaşantıları çok farklıydı. Oradaki insanların.. Hayata farklı bakıyorlardı. Hele devletçi, resmi ideolojilerinden ödün vermeye yanaşmayanlar oralarda büyük hayalkırıklığı yaşadılar... Ve yaşattılar... Resmi ideolojiler, korkular, yabancılaşma, önyargılar ve çifte standartlarla bugünlere geldik... Şimdi **Bingöl, Batman, Ağrı, Sarıkamış** vb. Batı'da yaşayan çoğunluk için **Münih, Paris, Londra, Brüksel**'den, daha uzakta... Belki de dünyanın her yerinden daha uzakta...

Sarıkamış'ın **Alisofu** köyünde 2 yıldır ilkokul öğretmenliği yapan Osman Gür'e (28) bu uzaklığı, bu yabancılaşmayı, aşılması giderek zorlaşan çelişkileri ve o coğrafyada öğretmenlik yapmanın ne anlama geldiğini sordum...

Alisofu'dan İstanbul Nasıl Görünüyor?

Alisofu'dan İstanbul'un "Manzarayı umumiyesi" garip. Bir yanıyla burdan daha beter bir halde. Patlayan çöpleri, sel baskınları, çöken gecekondu evleriyle hali pür melâl. Her türlü kirli işin kotarıldığı, bozuk para niyetine insanın harcandığı bir şehir.

Bir yanıyla da yeninin döllenip, hayata katıldığı ana rahmi. Bilim, sanat ve teknolojide yeni olan ne varsa görmek olası. Böylesine paradoksları bir arada barındırabilen ender şehirlerden olsa gerek.

Şu an Alisofu'da kar nasıl yağıyor?

Doruklarından eteklerine kadar dağlar, Sarıçam ormanındaki her bir ağaç, göz alabildiğine geniş düzlükler ve de afet sonrası halleriyle de evler, kara gömülür bu mevsimde.

Düz damlarından kürenen karlar, dar olan sokakları daha bir daraltır. Neresi yol, neresi değil belli olmaz. Çocukların birbirlerinin ayak izlerini takip ederek pekiştirdikleri karda açılan düzlük, yol oluverir.

Azıcık meyilli yerler de kayak yeri. Kayak dedimse, bir-ikisinde kızak, gerisi kara lastiğin tabanına kuvvet. Soğuktan ciğer gibi kızarmış ellere, mosmor yüzlere, incecik giysilere rağmen kaymaya devam.

Ücra bir yerdeysen gözle ki, dozer gelsin de köyün yolu açılsın. Artık üç gün mü olur, beş gün mü olur bilemezsin.

Bu sene tezeğin fiyatı ne kadar oldu?

Hem ucuz, hem de kolay elde edilen tezek rağbete biner işin içine para girdimi. Koyun tezeği diyerekten (yüzü koyun tezeğiyle sıvalı) inek tezeği satmaya kalkanından; gerçek koyun tezeğini (sanırsın kok kömürü satıyor bana) nazlanarak satanları bulursun karşında.

Tezekten anlayıp, pazarlığı da sıkı yaparak, kalağına göre para ödeyeceksin. Hangi tezek on milyon eder, hangisi kırk milyon bileceksin.

Senin için kaç Türkiye var?

Coğrafyası gibi iki Türkiye var. Uzanabildiği kadar uzanmış ama, doğuda bedeni kalmış bir Türkiye'yle, parmağının ucuyla batıdan tutunabilmiş bir Türkiye. Ruhumuzu ve beynimizi de bu şekile sokmuşuz: Doğulu duyup, doğulu düşünürüz, davranışlarımızsa batılı öykünüşü içindedir.

Hoş, doğululuğumuzun da, doğululuğu kalmamıştır ya. İşte.. Kendimizi avutur dururuz.

Tepkilerimizin gerisindeki duygusallığı aşıp, aklı hâkim kılamayız. Özgün olmak yerine, uçların aykırılığında çözüm ararız. Tüketeni çok, üreteni az bir ülkeyizdir.

Bu tezatlıklar bizi bocalatırken, içinde yer almak istediğimiz Batı'yı da ürkütüyor. Tek sorunumuz yaşam felsefemizdeki bu kaos görünümü de değil.

Onların bir ayda tükettiği kağıdı, biz bir yılda tüketiyoruz. Bizim en çok okunan yazarımızın kitabı üçbin, bilemedin beşbin satarken; onlar onbinlerden konuşuyorlar. Altmışbeşmilyon insanın yaşadığı bir yerde gazetelerin tirajı tam bir 'trajedi'. O da, el çabukluğu, gözbağcılığı marifetiyle üçmilyon ancak satabiliyor.

Kırka yakın ilde sinema yok. Tiyatro? O da yok.

Tüketim toplumu çılgınlığında değme İsveçlisi, İsviçrelisi bizle aşık atamaz. Düğün, derneklerde dansözün orasına burasına dolarlar sokuşturulurken, dışarda da çocuklar bir paket mendil satmak, çakmağa gaz doldurmak, bir çift ayakkabıyı boyamak için birbirleriyle yarışırlar. Sonra da gidip atari oyunlarına yatırırlar.

"Hakkari'de Bir Mevsim" sürüyor desene...

Yeni bir mesleğe başlıyorsan duyup, düşündüklerin; heyecandır, azıcık kaygıdır, dağı delecekmişsin gibi enerji ve merak... Benimse duyup, düşündüğüm tek şey: Korku, olmuştur. Altı öğretmen birden öldürülmüş, kimi köyde okul ve lojmanlar yakılmıştı.

İlçede dolaşırken canlı bir boy hedefi gibi hissediyordum kendimi. Bilinmeyen bir göz sanki beni izliyordu. Herkesten kuşku duymalıymışım gibi şüphe içindeydim. Köye varıp, muhtarın evine gidinceye dek kafam karma karışıktı.

Tek faza düşmüş elektriğin aydınlattığı odanın orta yerinde yağız teni, kurşuniye çalan gözleriyle muhtarın babası tek söz etti: **"Hocam, bu evde onüç can var. Ne zamanki onüçüncüsü kırılır, ancak o zaman sana sıra gelir."** Onüç canın yetmişinde olanı kendisi, yedisinde olanınsa kundağı yeni sarılmıştı. Bu söz nice ölümlere baskın çıkarırdı insanı.

Gaz lambasında da oturdum, tezek de yaktım. Elbisemde, yatağımda pire, saçımda sirke de bulduım. Leğende de yıkandım, erzak dolabıma dadanan fareleri de öldürdüm. Minibüse yol açmak için kar da attım, saplanıp kaldığı çamurdan kurtarmak için omuz da verdim.

Kelimesi kelimesine bildiğim sohbetlerine yine de katıldım. Kızdım, sevdim, kederlendim, özledim de bir o kadar gülemedim. Gelen mektupların arasında gönderilmiş kurutulmuş çiçekler de aldım dost kokusunu.

Harfleri çatıp okuduklarında; kargacık burgacık yazılarını okunaklı gördükçe kıvandım. Bilip, öğrettiklerimi veremediklerinde de kahrettim. Lime lime elbiselerine sinmiş koku, boyunlarında, kulaklarında mahrem yerlerindeki biriken kirin kokusuydu. Bir kalıp sabun almakta gösterdikleri cimrilikle-

rini; bir etek para dökerek aldıkları uydu antenlerine göstermediler..

Gurbete giden gençler koca binaları ellerini, yüreklerini nasırlandırarak yükselttiler. İçini emeklerinin binbir hüneriyle donattılar da, köydeki evine çatı, gusülünü alacağı yunak, dışkısını atacağı helayı çok gördü kendine.

Köşe bucak sakladığı yağını yumurtasını evladının kursağına taşımak yerine, iki metre bez, iki naylon kova için çerçiye taşıdı kadınlar.

Önceki, sonrakini yermeyi borç bilen muhtarların küçücük dünyalarına da girmişti siyasi hırs. Oysa ortada birşey yoktu; doğrusu, yanlışı konuşulacak. Dün olanlar, değişmeksizin devam ediyordu.

Değil sağlamken kesmek, gözünden sakındığı hayvanını **seyyid evladıyım,** diyerekten gelenin ayağına götürdü. Borcunu döviz aldı, döviz ödedi. Hastalanan kendisi değil, evin reisi gitti dert anlatmaya hekime. Yaraya alınmış merhemi, hayvanı için istemekte bir abes görmedi.

Tek ineğinden sağdığı sütü, ekmeğinin katığı peyniri yiyip, içmesi gereken çocuğunun eline tutuşturup öğretmene gönderdi karşılıksız. Beli bükük, saçı ak kadınlar ayağa kalktılar önlerinden öğretmen geçerken...

***"Hakkari'de Bir Mevsim" Ferid Edgü**'nün ilkokul öğretmenliği yaptığı Hakkari'nin bir köyündeki gözlemlerini anlatan eşsiz kitabı...*

Yasak Aşka Dair

Aksettiriyor renkli camından sihirli kutu; yeryüzünün uzak diyarındaki bir sevdanın doğuşunu. Ve de yazgısını. Âdem ve Havva'nın kaç bininci nesil çocukları, aynı şehrin, ayrı evlerinde kurmuş dünyalarını. Yüzlerindeki çizgiler yeni derinleşmeye başlamış. Alyansların parmağa takıldığı günden bu yana geçen yılların hesabı, iki elin parmaklarını tüketememiş. Ama yeni sesler katılmış Âdemoğlu'nun evine. Havvakızı'nın bedenindense esirgemiş bu nimetini doğa.

Yeni bir yılın anısına alınan hediyelerin sonuncusu, kalan ömürlerini paylaştıkları eşe. Tek düze hayat oyununun da sunacağı bir sürprizi olmalı ki, bu iki figüranını çekti sahnenin orta yerine. Biçilen rolden habersiz, karşılaştılar raflarında dizili kitapların dekorunda. Kadir bir zamanda yatırıldıkları ölüm uykusundan, işte şimdi kalkıp, yüz yüze gelmişçesine şaşkındılar. Ezelden çektikleri sevda ateşinin körüğünü, bıraktıkları yerden devam etmeye çağrılmışlardı. Sonsuz bir boşluğa birlikte düşer gibi, yükselip alçalan dalgaların ahengine kapılmış gibi titreşimi duydular yüreklerinde.

Sihirli kutunun büyüsüne kapılmışlardan iki çift göz de, gördüklerinin sırrına erme çabasındalar. Ard arda kayan resimlere bakarak:

aranan	*vurgun*
bu yaşta	*zaman'sız*
inkâr	*gerçek*
oynaş	*yâr*
yetinmek	*yalan*
ahlaksız	*göreli*
mazi	*rağmen*
öfke	*beklenen*
fuhuş	*raks*
ahlak	*kuşatma*
ayrılık	*an'ına göre*
yazgı	*değişir*

BABA OĞUL YARGISI
Buluşuyorlar hep, aynı yerde: ÇELİŞKİ.

Osman Gür
Alisofu Köyü İlköğretim Okulu.
Sarıkamış

Sanatın boktan bir şey olduğuna inanan Pierro Manzoni adında avant-garde İtalyan bir ressamın eserlerini sergiliyor. Manzoni bunu vurgulamak için, küçük teneke kutulura kendi bokunu koymuş.

Londra'dan Bir Ses

PAUL STRATHERN

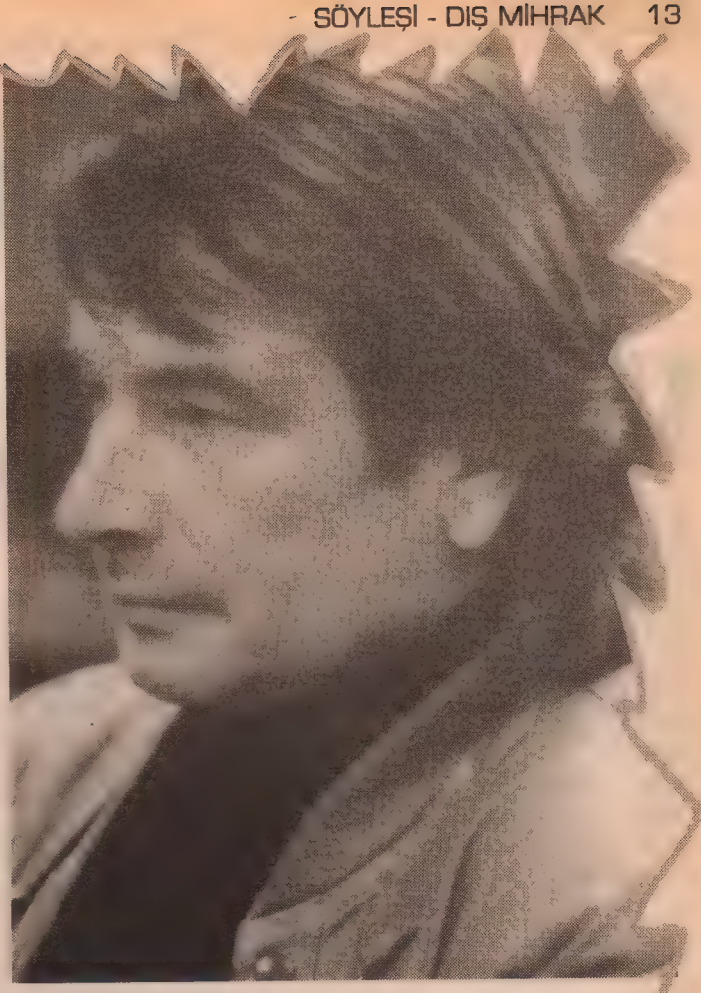

Sanat dünyasından taze haberler: Hyde Park'ın büyüleyici yeşilliklerinin içinde yer alan Serpentine Galeri, yeniden açıldı. Sakin, huzurlu konumuna rağmen, bu galeri yarattığı rezaletler ve tartışmalarla tanınır. Geçen yıl tadilat nedeniyle kapatılmasının hemen öncesinde, tam bir muhafaza içinde uzanmış uyuyan bir ressamı sergilemişti. Sergideki tek parça buydu.

Fakat yeni numarası bundan da çarpıcı. Sanatın boktan bir şey olduğuna inanan Pierro Manzoni adında avant-garde İtalyan bir ressamın eserlerini sergiliyor. Manzoni bunu vurgulamak için, küçük teneke kutulura kendi bokunu koymuş. Mühürlü, etiketli ve imzalı olan bu kutular, ağırlıklarına göre altın fiyatına satılıyor!

Kim kimi kandırıyor? Hiç değilse enayi yerine konmadığını anlamak için kutuyu açıp içine bakmaya cesaret eden birinin çıktığını bile sanmıyorum.

Son bir kaç on yılda avant-garde akımda büyük atılımlar gerçekleşti. İşte bunlara bir kaç örnek:

Altmışların o güzelim günlerinde Tayvanlı heykeltraş İnson Wongam, bir buz kütlesinden fil heykeli yaparak meşhur oldu. Çok da özel bir şey yapmamış, diye düşünebilirsiniz; ta ki bunu nasıl başardığını öğrenene dek. Bunu, ılık avucunu büyük bir itinayla buzu kalıbının üstüne doğrudan koyup, buz istediği şekli alıncaya dek orada tutarak başardı. Acaba sponsoru yerel bir bira firması mıydı?

Peki ya kendine Zush adını takan ünlü İspanyol konseptualist sanatçıya ne demeli? Üstat, bir gün kendisini yeryüzünün en küçük ülkesi ilan ediverdi. Bunun ne anlama geldiği sorulduğunda da, kendisinin "zihinsel bir devlet" olduğunu söyledi.

Şimdi size kendi gözlerimle tanık olduğum bir olayı aktaracağım. Birkaç yıl önce Mısır'da Sina Çölü'nde gezerken, gözden uzak, garip bir vadiye düştü yolum. Bu vadideki kocaman kayalar ve onu çevreleyen tepeler maviye boyanmıştı. Anlaşılan bütün bunlar, oraya gelen Belçikalı bir ressamın eseriydi. Kışı burada inzivaya çekilip geçirmişti ve söylendiğine göre yalnızca mavi boya takviyesi için vadiden ayrılmıştı.

Şurdan Burdan:

Geçenlerde bir konferans vermek üzere banliyödeki Kingston Üniversitesi'ne gittim. Konuşmamın sonunda, matematik bölümünden bir öğrenci yanıma gelip kulağıma şunları fısıldadı: "Dünyada üç tip insan vardır: Sayı sayabilenler ve sayı sayamayanlar."

Meşhur İngiliz politikacı Enoch Powell, geçenlerde vefat etti. 1970'lerde İngiltere'de "ırkçılığın saygın yüzü" ünvanını almıştı. Olağanüstü zeki olan bu adamın, ne yazık ki kişiliği de politikası kadar sevimsizdi. Korkunç bir süratle yaptığı konuşmalarıyla dinleyenleri büyülerdi; ancak konuşmanın ardından hiç kimse tek bir sözcük bile anımsamazdı.

Bir zamanlar biri ona, konuşmalarında böylesine şaşırtıcı bir sürati yakalamasının sırrını sormuş. O da, "Ben bütün konuşmalarımı sidik torbam doluyken yaparım." diye yanıtlamış.

Enoch Powell sıradışı biriydi: Çoğu politikacılar konuşmalarını vücutlarının alt kısmında öteki yerleri doluyken yapıyorlar.

Türkiye AB'ye mi katılmak istiyor? Bir zamanlar İsviçre de bunu istemişti. Ancak, katılmasını engelleyecek kadar küçük olduğunu düşünüyorlardı. Sonunda sözcülerden biri, şu parlak saptamayı yaptı: "İsviçre'deki tüm dağlar düzleştirilse, İsviçre'nin yüzölçümü, Avrupa'nın bütün ülkelerinden daha büyük olur!"

Çılgın rock yıldızları ve onların daha da çılgın partnerlerinin hayran oldukları eşsiz Portobello Hotel'den haberler: Menüye, en kaliteli şampanyayla doldurulmuş küvet de eklenmiş! Bu hizmet size, temizinden 750 sterline, Amerikalı rock sanatçısı iseniz 1000 dolara, Miss Turkey'seniz akıllara zarar bir 250 milyona patlar.

Herneyse, geçenlerde Amerikalı bir film yıldızı, fotomodel sevgilisiyle Los Angeles'dan kalkıp bu otele gelir. Portobella Hotel'e gelir gelmez, şampanya banyosu yapıp serinlemeye karar verirler. İstekleri üzerine küvet şampanyayla doldurulur; bunun için birkaç fıçı boşaltılır. Sonra, film yıldızı (adının geçmesini istemiyor) banyo öncesi bir şeyler yemeye karar verir, sevgilisiyle birlikte atıştırmak için aşağıya inerler. Ne yazık ki, onlar aşağıda bir şeyler yerlerken, kat hizmetlisi odalarını temizlemeye gelir. Olanları daha sonra şöyle anlatır: "Küvet pis suyla doluydu, ben de tıpayı çekip boşalttım."

Çev:Nedime Harmandağlı

Aksumsefasi

Cinler - 3

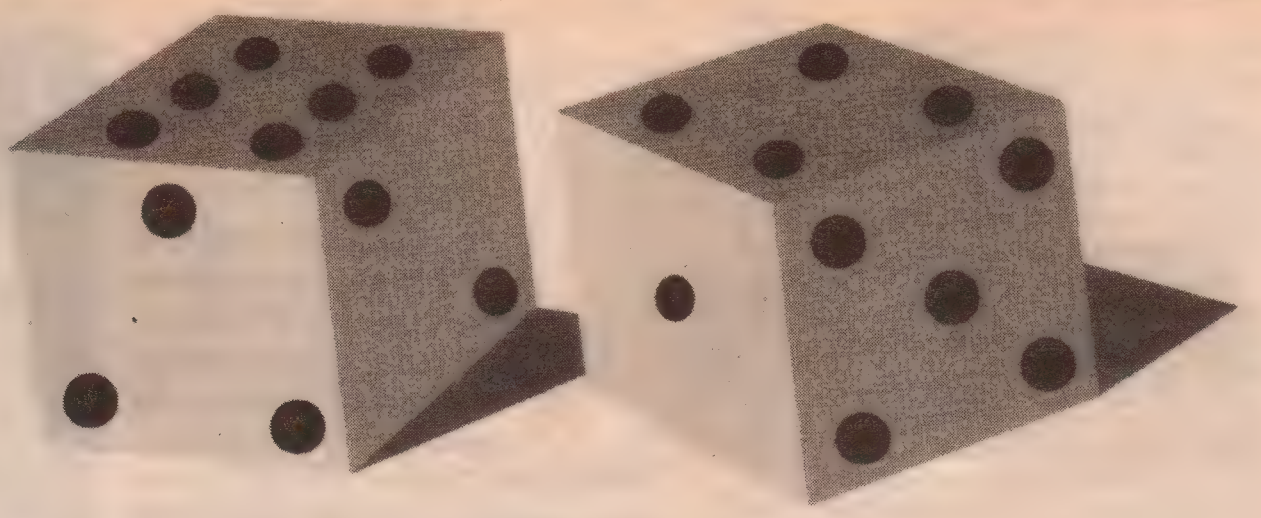

İHSAN OKTAY ANAR

Üfürükçünün enselediği cinlerin adları Recep ve Bayram'dı. Recep, tonik şişesi içinde yıllarca sıkıntıdan patlayacak, ama Bayram, çarptığı kabadayı çizgili lacivert takım elbisesi ve afili yeleğini bir deli gömleğiyle değiştirip heyulâ gibi iki güllâbici nezaretinde tımarhaneye kapatılınca, yıllardır aradığı oyun cennetini bulacaktı. Bir fare deliğine saklanıp, üfürükçünün Rabbine secde etmesini fırsat bilerek yakayı sıyıran cin, yani Şaban ise, gecenin o vakti, arkadaşlarıyla her zaman buluştukları viraneye kendini dar attı. Kadınların kocası daha onları bastığı anda tabanları yağlayan temkinli cin oradaydı. Dört kadından biri olan Zilkade'ye Ramazan adlı bu cin âşıktı. Tam bir asır önce yolu bu köye düşen bir karından konuşma ustasının iki karış boyundaki kuklasından aşırdığı redingotunun yakasını kaldırmış, hüngür hüngür ağlıyordu. Aşk ateşiyle için için yanan arkadaşını gören Şaban'ın hıçkırığı boğazında düğümlendi. Korkusunu unutup sevgilisi Zilhicce'yi hatırladı. Gözlerinde birkaç damla yaş belirdi. O gece viranede iki cin, dolunay altında sabaha kadar gözyaşı döktüler. Biri, "Âh, Zilkade!" diye feryat ederken, diğeri de, "Âh Zilhicce!" diye sızlanıyordu. Aksi gibi yağmur da başlamış, ortalığa bir kasvet çökmüştü. Ateşten yaratılmalarına rağmen üşüyor, belki de gönül derdiyle ürperiyorlardı. Belli ki, Zilkade ve Zilhicce'ye asla kavuşamayacaklardı.

Ramazan, redingotunun yakasına asılıp sivri kulaklarını örtmeye çalıştı ve umutsuz, hüzünlü bir sesle, "Bu iş acaba tatlıya bağlanır mı? Zilkade beni beğenir mi sence?" diye sordu.

Diğerinin ise, arkadaşından çok kendine cesaret vermeye çalıştığı belliydi. "Neden olmasın? Bak! Filinta gibi bir cinsin. Redingotun da çok yakışıyor doğrusu. Bana bir baksana! Bir cepkenim, bir de başımda küllahım var sadece." dedi.

Ramazan bu sözlere pek inanmış gibi değildi. Buğulu gözlerle, "Ama sırtımda hafif bir kambur var." dedi, "Zilkade kambur cinle evlenir mi hiç?"

Şaban kızgınlıkla, "Aptal! O kambur gazdan oluyor!" diye bağırdı, "Yediğine içtiğine dikkat et, bak o zaman kambur mambur kalıyor mu!"

Ötekinin gözlerinde bir ümit ışığı belirdi: "Öyleyse beni kucağına al ve sırtıma pat pat vurup gazımı çıkart. İşimi şansa bırakmak istemiyorum. Zilkade beni böyle beğenmez! Ne olur! Hatırım için yap bunu!" diye bağırdı.

Ne var ki öteki cin bu işe pek yanaşmıyordu. Çünkü pek tabii, arkadaşının yellenmesiyle çıkacak koku işine gelmezdi. Bu yüzden lafı çevirip onu geğirmeye razı etmeye çalıştı. Ama söz ağzından bir kez çıkmış, ok yaydan artık fırlamıştı. Ramazan bir türlü ikna olmayıp ısrarlarına devam edince, çaresiz, arkadaşını kucağına alıp arzusunu yerine getirdi. Fakat bu, her şeyin sonu oldu. Viranenin çatısına tüneyen baykuşlar çıkan şiddetli gürültüden ürkerek uçup gittiklerinde, ortalığı dayanılmaz bir koku kapladı. Bunu ilk hisseden köpekler oldu ve havlamalarıyla bütün köyü ayağa kaldırdılar. Ertesi sabah koku bütün köye, hatta vadinin tamamına yayıldı.

İkinci gün ise, burunları çok hassas olduğu için, en sadık köpekler bile kokuya dayanamayıp sahiplerini terk ederek köyden kaçtılar. Sanki, köyün ortasında bir sığır sürüsü topluca katledilmiş ve leşler güneş altında haftalarca bekletilmiş gibiydi. Zilkade ve Zilhicce dahil üfürükçünün dört karısı kocalarıyla birlikte, diğer aileler gibi onuncu gün köyü terk ettiler. Sonunda bütün vadi bomboş kaldı. Bütün bu felaketlere rağmen üstelik, Ramazan'ın kamburu kaybolmamıştı. Sevgililerin artık çok uzaklarda olduğu yetmiyormuş gibi, önlerinde boş bir köy ve burunlarında dayanılmaz bir koku vardı. Bu umutsuzluk çölünde artık aşk olamazdı. İki cin vadiyi ve manzarayı gören bir tepenin zirvesinde ıstıraplı ve apaçık bir gerçeği kabul etmiş olmalarının hüznü, gözlerinde yaş, dudaklarında acı bir gülümsemeyle, asırlardır yaşadıkları bu yeri, hiç konuşmadan uzun uzun seyrettiler. Güneş battıktan sonra, sessizliği Ramazan bozdu.

Acıklı bir sesle, "Ey sevgili, biricik kardeşim!" dedi, "Pembe hayallerimiz bir yellenmede böylece uçup gitti. Asırlık biraderlerimiz Recep ile Bayram üfürükçünün gadrine maruz kaldı. Hele hele, gözağrılarımız Zilkade ile Zilhicce şimdi kim bilir nerede! Bahtımız kara, alın yazımız böyleymiş, ne yapalım! İyisi mi, gel, bağrımıza taş basalım. Ağlamak sızlamakla bir yere varamayız. Zaten bu işin olacağı da yoktu: Zilkade bana, Zilhicce de sana varsaydı, o zalim üfürükçü asla peşimizi bırakmaz, bizi bir viranede kıstırırdı. Hem cinin talihi kör, kısmeti kapalıdır. Bir düşün! Gözdelerimizle aynı yastığa baş koysaydık. Allah sevenleri korur ya, yine de hayat onlar için zor olurdu. Şimdi hiç olmazsa aç açıkta değiller. Bu da bizim için teselli olsun. Bu yüzden gel de, aşklarımızı içimize gömelim ve gözyaşlarımızı artık içimize akıtalım. Hayat devam ediyor ve ondan zevk almak zorundayız. Madem ki talih gönül kapısını suratımıza kapadı, en iyisi biz de diyar diyar dolaşır, günümüzü gün ederiz. Onu bunu matrağa alır, makaraya sararız. İçimizdeki gönül sızısı geçecek gibi olmasa da, önümüze geleni tefe koyup çalar, kıs kıs gülüp bu dünyadan kâm alırız."

Ramazan diğerine nazaran daha bir aklıselim sahibiydi. Söyledikleri, Şaban'ı etkilemişti. Hayata, tabiri caizse sıfırdan başlayacaklar, yeni bir sayfa açacaklardı. Böylece iki cin yollara düştü. Günlerce ve gecelerce durup dinlenmeden yürüdüler. Sonunda bir kasabaya vardılar. Kasabanın istasyon kahvesinde, o sıcakta havuzun başında nargilesini fokurdatan, keyif düşkünü olduğu belli, yaşı yirmi beşten yukarı bir adamı gözlerine kestirdiler. Maytaba alıp dalga geçebilecekleri, tam aradıkları gibi biriydi bu. Saf bakışlı, kara yağız ve ince uzun biri olan bu adam, elbette Hacı Naz'dı.

Genellikle saf saf, bazan da kötü kötü bakan biri olan Hacı Naz, oldukça bön, inatçı, biraz da kalın kafalıydı. Zihni fazla iyi işlemeyen birine göre hayatı boyunca çok çalışıp zahmet çektiğinden, rahatlığın ve tembelliğin değerini gayet iyi bilir, bu nimetlere erişmek için kaytarmaktan, eğer yakalanırsa yalan söylemekten çekinmezdi. Belki de, bu tabiatı epeyce erken geliştiği için vaktiyle ana babasından, dayılarından ve amcalarından yediği hesaba gelmez kötek zavallının duruşunu bile biçimlendirmişti: Bu zayıf, kara yağız adam, boşta gezinip adı muhitinde serseriye çıkmasın, bu arada cebi az buçuk para da görsün diye kendisini nalburiye dükkânına getir götür işleri için almak gibi büyük bir hayır işleyen dayısının gözü önünde çalışırken, ensesine her an bir tokat inecekmiş gibi kamburunu çıkarır, omuzlarını kulaklarına kadar kaldırıp başını gizlerdi. Yalancılık ve fesat onun tabiatında yoktu; bunlar sonradan öğrendiği şeylerdi. Bıraksalar, orta okuldan belgeli Hacı Naz, mutlu biri olabilir, üstelik bunu hayatta bir anlam aramadan yapardı. Fakat onu durmaksızın koşturup zahmete koşmak, hayatını ve tüm varoluşunu adadığı keyif-rahatlık-tembellik teslisinden koparmak isteyen onlarca ve yüzlerce kişiyle başı her zaman derde girmişti. Kaytarırken yakalandığı vakit durumu kurtarmak için yalan söylediğinde, fazlasıyla saf olduğu için büyük bir vicdan azabı duymuyor, böylece o mukaddes ruh huzuru asla bozulmuyordu. Ona azap veren asıl şey, bedeninin bu huzuru ruhu kadar yaşama fırsatını pek bulamamasıydı. Diğer bir sıkıntısı ise, hem saf hem de fesatçı olmasının, bazı ağır sataşmalara davetiye çıkarmasıydı. Bu alayların biraz olsun önüne geçebilmek için kalın, çatallı bir sesle ve külhani bir üslupla konuşmayı âdet edinmişti. Bu özelliğini pek beğenir, sesi ve konuşma üslubuyla kendisini böyle ağırdan sattığı halde, nasıl olup da itibarının bu kadar az olduğunu beyni bir türlü kavramazdı. Üzüldüğü birkaç şeyden biriydi bu Tanrı'nın ona bahşettiği cennet huzurunu, kendisini ikide bir zahmete koşarak bozan bütün insanlardan, yokluğuyla öç almayı sık sık hayal ederdi. Senaryosu basit, ama etkiliydi: Günün birinde akrabaları, patronları ve arkadaşları onun vefat ettiğini işitecekler ve doğruca evine koştuklarında, çarşafla örtülmüş, üstüne bıçak ve sabun konmuş, sedirde yatan naaşını göreceklerdi. Cenaze namazını kıldıktan sonra pişmanlık gözyaşları akıtacaklar ve zavallının helvasını yerken lokma boğazlarından geçmeyecekti. Bu ağır pişmanlık, evlatlara ve torunlara onun adının verilmesine yol açacak ve Hacı Naz adı yüzyıllarca, bir haksızlık ve pişmanlık rüzgarı gibi, nesilden nesile geçecekti. Bütün bu hayalleri o ender tembellik kaçamaklarında kurar, ancak yakalanır yakalanmaz ensesine inen okkalı bir şaplakla cenneti sönüverirdi.

(Devam edecek)

İzmir Kitap Fuarı'ndan Neler Aldım?

Sivri akıllı bazı edebiyatçılar, romancı olmaya heves eden gençlere, "bol bol roman okumalarını" öğütlerler. Bu ise tıpkı, ahçı olmak isteyen birine "bol bol yemek yemesi gerektiğini" söylemek gibidir. Edebiyat dünyası bir lokantaya benzer: Okuyucu daima, görkemli yemek salonunu, bembeyaz masa örtülerini, şık ve kibar komileri, neredeyse bir kont kadar muhteşem ve karizmatik şef garsonu görür. Oysa lokantanın mutfağı böyle değildir: Burayı girer girmez, koşturup ayaklarımızın arasından kaçıveren bir fare bizi irkiltir. Ardından, elinde bir kepçe olduğu halde bu hayvanı kovalayan perişan ve pasaklı bir adamı görürüz: Ahçı, işte budur. Sigarasının külü uzamış, o anda karıştırdığı çorba tenceresine sanki düştü düşecektir; üstelik, şef garsonun gümüş bir spatulayla tabağımıza servis yaptığı yemeği bu adam, az önce burnunu karıştırdığı eliyle servis tepsisine koymaktadır.

Yazar, işte bu pasaklı ahçıya benzer. *Yemek salonunda*, yani toplumda ona yer yoktur. Milyarlık ama karşılıksız çekler kadar gösterişli insanlar, onun "dağınık" iç dünyasını daima hor görür ve pişirdiği yemekleri yerler. İyi yemeklerin hepsi zaten "sıhhi olmayan" mutfaklarda pişmez mi?

Kitap fuarına, deyim yerindeyse, yemek yemeye değil, "malzeme" almaya gitmiştim. Bilmiyorum doğru mu, barmenlerin asla alkollü içki içmedikleri hakkında bir efsane vardır. Aynı şekilde ben de, üslubunu incelemek dışında, bir okuyucu gibi asla roman ve hikâye okumam (daha doğrusu romana, bir erkeğin değil, bir jinekoloğun kadınlara yaklaştığı gibi yaklaşır, böylece birçok zevkten mahrum kalırım.) Bu nedenle kitap fuarında, kurmacalardan ve o parlak, rengarenk kitaplardan çok, sade, mütevazı ve büyük bir emeğin eseri olduğu anlaşılan eserler ilgimi çekti.

Türk Dil Kurumu Yayınları'ndan, *Anadolu Dialektolojisi Üzerine Malzeme'yi*, Anadolu, Kuzeydoğu, Sıvas ve Tokat illeri ağızlarından *Toplamaları* (A.Caferoğlu), K.Edip'ten *Urfa Ağzı*'nı S.Olcay'dan *Doğu Trakya yerli Ağzı*'nı, E.Eren'den *Zonguldak-Bartın-Karabük illeri Ağızları*'nı hemen aldım. Fakat beni en çok sevindiren şey, Hamza Zülfikar'ın, *Türkçede Ses Yansımalı Kelimeler* adlı çalışmasını bulmam oldu. Bildiğim kadarıyla bu, Türkçede onomatopoetik kelimelerle ilgili tek çalışmaydı. Mehmet Zeki Pakalın'ın *Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü* ise (büyük bir emek!) tam bir sürprizdi. Kültür Bakanlığı Yayınlarından Atıf Kahraman'ın, *Osmanlı Devletinde Spor* adlı kapsamlı çalışmasını hemen kaptım. Aldığım son kitap ise, Hüseyin Tehrani'nin *Dümbelek Metodu* idi (bu tür eserleri aldığımda nedense, bazı kitapçılar gülümsemeden edemez.)

Evet! İzmir Kitap Fuarı'ndan aldığım kitaplar bunlardı.

Aksamsera

İsim, Şehir, Hayvan, Bitki...

GANİ MÜJDE

İsim:
Pablo Neruda

Onu devrimci evlerinde duvar dibine dizilmiş kitaplarla tanıdım ilk kez..Şile için değil Şili için kaygı duyduğumuz yıllardı o yıllar.
Bizde Nâzım neyse onlarda da Pablo Neruda odur dedi bir arkadaş.
Onlarda Pinochet neyse bizde de Kenan'lı yıllardı.
Yaktık kitaplarını bir bir..
Yıllar sonra şiirlerini okudum arkadaş oldum. Neruda'yla Devlet başkanı bir şair, şair bir politikacı gördüm satır aralarında.
Sürgünler vardı mısralarında...
Bir karaada sürgünü, kaçtı kaçacak
Pablo Neruda haklı:
"Şiir boşuna yazılmış olmayacak"

Şehir:
Paris

Her yazımda hangi şehiri yazsam diye düşünürüm.
Paris'i tek geçtim ganyancı tabiriyle.
İstanbul kadar bildiğim, bir o kadar da sevdiğim tek dünya şehri.
Tek kelime Fransızca bilmeden Cezayir mahallesinde, St. Michel'de kendimi bulduğum, kendimi gurbette hissetmediğim gurbet el.
Elimde sevgilimin eli. Yağmur yağıyor Lui'nin bahçelerine... Bir oda bir tuvalet evimden kurşuni çatılara bakıyorum.
Karşı evde Amistad bir çift kavga ediyor Spielbeerg'e inat.
Ben Paris'i ve Paris'tekileri özlüyorum.
Cebimde on frank ve tek bir gidiş bileti... İstiyorum...

Hayvan:
Papağan

İnsanca olmasa da insan gibi konuşan hayvan.
Tekrarın ve tekdüzeliğin zaferi belki de.
"Naaberlerin, Ali Şen başkan Fenerbahçe şampiyon"ların kuşu. Ne diye sesleri taklit eder anlamam? İnsan bulup kafese koyana kadar ne işine yaradı hayatında da öğrendi bunu onu da bilen yok?
Gereksiz geveze bir kuş işte.
Düşünmeden konuşuyor üstelik.
Bazılarımız gibi...

Bitki:
Papatya

Aşklarımızın sırdaşı papatya.
Sarı, beyaz falcı bacı bir yerde...
Halk çiçeğidir, herşeyden önce...
Bedavadır...
Kırlardan toplar falınıza bakarsınız doyasıya, seviyor, sevmiyor...
Falda sevmiyor çıktıysa sorun değil.
Bir buket yapıp sevgiliye verirsiniz.
Ertesi gün falınız mutlaka çıkar.
Seviyor, sevmiyor, seviyor, sevmiyor, seviyooooooo...

Eşya:
Pul

Yengemin hediyesi eski bir pul defteriyle başladı herşey.
Bir de pul cımbızı abimden hediye.
Zarflardan ıslatarak çıkardığım ve sonra sobanın üzerinde kurutup deftere yerleştirdiğim yüzlerce pul.
Tito'yu ilk orda gördüm.
Yugoslavya'dan gönderilen mektuplardan tanıdım kendisini.
Çarşamba'daki küçük dükkânda Ay'a ilk ayak basan astronotların resmedildiği Jeddah pullarını topladım tek tek.
Mısır'ın Egypt olduğunu o zaman öğrendim.
Pullarım birikti ben büyüdüm.
Kızlara gösterecek zamanım olmadı koleksiyonumu...

Artist:
Perran Kutman

Devekuşuydu önceleri, sonra kuş oldu uçtu yuvadan.
Perihan abla oldu geldi mahallemize yerleşti.
Tatlı dili, insan yanıyla sevdirdi kendisini yediden yetmişe.
Sonra Tango'ya meraklı Şehnaz oldu çıktı karşımıza.
Komediye ihanet etse de kadınlara ihanet etmedi.
Kadınlar çok sevdi Kutman'ı..
Biz de kadınlar onu sevdi diye sevdik.
Perran Kutman hâlâ varsa kendisi olduğu için var.
İyi ki var...

Not:

"Pe" harfi üzerine söylenecek çok şey yok aslında.
Sonuna "h" gelirse "peh" olur altı üstü.
Peeeh, bu da bişey değil aslında.
Ne aaa gibi düşünme efektine sahip, ne ceee gibi korkutma efektine.
Peeee deyince hiçbir şey olmuyor.
Olsa bize faydası ne onu da bilmiyorum.
Bir tek Pause'nin kısaltılmışı P.
Bilgisayarda işim bitince ona basıyorum. Zaman duruyor.
Şimdi "P"ye basmanın tam zamanı işte...

Bol İniş-Çıkışlı Komple Bir Hayat

Steven Kompela Türkiye'ye sıradan bir yabancı futbolcu olarak geldiğinde ve Türkçe öğrendiğinde seviyorduk, bizdendi, eğlenmeye muhtaç halkımızı eğlendiriyordu, kendi de eğleniyordu. Hatta gizliden gizliye alay bile ediyordu. Sonra talk-show'cu oldu, bir ara ortalıktan kayboldu. Şimdi ise *adli bir vak'a* ile yeniden karşımızda; bir gün beni de evime bıraktığı o *Mercedes* yüzünden... Bana hayatını anlattığındaysa arabanın kaçak olduğu *henüz* bilinmiyordu... **Kompela'nın** öyküsü ibret alınacak bir şöhret macerası veya pavyona düşen bir genç kız, şöhretten ve paradan başı dönen yeni yetme bir şarkıcı gibi değil. Her yaptığıyla adeta televizyondaki 'arkası yarın' kuşaklarını andırıyor, hele son dönemde şöhretlerin adliyeden çıktığına bakarsak yine insanları şaşırtacağa benziyor. Ne tuhaf, şimdiden yeni bölümleri merakla bekliyorum...

ORAY EĞİN

-BEN nasıl futbola başladım? Ne zaman, sana tam söyleyemem yani. Ben bunu bilemem. Ama nasıl bilemem? Çünkü biz sokakta, yani okuldan sonra okulda, işte sonra... Sokakta oynadım, sokaktan başladım. Bizde okula git, futbol öğren, yok böyle bir şey yani...

-ÇOK çektim... Yani % 99 Güney Afrika'da olan zenciler çok çektiler. Mesela bir örnek; bizim okulda zenciler hiç istemeyerek okuyor... Kurallar böyle, rejim böyle. Adamlar diyorlar ki, yok bu okula giremeyeceksiniz, sırf beyazlar için... O okullar zenciler için, niye yani? O anda bunu hiç fark etmedim. Ama sonra... O olay, o sıkıntı çıktıktan sonra, ya neler neler kaçırdım, neler çektim... Çünkü niye, bir ufak çocuğum ben, hiçbir şey anlamam ben. Bir beyaz çocuğu görünce insan şaşırır ve korkar... Bizim ufak beyaz çocukların saçına ben dokunmaya korkuyordum o anda, bize o şeyi soktular, yani düşünceyi, yani 'beyaz' beyaz demek, 'siyah' siyah demek; 'hiç biraraya gelemezler'... Yanlış yani...

-NELSON MANDELA çok sevildi. Yani bizim Atatürk gibi... Yani kurtardı bizi adam. Yani Allah bize ara sıra böyle adamlar gönderiyor. Adam 30 sene hapiste yattı, sırf onun için, yani siyahlar, beyazlar hiç fark olmasın, renk görmeyelim, insan gibi yaşayalım... 90'da çıkarttılar onu... Eskiden zenciler mücadele ediyorlar, kavga ediyorlar, durmuyorlar yani bizim zenci öğrenciler. 'En son çare' dediler, 'Mandela'yı çıkartın'... Çıktıktan 3 sene sonra her şeyi düzeltti yani...

-MANDELA'dan sonra herkes sevindi, ben de sevindim. İki seneden sonra dışarı çıkmaya başladım, top oynamaya... Öğretmenliği bıraktım. Para konusunda, öğretmenlik yaparken maaşım beni bir süre yaşattı. Ben bütün ailemize bakıyorum, çok zor yani... Biz onbir kardeşiz, en küçük benim, bizim evde annem babam beni nasıl yetiştirdi hayret ediyorum. Babam, inanmayacaksınız, en fazla 20 $ alıyor... Para kazanıyoruz bugün, ben ailemi taşıyorum, yük var bende. Çok fazla geliyor bazen, şimdi maddi durumuma bakıyorum, babam 20$'la taşıyor bizi, ben şimdi 2000 $'la taşıyamıyorum... Nasıl yani? Buna hayret ediyorum...

-GÜNEY AFRİKA'da bizim oturduğumuz yerin mecburiyeti vardır. Sizin çocuklar belli bir standarda kadar okuyabilirler, ondan fazla olmaz. "Tehlike Abi!" Böyle dedi beyazlar... Benim büyük abilerim, ablalarım o sıkıntıyı yaşadı. Ben biraz kurtardım, okudum, bir tane abim de var, o belediye başkanı, o kendini kurtardı... Ama tek bacak var onda, sol bacak, sağ yok. Beyazlar, "Zaten bunun parası yok, hiçbir şey yapamaz, gitsin" dedi, gitti, okudu ve ancak kurtardı. Yoksa, sağlam olsa kurtaramaz.

-BAZI şeyler sadece kağıtta. Tamam, siyahlar, beyazlar, her şey düzelsin, şu bu... Ama gerçek hayatta insan kalpleri, düşünceleri, hareketleri, davranışları daha hiç oturmadı. Mesela, birisi bana bakınca hâlâ rengimi görüyor Güney Afrika'da. Türkiye'de o sorunu hiç yaşamadım. Diyorum ki Güney Afrikalılar keşke buraya gelseydi, görse insanların yaşadığını burada, sevinirler.

-GÜNEY AFRİKA'ya git, stadda bir plaket var. Altın bir plaket. 'İlk kaptan' yazıyor; Steven Kompela. Bunu yaptım, gururla diyorum, yaptım. Bıraktım hem de. Futbol oynadım, bıraktım. Ama bunların arkasında sebepler var, muhakkak. Niye öğretmenliği bıraktım? Param yetmedi. Daha iyi, daha yeşil gelecek gördüm. Top oynadım...

-TÜRKİYE'yi tarihten okudum ben, daha Türkiye'ye hiç gelmedim, ben bilmem yani mesela bir haritaya bakınca... Şu son zamanlarda haritaya bakınca Güney Afrika ve Türkiye'ye hemen gidiyorum. Eski zamanda, her hangi bir ülke gibi bakardım. Ama şimdi daha yakın görüyorum Türkiye'yi... Bizim Türk insanlarını tamamen bilmiyorum, nasıl davranacağım, dil, yemekleri, çok yani sıkıntı yaşadım ben. Ama çok çabuk adapte olan bir insanım. Çok yani, iki ay sürmez. Konuşurum, sorarım ben, 'bu nasıl oluyor'... İnsanları çok seviyorum ben... Gaziantep'e geldik. Orada 2 tane zenci var. Çocuklar hiçbir zaman yakından zenci görmediler, şaşırdılar. Bizim gittiğimiz zaman, Ağustos ayında, çok sıcak Gaziantep... O anda atletle geziyoruz. Şehre çıkarken adamlar diyor ki "Siz atletle nasıl çıkacaksınız?", ben bilmiyorum, yani çıkarım. Mesela bizimkiler şortla gezer... Ama Gaziantep olduğu için insan biraz kibar olacak... Biz alışamadık yani, çünkü o sırada haberin yok ki, belki yanlış bir şey yaparsın...

-BİZİ Gaziantep'te çok sempatik buldular. Otelde kalıyoruz, otelden çıkarken adam "Nereye gidiyorsunuz, yeri biliyor musunuz, PTT'yi biliyor musunuz, bankayı biliyor musunuz, tesisleri biliyor musunuz" diye hep yardımcı oluyordu. Ama şimdi dışarı çıkınca hep değişik bakıyorlar. Mesela ufacık çocuklar, bir bakıyorsunuz arkanızdan geliyor, bunlar ne iş yapıyorlar? Gayet normal şeyler ama ben o anda şaşırdım. Belli bir sporcu olduğum için, yahut zenci olduğum için böyle yapıyorlar, normal şeyler yani...

-BİR gün otobüsün içinde oturuyoruz, bir sporcu, bizim Gaziantepli sporcu, bizimle oynuyor çocuk. Benim arkamda oturuyor, bir baktım kafamda böyle bir şey geliyor, baktım böyle ne oluyor, o an İngilizce konuşuyorum, "What happened?" (ne oldu), adam saça bakıyor, bu nasıl bir saç diye... Hem de sporcu, o kadar yakınız ki, düşünebiliyor musun? Böyle yakın olan kişi böyle meraklı kalırsa, uzak olan insan ne yapar?...

-BEN çok meraklı bir insanım, her şeyi merak ediyorum. Mesela dedim ki, bunlar niye Türkçe konuşuyor, ben konuşamam mı bu dili... Bizim Yavuz Hoca vardır, bana "Bak oğlum, sen kendin bir şey derken 'rum' diyeceksin, 'rum' koyacaksın yani"... Böyle dersler aldım ben, aynı otelde kalıyoruz hocayla, "Gel oğlum, oku bunları", gösteriyor ve ben defans oyuncusu olduğum için konuşma çok gerekiyor, ben çok konuşurum maçta, işim daha kolay olur. Söylerim, "Kardeşim arkanda şu, bu"... Yalnız maçta konuşurken döndürme, dondurma, hiç yani... Döndürme'ye dondurma diyorum, çocuklar anlıyor... Kitapçıdan ufacık bir sözlük aldım, yatarken onu okuyorum, her gün kendime diyorum ki 5 kelime olsun, 5 olsun ya... Yarın kalkarken kendime soruyorum, dün ne öğrendin... 1-2-3-4-5.. 5 kelime çıkartıyorum. Bir daha unutmam ben bunu...

-ADAMA soruyorum "Merhaba" ne demek, bana başka bir şey söyler. Gidiyorsun bir adama "merhaba" diyeceksin, tam ters bir şey söyleyeceksin... Allah'ım ya, bu küfür ediyor, bu ne diyor ya... Ama bana bunu öyle söylediler yani, merhaba budur. Birisini görünce merhaba demek, o küfür çıkartacak. Adam bana söyleyecek yani, çünkü yalnız ben söyleyebilirim...

-NORMAL bir insanım, dil öğrenmek ne demek ya, bir lisan bir insan demek... Ben başka bir insan kazanmak isterim... Türkçe öğrendim ben, ama örendikten sonra insanlar bunu tam ters ve ilginç gördüler ve "Allah'ım şuna bak ya Türkçe konuşuyor" dediler... Niye konuşmayayım kardeşim, konuşurum ben. Zevk demek öğrenmek... Türk kültürü kaptım ben... Mesela çiğ köfte, Urfa'da, Gaziantep'te çok meşhur yani. Güneydoğu'ya gelince adam hemen çiğ köfte düşünüyor... Denizli'de horoz, Bursa'da şeftali, Gaziantep'te fıstık... Biri dese "Ben Kayseriliyim", pastırma...

-MESELA şu insan, adam pezevenk. Ama biz 'pezevenk' deyince hoş. Çünkü insanlar bunu duymak istiyor. Ama söyleyecek cesaret yok. İnsanlar her gün bunuyor, "Ulan Pezevenk" diyor. Ama biz deyince hoş yani, şaşırdılar; "Oooo, şuna bak, ne diyor"... Esas ben bunu demek istedim, birisi bana pezevenk dedi, ben bunu tekrarlayınca ağzımı aradılar. Niye o kişiden almadılar, ben deyince daha farklı. Emre yani, Emre o an FB'de oynuyor, Emre bana 'pezevenk' diyor, deyince niye Emre'ye mikrofonu uzatmadı? Bana gelmiş "Ne diyor" diye soruyorlar, "Bana pezevenk diyor", tam orada kestiler... Hayat böyle devam etti, anladın mı?

-BURSA'ya gittik... Bizim Türk insanları, yani maça gidiyorsun, yemin ederim sana 2 sn. içersinde şarkı çıkartıyorlar, nasıl yapıyorlar hayret ediyorum ya. Gittik maça Bursa'ya, adamlar var ya bir parça çıkarttılar, söylüyorlar bana karşı. Küfürlü bir şey, küfürlü... Ben Urfalı'yım ya, düşün siz bunu bağlantı yaparsınız... Urfalı'yım dedim, onlar Bursalı... "Urfalı" diyorlar "delikanlı çıkar". Şaşırdım yani, 13-15 kişi en az bu... Yani bu etkiliyor insanı.

-BİZİMKİLER deyince Türkler demek. Ben yani Türk birisiyim. Esas Türk değilim, ama ben Türkler'le yaşıyorum, ben şimdi kendimi Türk gibi hissediyorum, yapmıyorlar mı? Göbek atmıyorlar mı? Göbek atmak, çiğ köfte partisi yapmak nereden çıktı? Yapmıyorlar mı? Yapıyorlar... Ama biz yapınca farklı oluyor. Ayrıca yapmakta kabahat yok ki... Yaptım ben, belki var. Bana göre, başkasında kabahat yok ki konuşuyor, çıkartanda kabahat var. Niye çıkartıyorsun o zaman? Çıkartma, biz orada eğleniyoruz, bir şeyler yapıyoruz, niye geliyorsun, gel kardeşim misafir ol, ama müsait olmazsa yapma...

-ALLAH'IM bu adama bak, ya Türkçesi zayıf, yoz biri. Şimdi program yapıyor diyebilir. Haklısın, ama şimdi yapıyorum farklı, her şeyin ilki var, belki bu ilk ve son. Ama bu da insanların kafalarında kalır ve belki bu bir örnek. Bunu yaşıyoruz, kapatıyoruz. Bir yere bırakıyoruz, kaç sene sonra diyeceksiniz "97 yılında böyle birisi vardı, bir tane zenci program yapıyordu, bu nasıl oldu, hayret ediyorum..."

-KİTAP yazıyorum şu anda. Hem de çok, çok tatlı bir kitap. Yani hayatımda, gördüğüm şeyleri, yaşadığım şeyleri, bazen dille anlatılmayan duyguları yazıyorum. Zaten kitap yazmak demek stres atmak demek. Mesela benim bu defter çok karışık, sen anlamazsın bu defteri, ne oluyor burada. Ama ben biliyorum. Mesela yatıyorum, kafama bir düşünce geliyor, hemen kalkıyorum, yazıyorum ben bunu. Hoş, güzel bir şey...

-ÇIK dışarı, biraz gezelim, gör yani nasılım. Sıcak... Ben insanlara çok sıcak bakarım. Ben değişmem, her zaman normal vatandaş kalmayı tercih ederim. Ben vatandaşım yani. İnan orada kalmak isterim. Çünkü yükselince ineceksin. Ama ben yükselmek istemiyorum, yerde kalmak istiyorum. O çıkıştan sonra yine ineceksin, o zaman ben çıkmak istemiyorum abi. Ben yerde, insanların yanındayım.

oegin@ibm.net

Akşam Gazetesi

marilyn'in malikânesi

Bodrum katlarını severim.
Orada rutubet, her mevsimde farklı desenler çizer duvarlara.
Ölümüne sevdiğiniz kızların, erkeklerin portrelerini çizer.
Yüzlerine manalar verir, yüzlerinden manalar alır.
Kâh sevecen, kâh hırçın gölgeler bırakır gözaltlarına.
Dulcinia!
Bu evde seninle kaç kere seviştik?!
Halıya döktüğün kırmızı şarap,
kapının önünde düşürüp kırdığın yumurta,
çarşaftaki regl kanın,
tuvaletteki lavaboda tel tel saçların,
diş fırçanın üzerindeki kurumuş macun,
son tartışmamızda içtiğin sigaraların izmaritlerinin dolu olduğu tabla,
HEPSİ, hepsi duruyor bu evde Dulcinia!
Yeşil rimel sürerdin kirpiklerine sevgilim!
- "Ağaçların arasından bakıyorum böyle.." derdin.
İnanırdım.
Sana inanmak zorundaydım Dulcinia!
Ancak öyle hayatta kalabilirdim.
Hayatım, avuçlarımdan avuçlarına damlardı.
Yalan söylerdin. Hiç de beyaz olmayan, keskin yalanlar!
Şiirsel yalanlar yani..
Savruk..
Sırf, ümitlenebileyim diye... Üzülmeyeyim diye..
Ben, yalanlarına inanabildiğim için sevdim seni Dulcinia!

Makyaj çantandaki pudra kutusunda taşırdın eroini.
Süslenir gibi kullanırdın onu.

Artık yoksun Dulcinia!
Bu yokluk, hiçbir varlığın karşlığı değil!

Yalnızca akılalmaz bir boşluk, bir tat eksikliği, bir ses kopukluğu..
Kör doğmak değil, sonradan kör olmak gibi bir yokluk!
Kaydedilmemiş o kadar çok anı var ki..
Koşarcasına yaşanılan temaslar, özünü kaybetmiş işte!
Kıymetini bilmemek..
Evet, BU!
Sevgi'de atladığımız, mektuplarımıza katmadığımız,
çıplak vücutlarımıza süremediğimiz,
BÜYÜK KABAHAT!
Artık yoksun Dulcinia!

Sorunlu Piçler Kulübü'nün Değerli Üyeleri!
Annenizi mi daha çok seversiniz, babanızı mı?!
Cehennemi mi daha çok seversiniz, cenneti mi?!
Bu gece, gökyüzü söner mi?!
Dulcinia!
Pudra kutusunun aynasındaki güzel kız!

Taşındığın masal, çocuklara anlatılır mı?!

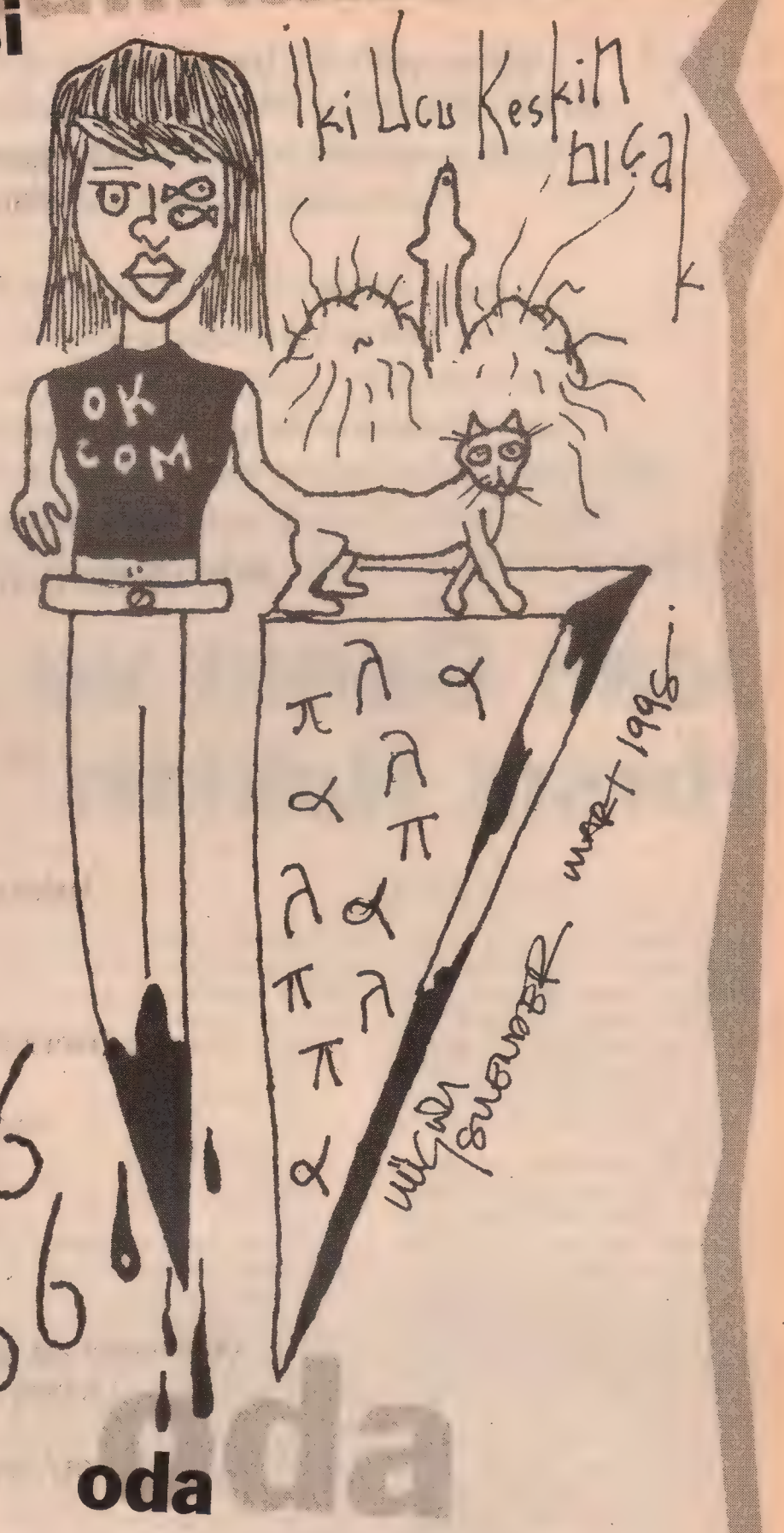

oda

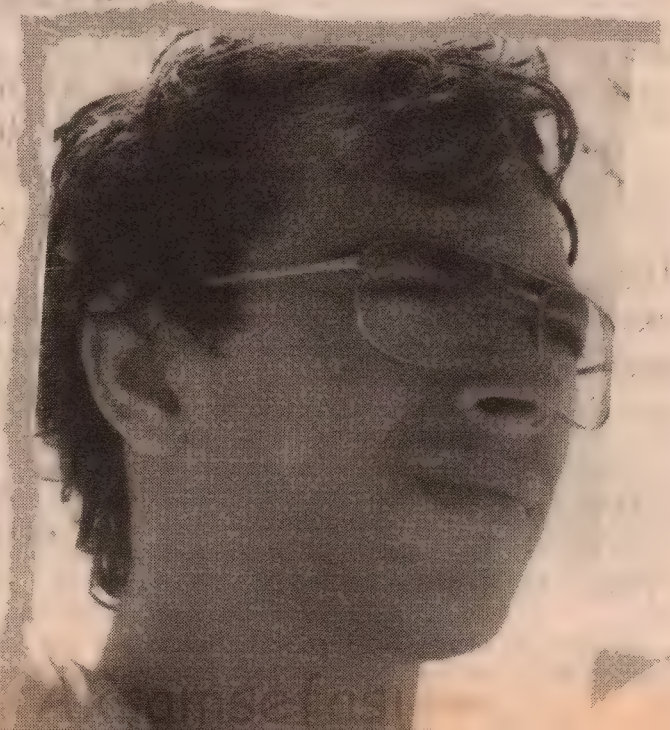

yetiniyorum seslerin bıraktığı izlerde dolaşan hayaletinle,
ağaran günün içine yetişmek isteyen bir yolcuyum
defalarca eriyor ve tekrar katılaşıyorum bu göz yangınında
lastikleri yanan bir arabadayız: sen, ben ve hadisemizdeki
mücevher!

arka arkaya fırlatılan iki havai fişek gibi çarpıştık
gökyüzünde;
genzimize dolan sülfürik asit tadındaki hayat,
ağırlığınca karanlığımızda! ağırlığınca kafesimizde!

Paraşüt açılmasın bu defa dudaklarımızda!
lambaları söndür,
gazı aç,
çakmağı çak!
ansızın bir infilak olsun ölümüne seviştiğimiz oda!

Tamam peki, biz bunları yapmadık, bu bir gaflet hatta delalet, var sayalım kendi kendimize bir hıyanet, çalanın hiç mi suçu yok be kardeşim?

...

- İnsan Hakları Derneği'ne başvur. İstanbul'da herkes karı bulup becerirken senin bulamaman insan hakları evrensel beyannamesine de aykırı... Ben sana faks numaralarını veriim, yarın hemen ara, İnsan Hakları Derneği sana karı bulmak zorunda! Esmerim dersen torpil de yaparlar!

Jean Genet ve Hırsız Hakları

FERHAN ŞENSOY

Bir sürü faks geliyor hergün. Gündüz bunlarla ilgilenilemiyor, çünkü faks çeken beyler kadar boş vaktimiz yok, matine suare oynuyoruz, ayıptır yapması provalar yapıyoruz, gece perde kapanıp evinize dönerken, eğer arabayı siz kullanmıyorsanız, yol boyu göz atabiliyorsunuz bu fakslara.

Böyle bir cuma gecesi, taksiyle tiyatrodan eve dönüyorum. Bir bekar gececi şoför ve çenesi düşük, anlatmasa sanki çalışmayacak araba. Pis de bir koku var arabanın içinde, önce şoför osurdu düşüncesine kapılıyorsunuz, ilerleyen söyleşi içinde arabanın tüplü olduğu anlaşılıyor. Durum daha da sinir bozucu. Her an infilak edebilir bir taksiyle ilerlemekteyiz bir İstanbul geceyarısında.

Konuya fazla takmamaya uğraşarak, kendimi günün fakslarına veriyorum. Birinci faks, tiyatroda cep telefonları çaldığında tepki gösterdiğim için cep telefonu kullanmayan, geçenlerde bir kırmızı ışıkta cep telefonum çalınınca ve olaylar medyaya yansıyınca, benim cep telefonum olmasına çok içerleyen, kendisini aldatılmış hisseden Ali isimli beyden geliyor, beni şiddetle protesto ediyor ve en kısa zamanda konu ile ilgili açıklamamı bekliyor. En kısa zamandan kastı nedir? Benim hayatta Ali kardeşimin sayın faksına yanıt vermekten başka işlerim var mıdır? Günde, bu ve fotokopisi kaç faks almaktayım? Hepsine yanıt vermeye kalksam, benim yapmam gereken işleri kim yapacak? Faksı kim icad etti? Bu cep telefonundan da tehlikeli bir şey. Siz uyurken de gelebiliyor. Gene de Ali kardeşime, cep telefonunun kötü bir şey olmadığını, bilimin vardığı noktada insanlara sunduğu nimetlerden elbette yararlanmamız gerektiğini, sadece cep telefonlarının tiyatrolarda ve uçaklarda kapatılması gerektiğini, bu yüzden üstünde açmaya ve kapamaya yarayan düğmeler bulunduğunu belirten bir yanıt yazmayı düşünüyorken, taksi bir kırmızı ışıkta duruyor.

- Evli misiniz ağbi? diyor şoför.
- Evet.
- Çoluk çocuk var mı?
- Var.
- Ben bekârım ağbi.
- Olabilir.
- Otuzbir yaşımdayım.
- Bana ne!

Sanki ben "bana ne!" dememişim gibi sürdürüyor şoför konuşmayı.

- Kısmet olmadı işte.

Işık yeşile dönüyor. Kökleyerek nedense yan şeritteki taksinin önüne geçmeyi görev sayan şoför susuyor, ben de bir sonraki faksa geçiyorum. İnsan Hakları Derneği'nden geliyor ve yukardaki hırsızlık olayıyla ilgili olarak yakalanan Dolapdereli Yıldıray isimli esmer çocuğa "esmer vatandaş" dememden ötürü beni kınıyor, ırkçılıkla suçluyor, televizyonda, çalınan şeylerimi bir kenara itip. "Bu toplumun bir yarasıdır, Yıldıray'lar n'olacak?" diyerek konuya insanca yaklaşımımı anüsünden anlayarak, "Bunlardan çok var, bunlar n'olacak, fırında mı yakalım, sabun mu yapalım?" biçiminde naftalinli bir sendrom olarak algılayan bir tavırla, insanların rengi, etnik kökeni biçiminde laba luba edebiyatıyla son buluyor. "Kasımpaşalı esmer vatandaşlar" deyimi ustam haldun Taner tarafından da kullanılmıştır. Haldun Taner ırkçı mıydı?

Irkçı olmadığım, insan hakları konusunda ne düşündüğüm herkes tarafından biliniyor. Söz konusu dernek tarafından da bilinmek zorunda. Derneğin bilmediği bir konu, soyulmam konusuyla değişik emniyet müdürlüklerinde gözaltına alınan bir sürü çocuğun eziyet görmemeleri ve bir an önce serbest bırakılmaları için iki gün iki gece, işimi gücümü bırakıp, aralıksız olarak mesai verdiğim ve suçlu Yıldıray Çokçalışkan'ın kılına dokunulmaması için gösterdiğim özel ihtimam. Bu polisiye olay sırasında hiç kimsenin burnu kanamamıştır.

İnsan Hakları Derneği'nin bildirisinde değinilen bir konu da CMUK yasasıyla sanıktan yana kimi haklar getirilmesini eleştirmem. Sanığın hakları olmasına karşı değilim. İnsan Hakları Derneği'nin hırsız insanın haklarının savunması derdine düşerken, benim insan olarak çantamda paramı, bilgisayarımı, defterimi, şiirlerimi taşıma hakkım olduğunu unutması sinir bozucu. Dolapdereli çocukların dramı ve ne olacakları konusu apayrı bir konu, ben de buna herkes kadar üzülüyorum, ancak bunun çözümü onların bizi soymaları değil ki! Ben oyunlarımı zaman zaman birinin yararına oynuyorum, Dolapdereli esmer çocuklar gelseler bana;

- Ağbi, biz bu akşam barbut atmak istiyoruz hiç paramız yok, bize bir spali kıyağı yapılabilir mi? deseler, ben 1300.Ferhangi Şeyler'i onlar için oynayabilirim, kimler için oynamadım ki?

Sanki orospu çocuğu, hırsız, ibne Jean Genet tarafından yapılmış, hırsızseven şu CMUK yasası. Yolda giderken birisi çantanızı kapıp kaçtı mı, ya da bir kırmızı ışıkta arabanızın kapısını açıp, cep telefonunuzu, çantanızı çalınca, yasa size diyor ki;

- Sıkı tutsaydın çantanı! Arabanın kapısını kilitleseydin. Cep telefonunu cebine koysaydın, cebin ağzına ucu kilitli fermuar yapsaydın.

Tamam peki, biz bunları yapmadık, bu bir gaflet hatta delalet, var sayalım kendi kendimize bir hıyanet, çalanın hiç mi suçu yok be kardeşim?

- Yok! Çalan çalar. O çalıcı, onun işi o!

Tam bir Jean Genet üslubuyla hırsızlığa davet ve teşvik ediyor insanı bu CMUK yasası. Çantam çalındı diye polise başvurunca da, çantayı çalan çocuk sarışın değil diye ben ırkçı oluyorum. Aferim İnsan Hakları Derneği, helal olsun size bu defne yapraklı yollar!

Demek ki İnsan Hakları Derneği'ni de ciddiye almamak gerekiyor. Peki ama, biz kimi ciddiye alacağız bu ülkede?

Türkiye'de solun, sosyalizmin, hatta hümanizmin başına gelen bütün felaketler, bu düşünceleri savunan kesim içindeki kot kafalardan gelmiştir. Dinle sınırlı değildir yobazlık. Eceli gelen komünist gidip Berlin duvarına işiyor.

Bu faksı da dürerek, İzmirli bir avukatın zenci hırsıza zulmeden beyaz Amerikalı Ferhan Şensoy'un insafsızlığını konu eden faksına geçiyorum. Beni Dolapdereli esmer vatandaşlara zulmeden beyaz bir Amerikalı'ya benzetiyor. Daha da ıkınsa, bu ülkenin o esmer vatandaşlara ait olduğunu, biz beyazların çok uzak ülkelerden deniz yoluyla Kasımpaşa'ya ulaşıp buraları işgal ettiğimizi de yumurtlayacak. Bu adam Hukuk Fakültesini bitirmiş. Demek ki Hukuk Fakültesini bitirmenin de ciddiye alınacak bir konumu kalmamış.

Şoför gene gereksiz muhabbet açıyor.

- Bi karı bulsam evlenicem ağbi.
- Evlenirsin daha gençsin. Ben senin yaşında evli değildim.
- Biz bulamıyoruz işte ağbi.. İstanbul karı kaynıyor, bir tek ben bulamıyorum.

- İnsan Hakları Derneği'ne başvur. İstanbul'da herkes karı bulup becerirken senin bulamaman insan hakları evrensel beyannamesine de aykırı... Ben sana faks numaralarını veriim, yarın hemen ara, İnsan Hakları Derneği sana karı bulmak zorunda! Esmerim dersen torpil de yaparlar!

Akşamsefası

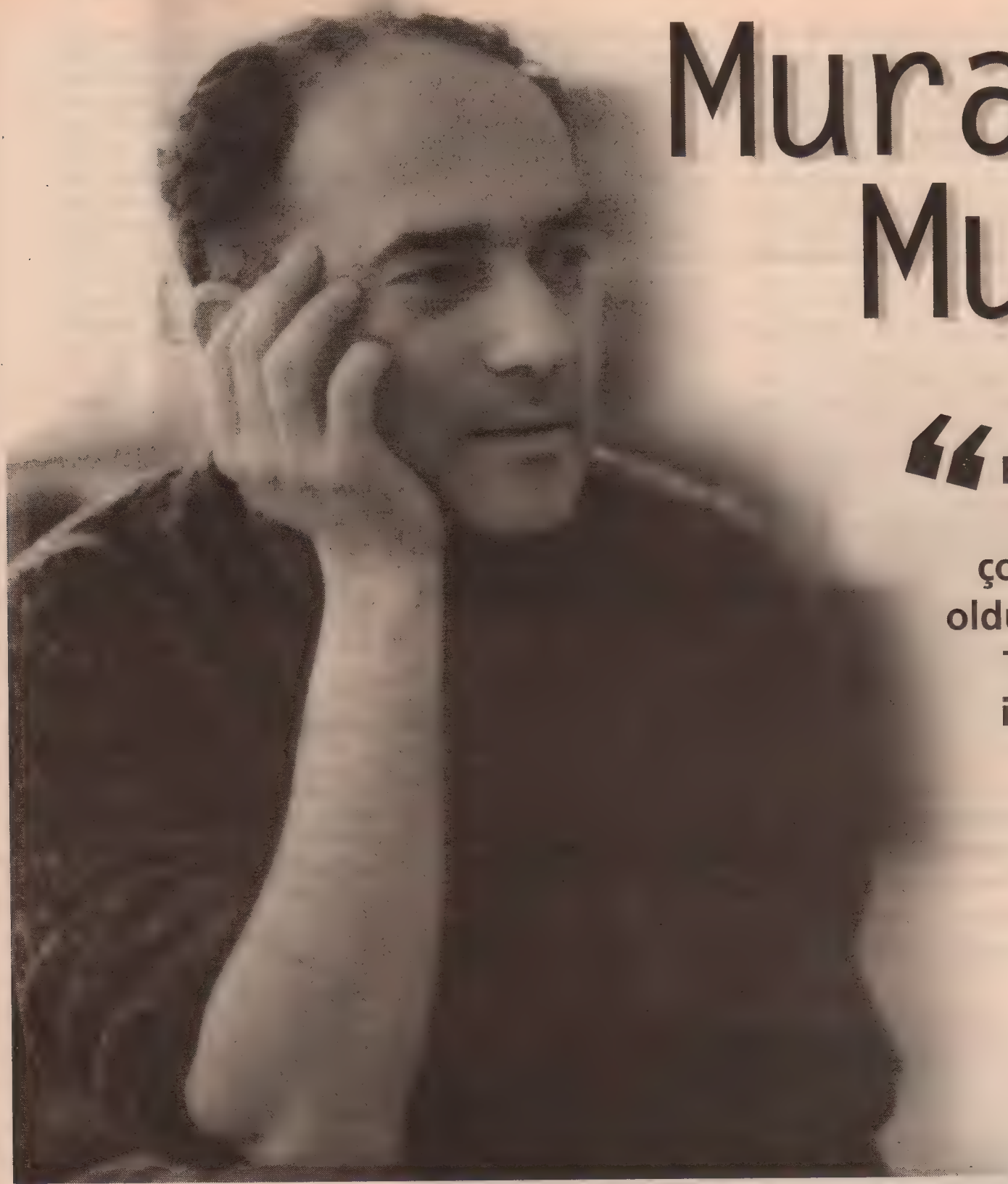

Murathan Mungan

"Belki Türkiye'nin bütün bu toplanma sürecine çok denk düşen bir imge olduğum için de şu andaki Türkiye'deki bilinçaltını imge olarak örgütleyen bir yanım var. Bu da Türkiye'nin bu buluşma noktasına çok denk düştü."

YAŞAMA özen göstermen kendine, yaptıklarına, yazdıklarına özen göstermen, birbirinden ayrı şeyler değil, bir bütün. Gündelik hayatımla yazı masam arasında doğrudan ve tutarlı bir ilişki kurmaya çalıştım hep. Ayrıntılara gösterdiğin özenle, insan ilişkilerine gösterdiğin özen, bir dizeye, bir sözcüğe gösterdiğin özen birbirinden nasıl ayrılabilir. Türkiye'de şairlik, ressamlık gibi birçok iş, daha önceden yaratılmış bir mitolojinin uzantısı olarak algılanıyor. Şair dediğin böyle olur, ressam dediğin böyle olur... Onların içeriği sorgulanmıyor, birer klişe, poz olarak kabulleniliyor.

DÜNYANIN çok başka bir noktasındayız artık ve buraya çok farklı yerlerden gelindi. Anonim bir kültürden, anonim imgeden artık bireysel imgelere, bireysel farklılıklara gelindi. Bu anlamda zannediyorum bir ayrışma noktasında ortaya çıktım. Kırsal kökenli şairler ile kentli şairler birer farklı imge sunarken ben hem doğunun malzemesini hem de kentin, metropolün malzemesini tek bir imgede, tek bir deltada toplayabildim. Belki Türkiye'nin bütün bu toplanma sürecine çok denk düşen bir imge olduğum için de şu andaki Türkiye'deki bilinçaltını imge olarak örgütleyen bir yanım var. Bu da Türkiye'nin bu buluşma noktasına çok denk düştü. Bu anlamda belki sosyolojik bir değeri var.

BİÇİM üzerinde çok fazla düşünürüm. Bir insan başından geçmiş bir olayı herhangi bir şekilde anlatabilir. Ama anlattığı şeylerle ilgili iki şey vardır. Bir, böyle bir malzemede içtenlik, dürüstlük. İki, bunu bir edebi metin haline getirecek olan biçimsel süreç.

BİZDE biraz keyfi bir bilgi tarihiyle okunuyor herşey. Etiketler, klişeler, öğrenmişsin, onların ışığında baktığın zaman bunları göremeyebilirsin. Bu neye benziyor? Diyelim ki, biraz fantastik, biraz gerçeküstü ögelerle daha kötü biçimde de birşey kursan o kurmaca zannediliyor, oysa düpedüz gerçek hikâyelerle anlattığın herhangi bir metnin kurmaca özelliği, teknik anlamda görünmüyor.

YAŞADIĞIMIZ günlerde bazı isimlerin bir tür edebiyat statüsü olarak kullanıldığını düşünüyorum. Yani o adamla, o kadınla ruhsal, düşünsel bir ilişkisi, edebiyat zevki olsun olmasın bazı isimleri telaffuz etmek, okur katında bazı insanlara bir tür statü sağlıyor. Örneğin *Bilge Karasu, Sevim Burak* diyorsan belki onları anlamış, beğenmiş edebiyat anlayışının tadına varmış, hatta başkalarının tadına varamadığı tadlara varmış, referans noktası olarak kullanıyor. Yani *Bilge Karasu*'dan, *Oğuz Atay*'a varana kadar bazı isimler referans kimlikleri kazandılar. Bunların sahiden bu denli yaygınlaştığı, benimsendiği kanısında değilim. Bir metinle ilişki kurmak, bir edebiyatçıyla ilişki kurmak bence bir dünya ortaklığıyla sağlanan birşey ve her bir örneğin ayrı ayrı nedenlerle konuşulması gerekiyor. Bunların hepsini topyekün değerlendirmek bana imkânsız geliyor. Bazı yazarların görünmeyen yanları var. Görünmeyen yanları hâlâ sürerken görünmüş gibi yapılıyor. Ben buna mesela *Bilge Karasu*'yu dahil edebilirim. Bir de görünen yanlarını sahiden görebilen, buluşmayı sağlayan kişiler var. Edebiyatın kendisi ile edebiyatın sosyolojisi hatta magazini arasında bir ayrım getirilemedi henüz. Bu konuda bir kopma yaşanamadı. Edebiyat çoğu kez edebiyat magazini ile okunuyor. Yani *Tezer Özlü*'nün, *Oğuz Atay*'ın, *Ahmet Hamdi*'nin metinlerinin okunması için gereken zemin hazır şu anda. Artık edebiyat daha demokratik bir kültürün parçası olarak edebiyatçı yerini buluyor. Şimdi *Ahmet Hamdi Tanpınar* niye görülmedi? *Nahit Sırrı Örik* niye görülmedi? Bunların cevabının çok açık bir biçimde verildiği kanısında değilim henüz. Çünkü, Türkiye kültür hayatı bu açık yürekliliğe ve b edebiyat birikimine henüz sahip değil.

YOKSUL bir kültür hayatımız va Edebiyatımız da vasat bir edebiyat. B konuda kimse kendini kandırmasın. Te tek büyük ürünlerimiz var. Ürün hem k tap anlamında, hem kişi anlamında, fa kat bu dünyada Türk edebiyatına yö açacak bir edebiyat değil. Şunu söyle mek isterim; mesela *Nahit Sırrı Örik*, b anlattığım için çok iyi bir örnek. *Nah Sırrı Örik*'in görülmemiş olmasını Tür edebiyatı kendine yüksek sesle ve doğr ölçülerle söylerse büyük yol katetm olacak.

OĞUZ Atay'ı keşfediyoruz, çok sev yoruz. Ben *Oğuz Atay*'ın şahsiliğini ço

seviyorum. Ama *Oğuz Atay*'ın eskiyen, aşınan yanları konusunda kimse söz almak istemiyor. Birçok edebiyatçımıza bakarken unuttuğumuz bir ölçü var. Ben kendi adıma söyleyeyim; bir zamanlar bayılarak okuduğum kitapları tekrar okuduğum zaman, artık aynı hazzı almadığımı üzülerek görüyorum. Ama bazı yazarların da taş gibi yerinde durduğunu görüyorum. Örnek mi, *Refik Halit Karay*'ın hikâyeleri taş gibi duruyor. *Refik Halit Karay*'ın ne kadar büyük bir hikâyeci olduğunu görüyorum. *Nahit Sırrı Örik*'in dünyasının gerçek anlamıyla muhteşem olduğunu görüyorum.

BAZI erken ölümler o kişinin edebiyatına, edebiyatçılığının dışında bir aura kazandırıyor ve biz o edebiyatı, o metinleri, o auradan okuyoruz, bunun tersi de geçerli. Bence belki yirmi yıl önce ölmesi gereken bazı edebiyatçılarımız da var, onlara uzun ömürler dilerim. Kimsenin hayatına göz diktiğimi söylemiyorum ama, edebiyat hayatı açısından baktığımız zaman yirmi yıl önce ölseydi Türk edebiyatına çok daha değerli bir katkısı olacaktı bu insanların diye düşünüyorum.

KENDİ adıma okunmak ile görülmek arasında doğrudan bir ilişki yok. Kitap birim olarak çok satıyorum. Bunun için de kimseden özür dileyecek değilim. Bu beni ne daha iyi, ne daha kötü şair yapıyor. Benim *Murathan Mungan* olarak tirajım standart olarak son beş yıldır 50 bin, bu, beni ne diye çok sevindirebilir, kitaplarım çok satıyor diye değil, çok kişi tarafından okunuyor diye. Bana özel bir kimya olarak bakmak lazım. Beni tek bir şey ile açıklayamazsınız. Trendlerle mi açıklayacaksınız? 20 yıldır bu işi yapıyorum. Bana moda demeye çalışanlar var. Hangi moda 20 sene kalıyor? Belirli bir kesimin sözcüsü ya da belirli bir kesim tarafından okunan bir şair miyim? Hayır. *"Seni sadece kadınlar okuyor"* diye suçluyorlar. Kadınlar zaten Türkiye okurunun çok büyük bir yüzdesi, bu benim gerçeğim değil, Türkiye'nin gerçeği. Bir ülkede ençok okuyanlar kadınlarsa, en çok okunan yazarlardan birinin de okuyucusu doğal olarak kadınlar olacaktır. Galiba sorun ön yargısız yaklaşmakta ve anlamaya çalışmakta. İktidar adamı değilim, benim arkamda holding yok. Yazdıklarımı seversiniz ya da sevmezsiniz, dişimle tırnağımla ve en önemli özelliğim tek tabancalığımla kendimi koruyorum. Bazen magazinel edebiyat yapmaya çalışanlar *"arkasında eşcinsellerin desteği var"* diyorlar. Türkiye'de eğer eşcinseller gerçekten kitap okusaydı, ben Türkiye'nin kitapları 2 milyon basan en büyük best selleri olurdum.. Buralardan yaklaşıldığı zaman, mesele anlaşılmış olmuyor. Sadece Kürtler okuyor demek de öyle. Bu size geçici bir doygunluk sağlar. Bu sizin o nesnenin gerçek işlevini anlamanızı engeller. İnsanlar suçladıkları için anlayamıyorlar. Ben bana rağmen benden bağımsız nedenlerle çok popüler oldum ve bu popülerlik giderek artacağa benziyor. Dolayısıyla bir edebiyatçının popülerliğindeki yenilikleri çok iyi ayırdetmek lazım. Siz niye az seviliyor ya da niye az okunuyor olduğunuzun cevabını, bir başkasının çok okunuyor ya da çok satıyor olmasının arkasında komplolar kurarak arıyorsunuz? Kışkırtılmış bir rekabetle *Sabahattin Ali*'yi, *Sait Faik*'le karşılaştırarak edebiyatı çözmeye çalıştılar. Yani öncelikle her yazarın, her şairin ayrı ayrı adalar olduğunu kabul etmek lazım. Bu yüzden akımlar çıkmıyor artık.

BİZ anonim bir kültürden tek tek insanlar zevklerine, eğilimlerine duygu ve düşüncelerine tek tek değerli olduğu bir kültüre geçiyoruz. Bu geçiş döneminde bireyin kendi keşfi konusunda her alanda hem toplumsal, hem bireysel planda bir kimya tutturdum sanıyorum ama, bu benim kendi üstümden kurduğum bir proje parçası değildi. Kendimi bir proje olarak gerçekleştirdim. Bu benim varolma projemdi. İnsan olarak böyle biriydim. Şimdi bana kızanlarla beni övenler arasında hep aynı şeyi, aynı zeminin paylaşıldığını görüyorum. Bir de şu var, aynı işleri yapan insanların arasında doğal bir yarış, bir rekabet olabilir. Ben öyle bakmıyorum, ama bu konuda bir şaire, bir yazara yakışır estetik, artistik bir üslup bekliyorum. Bizim delege savaşları yapmamamız gerekiyor. Ortada kazanılacak bir kongre yok. Herkesin kazanacağı tek bir şey var; kendi varolma serüveni. Dünyadaki bütün şiirleri, öyküleri, oyunları ben yazamam. Başkalarının yazdığı şiir, öykü, oyunlarla beslenmeye de ihtiyacım vardır. Ben bir başka şaire, bir başka yazara aynı zamanda bir okur olarak yaklaşabilme alçak gönüllülüğüne sahibim. Ve bunu korudum. Ama benimle meselesi olan insanlarda bu alçak gönüllülüğü ve bu üslubu görmüyorum. 20 yıldır hakkımda yazılan eleştirilere tek satır cevap vermemiş ender kişilerden biriyim. Bu bir ölçüde kibirimden kaynaklanıyor. Bir ölçüde de bu işlerin ne kadar fâni ve tâli olduğunu anlamamdan. İşimi doğru yapmaktan başka göz koyduğum bir şey yok. Ne bir ödül bekliyorum, ne bir makam. İşimin doygunluğunu ben yaşadım artık. Daha iyi işler yapmak istiyorum. Kendimi, okuru şaşırtmak istiyorum. Bugüne kadar yaptığım işlerin kalitesini görüyorum, seviyorum. Ama kendimi çok yeni başlamış hissediyorum. Yani bir süredir temel duygum bu. Böyle bir toplumda sanata ve kültüre gönül vermiş, yaptıkları işlerin kalitesi ne olursa olsun, insanları tek tek bu işle uğraştıkları için seviyorum. Bu işle hemhal oldukları için çok seviyorum. Sahip çıkılması gerektiğini düşünüyorum. Dünyayla ilişkisini sevgiye endeksli kılanlardan değilim. Beynini endeksli kılanlardan da değilim, ama işin üstüne konuşmaya başladığımız zaman ki, kullanılan ölçüler edebiyat ölçüleri, sosyolojik ölçüler değil. Özetle, belki bir mücadeleci yanım vardı. Belki dünyayla olan meselemi sonuna kadar götürmekte bir inadım vardı. Ben arkasında emek, bilgi, birikim, gusto, zevk olmayan herhangi bir eleştiriyi ciddiye almıyorum. Eleştiri de bir kalite olmalı, ben o eleştiriden yararlanabilmeliyim. Ben artık onların atabilecekleri kurşunların menzilinden çıkalı çok oldu. Artık attıkları kurşun bana değmez.

YAŞLILIK tuhaf bir şekilde hem korkumuz hem özlemimiz. *Nâzım Hikmet*'in bir dizesi vardır ya *"Tenin gevşemesine başka bir tabir gerek, çünkü ihtiyarlık hiçbir şeyi sevmemek."* diye. Kendinden başka birşeyi sevmemek, ben kendimi çok seviyorum ama kendimden başka şeyleri de seviyorum. Etin gevşemesine ne kadar çare bulunursa, kovalamaktan yanayım. Ama yaşlılık benim için başka bir şey. Ben hep dirilik kavramını önemsiyorum, yani biyolojik yaşlılık, daha çok tıbbın meselelerinden biri gibi geliyor bana. Türkiye erken yaşlanan gençlerle dolu ya da yaşlı doğmuş gençlerle. Hazin olmadan genç kalmak ... Hani bazı orta yaşı geçkin adamlar gittiği bir deniz kenarında sabahın beşinde kalkar denize girer ve ne kadar genç kaldıklarını kanıtlamak istercesine yüzerler. Bu gayret bana hazin gelir ama gayret zaten çok çabuk hazin olan bir durum değil midir? Alanının konusu ne olursa olsun. Bence yılları doğru değerlendirmeli ve doğru yaşamalı, öbür türlü, hani ben hiç yaşlanmadım hâlâ çok gencim iddiasıyla ortaya çıkmak bobstil dandi bir hava veriyor, onu sevmiyorum. Yılların sana neler öğrettiğini yüzünde, duruşunda, yazdığında görmek isterim. Bir tür yaşama olgunluğundan bahsediyorum. Sahte ermişlik ile sahte bilgelik pozlarından bahsetmiyorum. Ben içi kin bağlamadan gözleri öfke bürümeden yaşlanmış olan insanları seviyorum. Kendinden genç olan herşeye düşman olan yaşlıları sevmiyorum. Yaşlılık sadece hücrelerle ilgili değil.

EDEBİYAT bir 19. yüzyıl sanatı, ne yazıkki günümüzde çok farklı karşılıkları var. Biz bu anlamda bu çağın sanatını yapmıyoruz, bu çağın hızı içinde yaşıyorsun, bu çağın gündelik hayat ritmiyle yaşıyorsun ama başka bir çağın ritmiyle yazı yazıp, sanat yapıyorsun. Şimdi burada bir zaman çelişkisini çok ciddi yaşıyorsun. Ben bunu Doğu Berlin'e gittiğim zaman hissettim. Duvar yeni yıkılmıştı. Bir 19. yüzyıl romanı içinde buldum kendimi birdenbire. Ağaçlar, yollar, mekânlar. O zaman anladım ki herşey daha ağır daha sindirerek.. Zaman daha ağır geçiyordu. Ben daha sindire sindire soluk alıyordum, yolu öyle yürüyordum, ağaçlar yapraklar öyle hışırdıyordu ve yazı öyle yazılıyordu. Ama şu içinde yaşadığımız çağın hızı içerisinde kendini birden durdurup, kendi zamanını, kendi devrini düşürüp edebiyat yapmak, şizoid bölünmeye yol açıyor bence. Edebiyatçılığımızın önündeki en büyük handikaplardan bir tanesi tutuculuk ve gelenek sürdürücülüğü. Gelenek vahşidir. Eğer gelenekle ödeşmezsen, gelenek seni yer bitirir. Gerek işinde, gerek yaşama adabında.

BİLGİ insanı hem zenginleştirir, hem de kirletir. Bilgiyi yaşamsal kılmıyorsan bilgi dünyayı anlamanın önünde bir engeldir de aynı zamanda. Bunun nice örnekleriyle dolu Türkiye. 20 yıl önce öğrendiği lafları 20 yıl sonraki koşullara hâlâ söyleyenler uygulayan insanları düşünün. Şiir ve sanatta da bu böyle. Sadece kültürle okunmaz ki bir şiir, aynı zamanda bir yaşama deneyimiyle de okunur. Hayatını bu kadar korunaklı yaşayan, bu kadar klişe yaşayan bir çok insan bir metinle, bir şiirle sonuna kadar yüzleşebilir mi? Onun derinliklerine nüfuz edebilir mi? Bu sadece kitap okumakla Türk edebiyatını takip etmekle kazanılacak birşey değil. Mesela kendi deneyimlerime bakarak şunu görüyorum, benim en az satan kitabımın tirajı onbin. Her yazdığımın okur katında aynı şiddetle paylaşıldığını düşünmüyorum. Örneğin kendimce çok özel şeyler denedim. *Oda Poster ve Şeylerin Kederi*'nin görülmemiş olduğunu düşünüyorum. *Metal*'in çözümlenmemiş olduğu

Bana özel bir kimya olarak bakmak lazım. Beni tek bir şey ile açıklayamazsınız. Trendlerle mi açıklayacaksınız? 20 yıldır bu işi yapıyorum. Bana moda demeye çalışanlar var. Hangi moda 20 sene kalıyor?

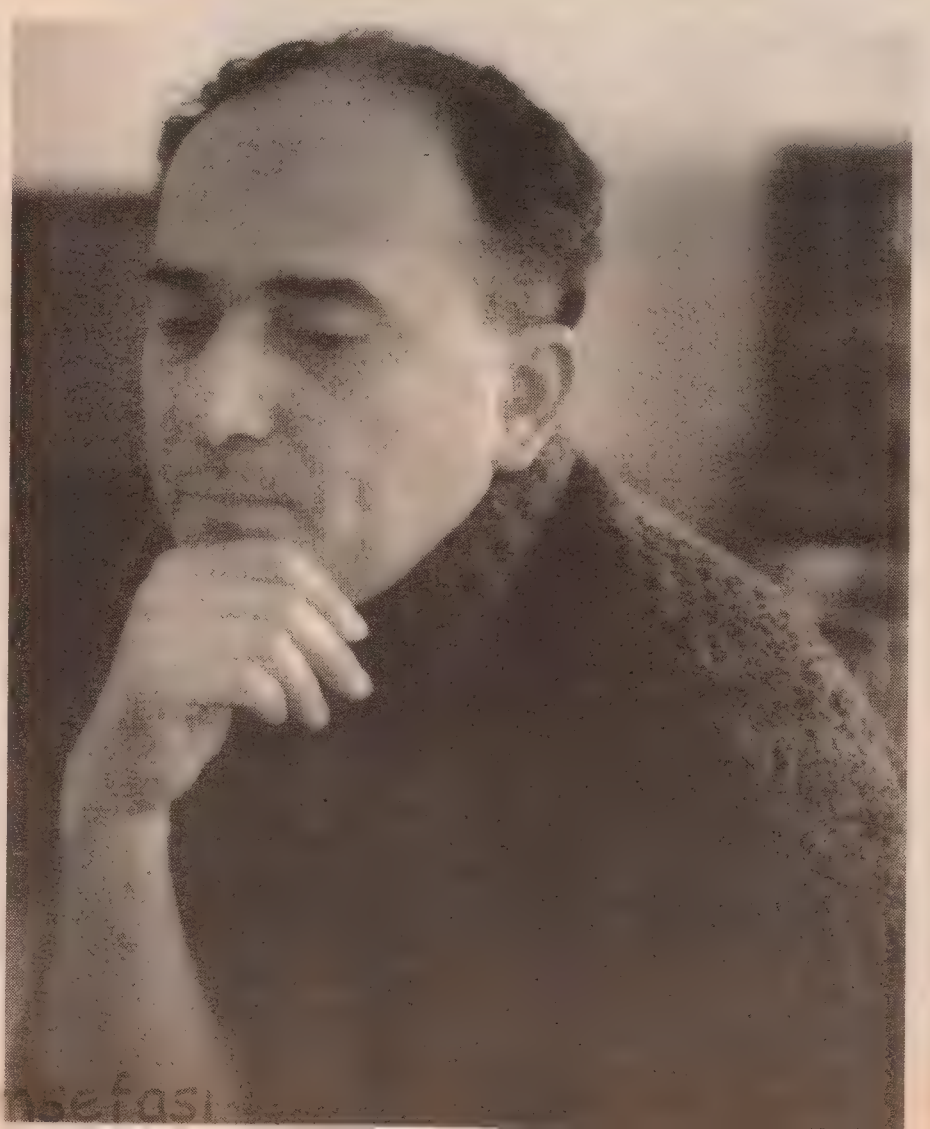

nu düşünüyorum. *Metal*'in çözümlenmiş olması zaten Türkiye'de birçok sorunun çözümlenmesi demek olacak. Kendi adıma *Eteğimdeki Taşlar*'dan sonra araya bir şey koyacağım. İşi üstüne çok düşünen biriyim. Kendi zaaflarımı metinlerimde giderme üstüne çok düşünen biriyim. Örneğin tartışmacı biriyim ama, kürgusal bir yazıda tartışmacılık çok ciddi bir zaaftır ve handikaptır. Bunu biliyorsan, bunu kendine söyleyebiliyorsan bunu aşarsın buna artistik ve estetik bir karşılık bulursun.

İNSANLARIN çoğu sokakta rahat gezebilmek için bir meslek, bir statü arıyorlar. Bu kimi zaman şairlik oluyor, kimi zaman çevik kuvvet elemanlığı. İşimiz bizim sadece işimizdir. Özellikle kapalı şiir yazan arkadaşlarla ilgili hep *düzyazılarına bakın* derim. Eğer bir insanın şiirinde sahici bir derinlik varsa düzyazılarında da vardır. Sadece artistik ifade farklılıklarıdır bu. Ama düzyazılarını okuduğunuz zaman *"yahu ne kadar sığ, ne kadar boyutsuz, ne kadar derinliksiz"* dediğiniz bir adamın şiiri çok derin, çok katmanlı olamaz. Yani şiirin kapalılığı kimi zaman o kişinin kendi hayatındaki sığlığı örtmek için bir savunma mekanizmasıdır. Bu adamın kapalılığıyla, *Edip Cansever*'in kapalılığı nasıl aynı kefeye konur. *Melih Cevdet Anday* bir şey yazıyorsa bu bana ilk okumamda geçmiyorsa bile mutlaka bir bildiği vardır. *Edip Cansever* bir şey yazdıysa ve bana ilk okumamda geçmiyorsa *"ne demek istiyor acaba"* sorusu vardır. Bunu bana uyandıran şeyler bu adamların ne imgesi, ne Türkçelerindeki büyüklükleri. Bu adamların bütün serüvenleri ve beni şiirleriyle buna inandırmış olmaları. Benim kendi okurumda başardığım şey bu belki. *Metal*'i sonuna kadar deşifre edemiyor ama, *Murathan Mungan*'ın bildiği birşey vardır diye gereken dikkati ve özeni gösteriyor. Bunu okurda sağlamak çok güç. Üstelik bu kadar çok ciddi handikapa rağmen. Ben 93'ten beri popüler oldum, bu anlamda kitaplarım satıyor oldu. Ama benim ilk kitaplarımı yayınlamam konusundaki çaresizliğimden, yıllarca beklememden sözeden yok. Kendi deneyimimi kırgınlıklar içinde anmak istemiyorum. Kendimi ispat etme, savunma zorunluluğunda da hissetmiyorum. Klişeleşmiş bir laf ama, ben kendimi aştım. Beni yapmadığım bazı işleri daha iyi nasıl yaparım ilgilendiriyor. Çok çalışıyorum, okuyorum, kendimi gözden geçiriyorum. Çeşitli bağlamlar oluşturarak çalışıyorum. Belki de benim bütünüyle görünmem daha çok zaman alacak. Ben bunu kabullendim. Birşey yaptığım zaman onu çok ciddiye alıyorum. Ama ondan sonrasını çok takmamayı öğrendim. Mesela İngilizce yazmış olsaydım beni dünya tanıyordu. Belki çok erken yaşta öğrenilmiş birşey ama, şunu çok iyi biliyorum; önemli bir varlık olduğumu ve bana verilmiş sınırlı bir zaman olduğunu ve o zamanın sorumlusu olduğumu biliyorum. Ben, bana verilen zamanın sorumlusuyum, bu sorumluluk kime karşı? Varoluşuma karşı. Yani ne tanrıya ne topluma. Varoluşunu anlamlı kılmak aynı zamanda varolduğun dünyayı, çağı anlamlı kılıyor.

STRATEJİST biri değilim. Stratejist olsaydım üçüncü kitabımdan itibaren bir kült olmayı başarırdım. Mesela dikkat ediyorsanız çok üst üste kitap çıkartıyorum. Amerika'da da İngiltere'de de bu sayıda kitap çıkarttırmazlar. Kim çıkarttırmaz? En başta menejerin, ajansın.

Ben de bilirim, iki sene sessiz kalıp, çıkardığım bir kitapla bomba gibi patlamayı. Ben şunu anlatmaya çalışıyorum, yıldızların parladığı anlar vardır, benim şu ara yıldızlarım parlak. Uyduruyorum belki, gün gelecek tek satır bile yazamayacağım.

İnsanların bence temel hatası kendi bünyelerini tahrip etmekten kaynaklanıyor. Herkes kendi bünyesine uygun olarak yaşamalı, bünyesinin gereklerini yerine getirmeli. Türkiye'de birçok hikâyeci bünyesi gereği çok iyi hikâyeciyken, trendlere uyduğu için çok kötü romancı oldu. Birçok hikâyecimiz çok kötü romanlar yazdılar, bünyeyi tahrip ettiler.

YAZARLIK bir kurumsal kimlik değildir. Hele de hayatını yaşarken bir noktadan sonra ismin bir *"firma"* olur. Ama ben, hayatı bir kurumsal kimlik gibi yaşamayı reddedersem kendimi yenileyebilirim. Ama eski edebiyatın getirdiği çok ciddi tuzaklardan biri böyle bir kurumsal kimlik gibi yaşamaktı. Yani hatasız, yanlışsız, mükemmel, tunç ve bronz heykeller biçiminde ortalıkta dolaşırsan, sadece kendi anıt mezarına bir heykel hediye etmiş olursun. Bu nedenle bana, tak diye şiiri bırakanlar, edebiyattan vazgeçenler enteresan geliyorlar. Bunlar enteresan geldiği gibi diyelim ki, *Melih Cevdet Anday, İlhan Berk* gibi hâlâ çok diri şiir yazabilenler hâlâ o damarı çok diri tutanlar da çok ilginç geliyorlar. Ama son 20-30 yıldır aynı şeyi söyleyip, aynı şeyi yazan insanlar hiç ilginç gelmiyorlar. Zalim birşeydir edebiyat. Yüzlerce şair çıkar ama, o yüzlerce şair bir-iki şairin mutfağına çalışırlar. Hepimiz ölümün elinden hayat kurtarmaya çalışıyoruz. Ben öldükten sonra yüzlerce yıl yaşamak mitolojisine kapılmadım. Her yazar-şair varlığını böyle anlamlandırmak ister. Ama içinde yaşadığımız şu dünyada benimle aynı çağı, aynı toplumu, aynı sorunları paylaşan insanlara hiçbir şey söylemeyip, benden yüz sene sonraki insanlara birşey söylemenin imkânı olup olmadığını düşünüyorum. Birilerinin yaralarına merhem olmak, birilerinin aklına ışık düşürmek, birilerinin yüreğini aydınlatmak bütün bunların hiçbir şekilde mümkün olmayıp da 50 sene sonra mümkün olabileceği mitolojisine fazla yüz vermedim.

MİZAHI çok önemsiyorum ama, mizahın aynı zamanda kendi içindeki yelpazesini genişletmesi gerektiğini düşünüyorum. Mesela Türkiye'de mizah için çok zengin bir gelenek deniliyor ama, mizah hangi toplumsal ideolojiye dayanılarak yapıldığında karşılık bulduğunun analizi hiç yapılmıyor. Benim dikkatimi çeken bir konu, mesela genelevi konu alan bütün karikatürlerde genelev park kadar, sokak kadar doğal birşeymiş gibi çizilir hep. Genelevde erkeklerin başına gelen küçük savsaklıklar, küçük tuhaflıklar konu edilir. Hiç orada çalışan kadının gözünden çizilmiş bir karikatürü hatırlamıyorum. Bana bu çok adil olmayan birşeymiş gibi geliyor. Yani karikatür üstüne de bu konuda analitik bir yaklaşım görmüyorum. Mesela bu kadar mizahın bulunduğu bir yerde, mizah üstüne üretilmiş söz yok. Ben kendimi daha çok İngiliz mizahına yakın buluyorum. Mizah da şu var; eğer siz belden aşağı vuruyorsanız, küfürlü konuşuyorsanız, daha bastırılmış ilkel dilleri kullanan bir mizah yapıyorsanız bu karşılık buluyor. Bu anlamda mizahın kendi içindeki tartışma sürecini tamamlamamış olduğunu ve bu konuda bir roman ve şiir konusunda konuşulduğu kadar konuşulmadığını görüyorum. Bu beni bir ölçüde mizah karşı-

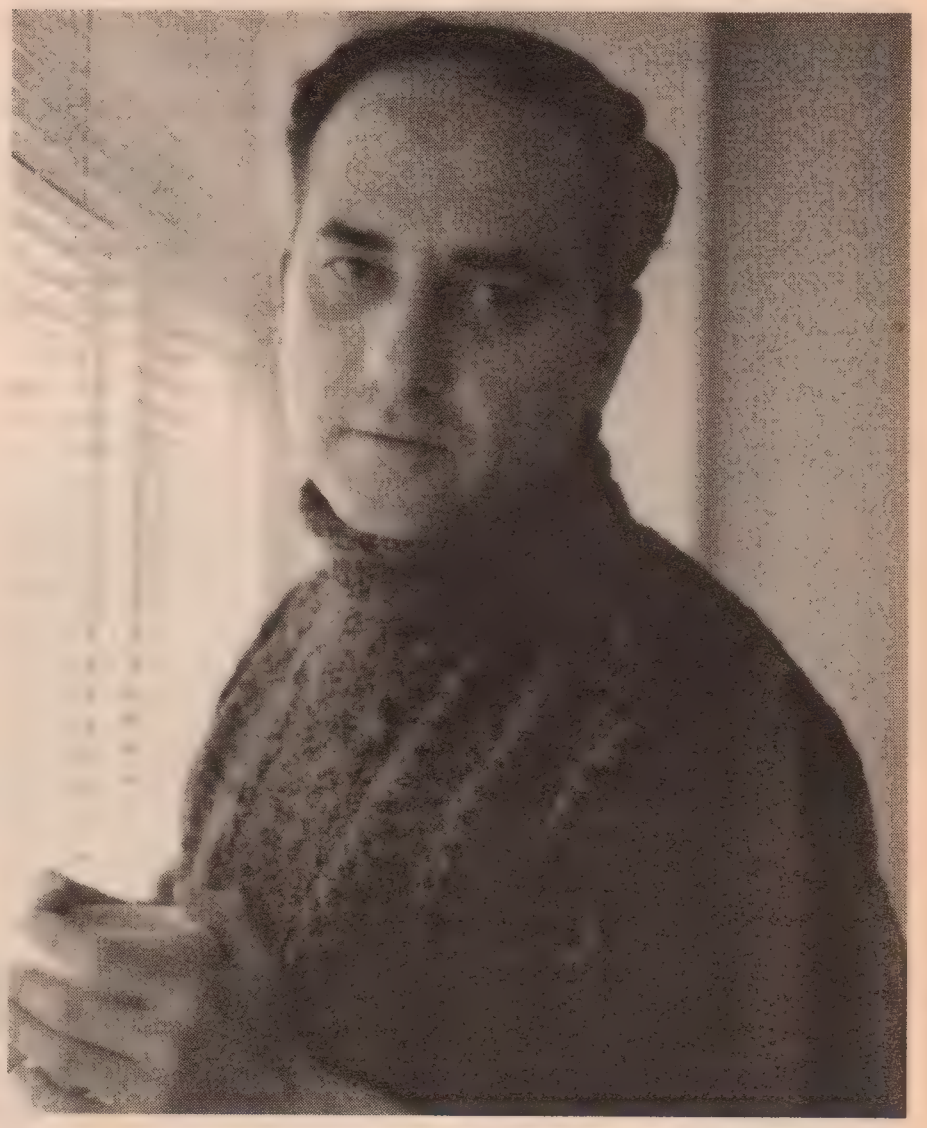

Zalim birşeydir edebiyat. Yüzlerce şair çıkar ama, o yüzlerce şair bir-iki şairin mutfağına çalışırlar. Hepimiz ölümün elinden hayat kurtarmaya çalışıyoruz. Ben öldükten sonra yüzlerce yıl yaşamak mitolojisine kapılmadım. Her yazar-şair varlığını böyle anlamlandırmak ister.

sında temkinli kılıyor. Ağıt toplumuyuz ama, trajedi toplumu değiliz. Bu neyle ilişkili? Trajedi, bireyini geliştirmiş toplumlarda varolur onu işaret etmek istiyorum. Bence mizah kendi içinde kendini gözden geçirecek bir yaklaşım dili tutturmak durumunda.

BAZI sözcüklerin kendi başına taşıdığı bir tarih vardır, çağrışım vardır. Ben başından beri onlara sığınmadım, belki de şiirimin gücü buradan geliyor. Bir şiirde ne kadar fazla hüzün, yalnızlık ve sevda sözcüklerini kullanırsan o kadar hüzün, yalnızlık ve sevda elde etmiyorsun. Bunları o şiirin yapısında, bütününde hatta mümkünse onlardan hiç söz etmeden varedebiliyorsan başarıyorsun. Hep kötülüğün tarihiyle ilgileniyorum, hep birey ile grup çatışmalarıyla, insanın kendini oldurmasıyla, insana dayatılan kimi zaman dini inanç, kimi zaman töre, gelenek, ideolojiyle o birey arasındaki çatışmayla çok ilgileniyorum. Osmanlıya Dair Hikayat'ta da kötülüğün örgütlenmiş şekilleri üstüne söz söyleme ihtiyacı da vardır.

UNUTMAMAK lazım, edebiyat bir oyun, bu oyunu iyi oynamak lazım. Oyunu ciddiye alırsan iyi oynarsın, oyun şakaya alınacak bir şey değildir. Tiyatro da böyledir, şiir de. İnsanlar biraz alanları karıştırıyorlar. Ben bunu doyumla ilgili söylüyorum. Diyelim ki hayatın bir çok alanında doyumsuz olabilirsin. Sanat sana bütün bu doyumları karşılamaz. İyi şiir yazmak sadece sana şiirle ilgili bir doyum verebilir. Uyduruyorum, yataktaki başarısızlığını iyi şiir yazarak kapatamazsın, o doyumu başka yerde gideceksin, onun doyumsuzlukları ile şair ve yazarlık kalitesini, işini ve doyumunu karıştırmamak lazım. Hayatla ilgili doyumsuzluklarını çok iyi bir roman yazarak gideremezsin, ne yazık ki sanatın böyle bir gücü yok.

HAYATA ve sanata ait tarifleri doğru yapmak gerekiyor. Seçme yapmak işi geniş zaman işidir. Sanat kültürle yapılmaz. Kültür seni sadece kültürlü bir adam yapar. İyi bir sanatçı binlerce organizmanın bir araya gelip ortaya bir canlı türü çıkarması gibi bir şey. Bir sanatçıyı besleyen yüzbinlerce kılcal damar var. Ben kendi adıma Türkiye kültür ve sanat hayatının kötü örneklerinden çok fazla şey öğrendim. Eğer bugün bir başarım söz konusu ise, bu başarıda kötü örneklerin çok büyük katkısı var. Çünkü onlar benim hep gitmemem, düşmemem gereken tuzakların simgeleri oldular. Onlara baktıkça ben zaman ve yol kazandım. Böyle yaparsam çok ayıp olur, böyle yaparsam kepaze olurum gibisinden çok fazla ders aldım. Kimi zaman be-

nim şiirime çok benzeyen şiirler gönderiyorlar ve benim onları beğeneceğimi sanıyorlar. Bu yanlış bir tutum. Ben benim gibi şiir yazanları beğenip de, benim gibi şiir yazmayanları beğenmeyen biri değilim. Bu da eski edebiyat geleneğinin sürdürülüşü. Mesela 1970'li yıllarda birçok büyük ve usta şairlerimizin *ben şunun bunun üzerine zar atıyorum, benim adayım budur* dediği adamların listesini çıkardım. Bu kadar büyük şairler ne kadar isabetsiz kararlar vermişler, kimse bunların hesabını sormuyor. Sen o kadar büyük bir şairsin, senin saydığın hiç bir isim daha sonra hiçbir şey olmadı kardeşim, oysa üstünde hiç durmadığın, görmezden geldiğin bir sürü adam sen sev, sevme şu anda hâlâ takır takır şiir yazıyor, yayınlıyor ve okunuyor. Böyle bir gelenek vardı. Bu bizim belki tekke kültürü, şeyh ve müridi ilişkisi ile açıklanan toplumsal yapımızın bir sonucu. Bir adam etrafına topladığı kendi gibi düşünen, kendi gibi şiir yazan, kendi şiirini ve sesini taklit eden beş on kişi toplamaya çalışıyor, böyle bir dergah kuruyor. Ve kendi varlığını kendi işiyle değil ilk sürdürücüsü olduğu insanlarla birlikte sürdürmeye çalışıyor. Böyle bir gelenek tabi böyle bir anlayışta doğuruyor. Çok eskilere gidelim. *Yahya Kemal* ancak kendi gibi şiir yazan insanları mı beğeniyordu? Hayır, değil. Ben iyi şiiri beğeniyorum. Bu kimi zaman bana çok benzeyen bir şair olabilir, yani şiirle kurduğum ilişkiyi belirleyen şey menfaat ilişkisi değil. İyi şiir iyi şiirdir. Bu benim tarzıma benzesin ya da benzemesin gene iyidir.

TÜRK edebiyatında neden bir tek şairler bu kadar gürültü çıkartıyor. Neden şiir tartışmaları sürekli kahvehane uslubuyla yapılıyor. Neden taşralı delikanlılar şiir için loto doldurur gibi kolon dolduruyor, neden hikâye, roman konusunda bu kadar çok konuşulmuyor? Çünkü şiir, futbol gibi nesnel olmadan, çok rahat konuşabildiğin bir alan. Yani berberlerdeki futbol konuşmaları, kahvelerdeki futbol muhabbetleri ile şiir muhabbetleri arasında çok yoğun bir benzerlik var. Arkasında hiçbir ciddi bilgi, birikim ve ölçü olmadan uluorta konuşabileceğin bir alan. Çünkü, *ben yazdım oldu, ben imgeledim oldu* kolaylığına yaslanılıyor. Çok tersinden işleyen bir süreçle şiir bir imalata dönüşmüş vaziyette ve bunun konuşulmasının zemini bu değil. Hâlâ bir takım dergiler birbirlerini bir biçimde kollamaya çalışan insanlar ... Hep bunun dışında olmaya çalıştım bu da bana müthiş bir özgürlük veriyor. Ben edebiyat dünyasına hiçbir zaman dahil olmadım. Ne onlar beni aralarına aldılar ne ben onların arasına girmeye çalıştım. 20 yıllık 30 yıllık arkadaşlar var. Eğer resimlerimizden birbirimizi tanımazsak, yolda karşılaşsak birbirimizi tanımayız. Böyle bir kapanmanın bana getirdiği bir mesafe, bir uzak açı bir şey oldu. Şiir çoğu kez trendlerle yazılıyor. Günün eğilimleri ile yazılıyor. Ben onun arkasındaki sesi merak ediyorum. Şahsi sesi merak ediyorum. Türk edebiyatının büyük piramitleri şiirdir. Büyük bir gelenekten geldiği için arkasında hem divan, hem halk şiiri var. Ben insanların böyle bir gelenekte yeralma konusundaki kararlılıklarını anlıyorum. Yalnız, bu hem çok iyi bir şey, hem çok tuzaklı bir şey. Eğer diyelim ki *Edip Cansever*'in 1990'lardaki şubesi olacaksan bu çok beyhude bir gayret. Bu gelenek aynı zamanda büyük piramitleri yetiştirdiği için -*Nazım Hikmet*'ten bu yana- onların gölgesinde söz olmak, onların gölgesinde kendi sesini, yapını kurmak çok güç bir şey. Yani çok büyük bir meydan okuma bu.

KENDİNE sadık kalmak çok önemlidir. Kendini değiştirmek, yenilemekte bununla ilgilidir. Kendine sadık olmayan insanlar gelişemezler. Kendilerini gerçekleştiremezler. Örneğin eskiden solcu olmuş da şimdi dönmüş adamların başarısızlığına baktığımız zaman onların bir inanç değişikliğinden ötürü başarısız olduğunu düşünmüyorum. Kendilerine sadık olmadıkları için. Yani sola sadık olmaktan bahsetmiyorum. Kendine sadık değil. Nitekim ben hiçbir zaman dönek, hain gibi sıfatlara sığınmak istemiyorum, daha serinkanlı sözcüklerden yanayım. Sahiden bir evrim sonucu gelinmiş bir yer olarak insan düşüncelerini değiştirebilir, geliştirebilir, farklılaştırabilir, bunu anlıyorum. Fakat bunun böyle olmadığını görüyorum. Günün eğilimlerine göre dümen kırmak, bir evrilme, bir gelişme değil her zaman iktidara oynamış insanlar, güçten yana insanlar vardır. Solun güçlü olduğu dönemde orada rahat ediyorlardı, sol güç kaybettikten sonra işte başka bir yere geçtiler. Onlar değişmedi aslında, solcuyken hıyar olanlar şimdi sağcıyken de ya da kendilerine liberal ne derlerse desinler hıyar oldular. Şiir de böyle bir şey. Yani bir çok insana, bir çok şaire, edebiyatçıya bakın, ilk kitabının çok iyi olduğunu görüyorsunuz, sonra kendi kendinin taklidi oluyor. Ya da günün eğilimlerine göre hissetmediği, duymadığı, amaçlamadığı bir trendin, sırf o treni kaçırmamak paniğiyle bir takım gitmedikleri yolların, maceraların vagonlarına atlıyorlar, tutunuyorlar.

RESİMDEN örnek vereyim. İyi, kötü renk var mıdır? Çirkin, güzel renk var mıdır? Yoktur. O rengi nasıl kullandığınla güzellik veya çirkinlik yakalayabilirsin. Sözcükler de renkler gibidir. Onu nasıl kullanacağın, onu hangi palette nasıl erittiğin nasıl hemhal ettiğin ile ilgili bir şeydir. İyi bir şairin herhangi bir sözcüğün tek başına anısı olmadan da kendi şiirinde ona bir anı kazandırmasını çok önemserim. Şiir, sözcüklerin ilk gecesini yeniden keşfetmektir. Ben boş vakitlerimde ansiklopedi okurum. *Eteğimdeki Taşlar*'da da mesela bazı uzak bitkiler üstüne yazılmış metinler okuyacaksınız. Sanatçılık bence bir yeryüzü mesleği. Bu mesleği iyi yerine getirmek istiyorsan o malzemenin seni heyecanlandırmasına izin tanıman gerekiyor. Bu da kendini dünya karşısında geçirgen kılmanla mümkün. Kurumsallık bunu engelleyen bir şey. Ben galiba bünyeme uygun yaşıyorum. Ve benim bünyem okuruma iyi geldi. Çünkü ben hep söylüyorum benim delegem yoktur, okurum vardır.

BANA yakılmak çok medeni geliyor. Ama yaşarken gövdemizin tasarrufu konusunda ne kadar baskıcı bir hayat yaşıyorsak ölmüş gövdemizin üzerinde de bir baskı var. Türkiye'de benim en büyük eksikliğini hissettiğim şey krimatoryum. Yani yakılmak isterim. İkincisi ben öldükten sonra eğer o ana kadar ki hayat stilimde büyük değişiklikler yoksa şu anda çalışma mekânım olan evim semt kütüphanesi olsun isterim, bunun vasiyetini böyle yaptım zaten. İnsanlar gelip benden kalan kitapları okusunlar, benden kalan müzikleri dinlesinler. İnsanların burayı paylaşmasını isterim. Yaşarken izin vermediğim şeylere öldükten sonra izin verilmesini istemem. Ama doğrusu ölmeden yazmak istediğim dört, beş tane kitap var, bunları yazmadan ölürsem çok üzülürüm. Yani gözüm açık gider. Bir de yapmam gereken, şunları bitirmiş olsaydım dediğim bir kaç şey var, görmek istediğim yerler var ama dünyaya yönelik hırslarım yok. Hiçbir zaman mal mülk hırsım olmamıştır. Hayata karşı iştahlıyım belki de bu yüzden dönüp, dönüp yeniden mücadeleye başladım. Böyle çok sosyal görünüyorum belki ama içe dönük, evini seven bir yanım var.

TEKNOLOJİK gelişmeler bana çok heyecan veriyor. İlkel toplumun gösterdiği şaşkınlığı göstermektense bunu anlamaya ve bünyemize katmaya çalışmak gerek. Ben düzyazılarımı çok uzun süreden beri bilgisayarla yazıyorum, şiiri yazamıyorum. Kağıtla kalemle direkt ilişkim var ve bu ilişkiyi seviyorum, önemsiyorum. Kendi çağrışım tarihim var, alışkanlıklarım var, dokunmak ve kendi yazımı görmek üstüne bir ilişkim var. Ama bilgisayar benim yazımı çok hızlandırdı, bana çok faydaları oldu. Bir biçimde yaptığım işi yaparken dünyanın en önemli işini yapıyormuş gibiyim ama kitap bittimi sokak aralarında dünyanın en iyi işini yapmış bir adam gibi gezmenin kimseye bir faydası yoktur. Bu beklentinle zaten bedbaht, sakat olursun.

SANATÇIYI sanatçı yapan şeylerin biri de nelere tenezzül ettiğidir. Bazı insanların içinin tenezzülü çok düşük, çok küçük şeylere gönül düşürüyorlar. Kendimizden ne yapmak istiyoruz? Ben kendimden iyi bir şair ve iyi bir yazar, daha da önemlisi iyi bir insan yapmaya çalıştım. Ben bu anlamda açıkcası içimi teslim etmedim, bunu çok önemsiyorum. Çünkü bir çok bakımdan kimliğim baskı ve tehdit altındaydı, ben bu kimliklerimi, cinselliğimi bir promosyon olarak yaşamadım. Türkiye'de bir çok şeyin önünü tek başıma yıktım, ha bunu söylemek bana düşer mi, düşmez. Edebiyatçı kimliğimi her şeyin önüne koyduğum için sevenler ve sevmeyenler tarafından tuhaf bir kimlik alanı yarattığımı düşünüyorum. Yani artık sanatın ve kültürün olumlu ve olumsuz alanında bir çok değişme ve gelişme var. Bütün bunların karşısında hem içinizin saflığını korumak hem dünya karşısında bilgilenmiş olmak durumundayız. Belki edebiyat dünyasında en çok ihtiyaç olan şey sorgulayıcı, nesnel, analitik yaşlaşımlarla yeni bir edebiyat sosyolojisi dili, yeni bir edebiyat tarihi dilidir. Bugün genç kuşaktan eleştirmen diye çalışan bir çok insan aslında kendinden bir iki kuşak önceki insanların bence doğum tarihi yenilenmiş şubeleri halindedir. Bu konuda da kimse konuşmuyor.

Neden şiir tartışmaları sürekli kahvehane uslubuyla yapılıyor? Neden taşralı delikanlılar şiir için loto doldurur gibi kolon dolduruyor? Neden hikâye, roman konusunda bu kadar çok konuşulmuyor? Çünkü şiir, futbol gibi nesnel olmadan, çok rahat konuşabildiğin bir alan. Yani berberlerdeki futbol konuşmaları, kahvelerdeki futbol muhabbetleri ile şiir muhabbetleri arasında çok yoğun bir benzerlik var

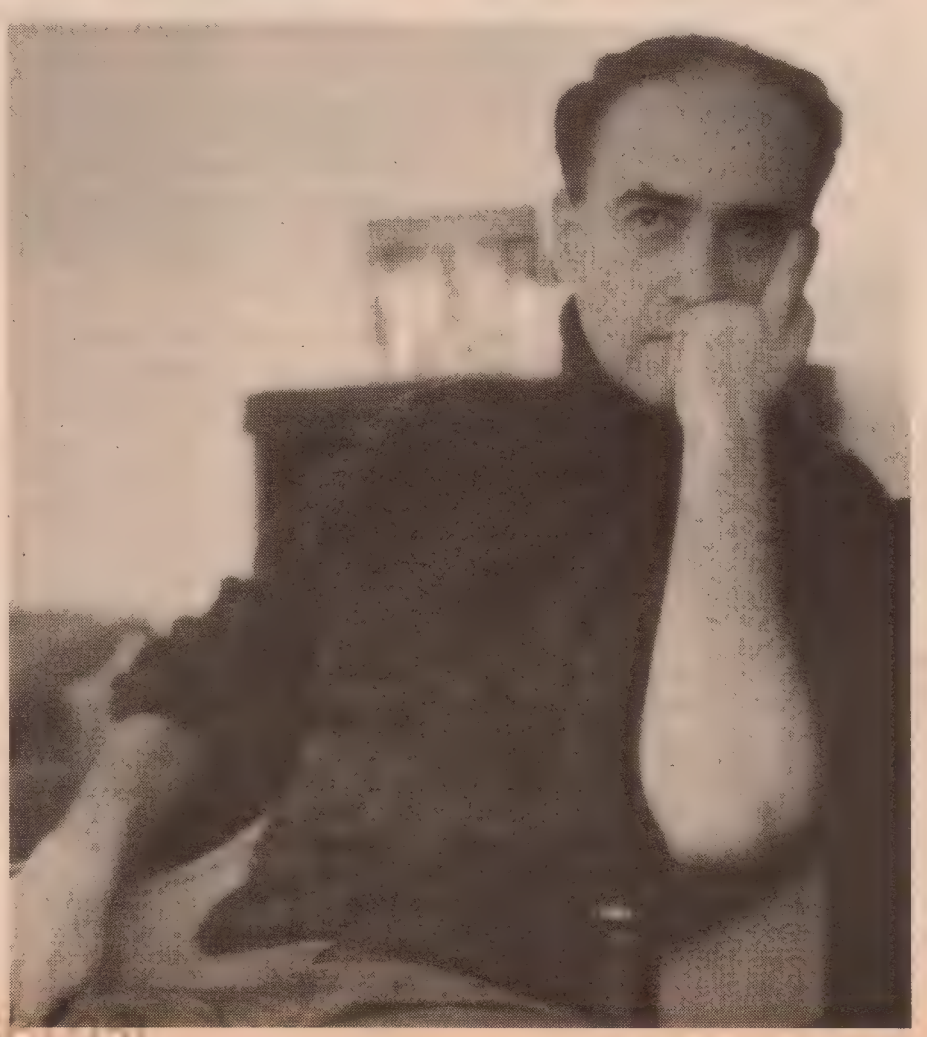

Kızma Albayım

KANAT GÜNER

Amacım seni üzmek değildi albayım, albayım sana söylüyorum kimse anlamasa da olur hesabıydı benimki, kızmışsın bana, bu kadar da hassas olunmaz demiş bozulmuşsun. Toplumca cinnet geçirirken, ben, mazeretimde varken biraz depresyona girmişim çok mu albayım. Milletvekillerinin birbirini dövdüğü ülkemde ben kendimden başka kimseye zarar vermeden, ağzıma kırmızı biber sürülme korkusu olmadan, şeytanın tırnaklarımı yemeyeceğini bilerek, iki satır şımarmışım, yine mi hatalıyım albayım.

Millet, ben sigara bile içmiyorum diye zırıl zırıl ağlayıp sonra kokainman çıkıyor, ben her deliğe burnumu soktuğumu itiraf edip dürüstlüğüme saygı beklerken şamaroğlanı oluyorum. Kendi kitabını, sokakta zabıtalarla kovalamaca oynayarak satan tek yazar benim, eroinmanlığımla övünmüyorum ama kitabımla gurur duyuyorum.Tanrılar senin kadar dürüst olsaydı peygamberlere ihtiyaç kalmazdı dedi biri, onore oldum. Akbaba medyaya takmamaya karar verdim, evime döndüm albayım, ben yokken polis beni aramış, geçen yaz Bodrum'a giderken otobüste fenalaşıp Akhisar'da apar topar hastaneye kaldırılmıştım, o kargaşada çantamı kaybettim, bulmuşlar içinde de bir parça esrar varmış, ifademi aldılar senin mi diye sordular, ne diyim albayım? Uyuşturuculara, keyif verici maddelere bir süre yüz vermemeye karar verdim, onun yerine boncuklardan üzüm yapacağım veya sabundan heykeller annem öyle istiyo albayım, ama içimdeki ses de çişini yapacaksın çişini yapacaksın popon kuru kalmayacak diyor.

Direniyorum, uykusuzluğa, sosyal cibiliyetsizliğe, cahilliğe, kemik ağrılarına, erken bunamaya, küçük adamlara meydan okuyorum. Bütün bu gürültü patırtıdan sonra sonum Orhan Veli gibi çukurda son bulursa millet bana şeyleriyle gülecek diye korkuyorum albayım. Milleti boşver kendi beynimden korkuyorum albayım, yine başkalarının incitmesine, acıtmasına izin vermemeye karar verdim ama benim kararlarım lafta bile kalmıyor ki albayım. Klasik bir teraziyim ben karar veririm, karar veririm, karar veririm. Herşey bir yana bir çift kağıdın varsa bir kıyak yapsana albayım, ben de sana sabundan kuru fasülye yaparım. Veya dolaptan aşırdığım tereyağını veririm, askerlerine yedirirsin.

Bayan Karga Marga

Bayan Karga Marga, usulca, çalılara değmemeye özen göstererek sağına doğru güçlükle döndü ki; öteki kanadı yoktu ve pıhtılaşmış kan izleri, kanat şeklinde döşüne yayılmıştı.

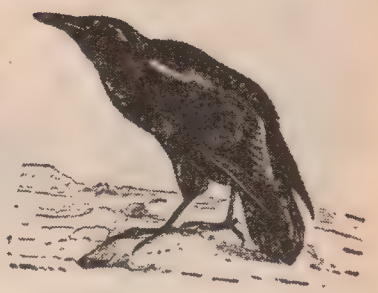

ATTİLA KANBİR

Ozamanlar küçüktüm, yani otuzlu yaşların sonunda filan. Annem limon almaya gönderdi. Tüm gün tabelalarda limon yazan dükkân aradım. Sonunda kendimi kentin dışında buldum. Ben yürürken durmak bilmem. Cebimde limon parası, ayağımda cilalı kunduralar, vurdum dağa tırmanan patika yola kendimi. Yol bu, eğer düş dünyanız güdük ise çok cansıkıcıdır. Ama, benim gibi, maddi servetiniz, düş dünyanızın solunda sıfır ise, ömür bitene değin yol yürürsünüz, sıkılmaksızın...

Ekin kokuları burnuma geldi. Her insanla soydaş hissettim kendimi. Yolum dikenli, engebeliydi. İçimi koca bir camuş ağırlığında üşenti bastı. Cebimde limon parası, ayağımda cilalı kunduralar, yolum sarpa sardı.

Kaytarmak düşüncesi ağır bastı nezdimde. Bir cigara molası dedim kendi kendime. Öyle de yaptım. Ben dediklerini yapan bir adamım. Özellikle de kendi kendime dediklerimi... Yapmayacağım mertlik ve namertlik yoktur kendime. Hal böyle, düşünce şöyle böyleyken ve tam mola halindeyken dağı yarıladığımın farkına vardım. Issız yollarda zaman göze görünmez. Gözlerimin dalgın dalgın baktığı kahverengi toprağa üşüşen kızıl karıncalardan birinin üzerinde söndürdüm cıgaramı. Göğe baktım. Nane kokulu lacivert bir şapka gibi başımdaydı gökyüzü. Öyle şaşkın, öyle çocuksu, o otuzlu yılların sonunda yaşamanın masum edasıyla bakarken, göğe prusya mavisi yağdı. Kendi kendime "karanlık basıyor" dedim. Ben bunları mırıldanırken, taze ot kokuları, bir adet saka kuşu, çiftleşmekte olan iki adet tavşan, koro halinde "evet, karanlık basıyor" dediler.

Karar vermek bazı durumlarda, insan ruhuna ağır darbeler vuran kararsızlık anlarını içerir. Cıgara molası sırasında bu ruhsal gerilimi yaşadım. Ne etmeli, nere gitmeli derken, uzaktan dağın tepesinden, ıslak sislerin arasından karaltılar ayrımsadım. Bana doğru geliyorlardı. İrkildim. Çaresiz sonucu bekleye durdum. Karaltılar bana yaklaştıkça, içimde silahlanma duygusu ağır bastı; zihnimde ceplerimi kurcaladım, limon parası. Ayağıma baktım, bir çift cilalı kundura. Karaltılar belirginleşene değin, benim de korkularım üstüste binerek kabuklaştı, oldum korkubağa...

"Biz eşkiyayız" dedi eşkiya eşgalli biri. Öbürleri de hep beraber "biz eşkiyayız" diyerek kendilerini onayladılar. "Hmmm... adınızı sözlüklerden, ansiklopedilerden, filmlerden ve bulmacalardan sıkca duymuştum. Sizlerle ilk kez böyle yüzyüze geliyorum, heyecanımı bağışlayınız. Memnun oldum.." dedim. Cebimde limon parası, ayağımda cilalı kunduralar, neyimi alacak eşkiya benim.

Eşkiyabaşı beni şöyle bir süzdü, haydut suratındaki üç beş günlük kıllarını, kirli elleriyle kısa bir süre oğuşturduktan sonra, bana "Senin alınacak birşeyin yok, ya canın, yahut da limon parası ve cilalı kunduraların" dedikten sonra onlardan düşünme mühleti bile istemeden, cebimdeki limon parasını ve bir çift cilalı kunduramı eşkiya başına teslim ettim.

Canım bağışlanmış halde, nereye gideceğimi bilmeksizin, rasgele bir yola saptım. Amacım, daha yüksek bir rakımdan, yitirdiğim kente varan yollara dair işaretler bulmaktı. Bir süre sonra, az ilerde, tüyleri dökük eşek sırtını andıran bir tepe göründü. O tepenin sırtına varırsam, en azından kentten yayılan ışınlardan yönümü çıkarırım varsayımıyla adımlarımı hızlandırdım.

Yoksul açmıştı bu bahar erik ağaçları. Ama yine de, kurumuş ağzımın sulandığını duyumsadım, çakal eriğinin haliyle.

Çalılık, kuytu bir keçi yoluna sapmıştım ki bir ses duydum:

- Bak... bak... bak...

Baktım, karatopak bir çalıya konmuş bir karga. Bildiğim kargalar "gak...gak...gak..." der. Bu bilmediğim karga "bak" demişti. Her kargayla karşılaşan insanın içgüdüsüyle, yerden bir kaç taş kapıp, kargayı hedefledim, ikinci taşı da ıskalamıştım ki:

- Bak, bak, dinle, dedi.

Öylece kaldım, şaşkınlıktan. Kara karga dile geldi:

- Size yakıştıramadım bu saldırgan tavrı. Teessüf ederim, dedi.

O doğal şaşkınlıkla:

- Bah, karga da konuşur muymuş hiç? dedim.

Karga sitem ederek:

- Siz hiç biz kargaları tanıma, dinleme anlama engin gönüllülüğünü gösterdiniz mi.. Ne zaman bizlerden birini görseniz, taş sopa cihat ilan ediyorsunuz dedi. Sonra yüksünerek devam etti:

- Size yaklaşma fırsatı vermediniz ki bize, kendimizi anlatalım...

Yüzü ifadesiz, ama sesi dokunaklıydı. Özür diler bir tonda, ondan kendisini tanıtmasını istedim.

Bir kitaptan okur gibi, sözcüklerden emin bir şekilde, tüm tarlalarda salatalık, kabak yerine binalar, fabrikalar, üretme çiftlikleri, zirai donatım araçları bittiğinden bizlerin yaşama alanı daraldı. Neslimiz azaldı, bu itiş kakış, katliam ve sürgünler neticesinde. Neslimiz kuruyunca, azaldıkça kıymete bindik, siz insanların "tek"e olan ihtiraslarından ötürü bizler hayvanat bahçelerinde istihdam edildik. Küçük ve korkuluklu bir tarlada, yapay bir karatopak çalının üstünde, her allahın günü gelip geçene kırıtarak, endişesiz bir hayat sürdürüyorduk birkaç akrabamla birlikte. Diğerleri kocalıp ölünce, yalnız kaldım. Artık günlerim geçmek bilmiyordu. Hergün pörsümüş bir halde, karatopak çalının üzerinde tüneyip, gelip geçenlere kırgın bir halde bakıyordum. Bu yüzden ziyaretçi yaramaz çocuklar Hüzünlü Karga, Bayan Marga lakabı takmışlardı. Bayan Marga bakıcımın adıdır. Her karganın bir özel bakıcısı vardır ve her karga bakıcısının adını alır. Öksürdü, kanatlarını toplayarak, durduğu yere sağlam bastı ayaklarını ve sözlerine devam etti:

- Sizden bir ricam var. Şu yakınlardaki hayvanat bahçesine gidip, Bayan Marga'yı bulup, ona, benim kaçtığımı ihbar etmenizi istiyorum. O beni hâlâ, kafesimde karatopak çalılarının üstünde hüzünle uyku arası tünediğimi sanıyor.

Bayan Karga Marga, usulca, çalılara değmemeye özen göstererek sağına doğru güçlükle döndü ki; öteki kanadı yoktu ve pıhtılaşmış kan izleri, kanat şeklinde döşüne yayılmıştı. Dehşet içinde kalmıştım, o bilge bir sesle devam etti:

- Gördüğünüz gibi sol kanadımı kırıp, kanat arası uyuyormuşum izlenimini bırakmak için çalıların üzerine yapıştırdım kanımla. Artık anlamıştır firarımı Bayan Marga ve adamları. Beni dağ taş aramaya çıkacaklar. Söyle ona, de ki, o şimdi gökyüzünde tek kanatla uçmayı deniyor. Biliyorum, günün birinde, tek kanatla uçmak, eksenimi onunla kesiştirecek, beni yakalayacak, ama bu zamanı, tek kanatla da olsa uçarak dolduracağım...

Başımı salladım ve oradan içim dişime takılı bir halde ayrıldım. Hüznümün asıl nedeni, karganın yitik birini, ulak olarak seçmesiydi.

Ne cebimde limon parası, ne ayağımda cilalı kunduralar, ne de yitirdiğim kentin bana ulaşmayan ışıkları... Bilinmez bir adresin yitik bir ihbarcısıydım ben ve birini ararken öbürünü bulacağımdan emin olarak ilk yöne sürdüm ayaklarımı...

Ocak 1998 Amsterdam

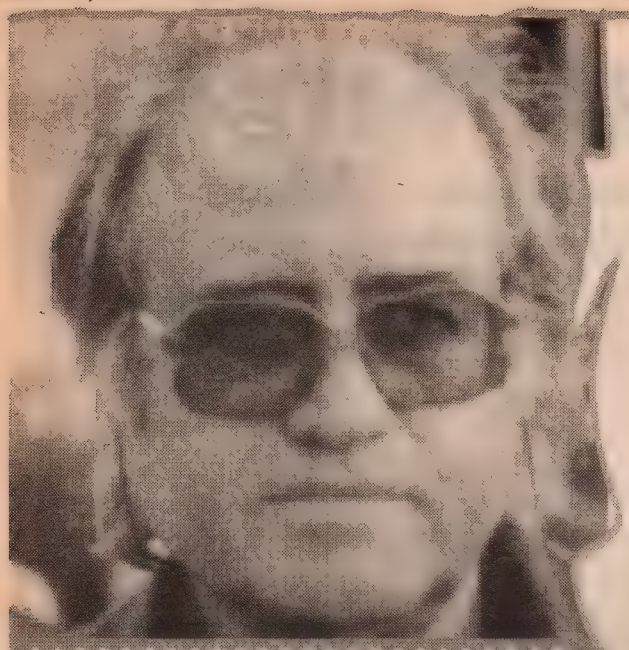

Rambo

NİHAT ZİYALAN

bomba patlamış
cayır cayır silah
koyu duman ardındaymış kötü güçler
tınlamaz Amerika
uykusunu rahat uyur
Rambo'su var
kafa atan asker traşlı filmleriyle

tınlar Nâzım Hikmet
çıkar yattığı yerden
şiirleri kuşanır
kalem çalar taşlara
öfkeli
okumayan Rambo'ya

Rambo'yu bilek güreşine
mecbur eder Nâzım
yenerse şartı
Rambo kötüleri yakalayıp
onlara kendisi şiir okuyacak
ortalık toz duman
bilek kapışmasından
kemik çıtırdama müziğinden

koca şair bastırır
bileğini götürecek neredeyse
mars edecek Rambo'yu

savaşlar yenmiş Rambo
dayanamayıp sorar
pazusunun şifresiyle
kim bu Nâzım Hikmet

yanıt gelir yönetmen Amerika'dan
kayıtlara göre şair
şiir bileğiyle güreşir
okuyoruz
dayan
tekrar arayacağız

Sydney 1998

Eski 'Dolap' Meyhaneleri

MEHMET KARTAL

İstanbul sahillerinin halk eğlence mekanı olduğu zamanlardı. Bilhassa pazar günleri sahile inen aileler plaj ve kıyı şeridinden denize girerken, nineler Madımak toplayarak mutfağa katkıda bulunurlardı. Şimdinin bir çok lüks sitelerinin bulunduğu araziler ise marul, maydanoz, biber tarlası, top sahasıydı. Eski bir Bostancılı olarak Bostancı ve komşu semtlerinin mazisini hatırlatmış olayım hani. Mezarlıklara bile göz dikip üstüne bloklar yapacak kadar gözleri aç müteahitler şimdi hangi betonların altında yatar acep? Etme bulma dünyasıdır işte. Sayılı ve parmak ucuyla gösterilen birkaç bin zenginin denizi süsleyen büyük tahtacıklara lüks tekne gözüyle bakmaları, ekşi bir narenciye türü gelirdi bana. Büyük tahtacıklarına doluşup kadeh kaldırmaları bir alemdi doğrusu. Ölümsüzlük şerbeti içercesine fondipleyip keyif naraları sallarlardı. Varsa yoksa Adalar ve Modalar'dı. Sabaha çarşaf olmuş denizin yüzeyi şişe ve hal artıklarıyla dolu olurdu. Şimdi çoluk çocuğun oynadığı şeylerin binde biri ile bile lüks hesabı avunurdu garipler. Bu yuvarlak dünyaya çok erken geldiklerinin farkında bile değillerdi. Kalite bir mekânın masasından kalkarken, etin yarısını ve viskinin çeyreğini terkeylemiş olmak, gözü tok olmak anlamını taşırdı ya, hesabı ödeyip giderken gözü tabağa ve bardağa takılıp 'ben böyle adetlerin..' diyeni yok değildi mutlak. Eee, sosyetik olmak bir ayrıcalıktı ve çükten görgü kurallarına uymak gerekirdi. Şimdi, İstanbul adlı eski tarlanın sosyetesini bırakıp, dip mekanlarına takılalım.

İstanbul tarla demiştim ya, uçsuz bucaksız tarlanın bir de dip yaşantısı vardı. Kafasına esen kurnazlar, sota bir koruluk veya kayalık dibine beş masa ve yirmi sandalye yerleştirirdi. 'Canavar Abdül Abinin Meyhanesi.. Mekânı Harbici Mestan Dem Evi' gibi tabelalar ile faaliyet gösterirlerdi. Bahçeye kazılmış iki metrelik kuyunun dibine sabahtan ateş yakılır ve ağzı kapatılırdı. Öğleden sonra kuzular çengellenip kuyuya sarkıtılır ve ikindi vakti düşen kurnaz ayyaşların ağzına layık şekil pişmiş olurdu. Lakin, günlük kuzu diye yediklerinin Topkapı Suriçi'nde sabah kesilen beygir ve merkep olduğunu bilmezlerdi. Dip masalardan birine çöken ihtiyar Tayfun dayı, rakının yanında sebze, börek ve peynirden başka şey yemezdi. Çünkü, Anadolu'dan beygir ve merkepleri toplayıp bu Dolap meyhanelerine kasnaklayan Celep kendisiydi. 'Tayfun dayım, bir kebap ikram eyleyek' denince, dayının cevabı hazırdı: 'Dohtor bene et yedirtmeyo gardaşlar, yaa'. Dolap meyhanesinde herşey alışılmış gibi giderken, bir misafirin gelmesiyle hareketlilik başlardı. Gelen misafir adı ve sanıyla anılmazdı. Onun gibi misafirlerin tek adı vardı: Tarzan. Kafesliköy'den yeni çıkmış olduğu için ilk uğrak yeri bir dolap meyhanesi olurdu. Bir Tarzan'ın yuvaya düşmesiyle, meyhaneye başka tipler de dolardı. O yılların meşhur yelekli çizgili takım elbise giyenleri.. Çok köşeli kasketli, şalvarlı ve kaytan bıyıklıları. Bir Tarzan düşmüş ya, Celep Tayfun dayı, beygir ve merkep toplamış olduğu Anadolu'nun ücra köşelerine sinyal yollamış ve tayfaları toplamış olurdu.

Tayfalar: Tayfun dayı, ücra köşelerden gelen şalvarlı alıcılar, hangar büyüklüğündeki mekânı en az yirmi otoyu yutan kaportacı Orhan baba, Tarzan ve meyhaneci. Meyhanenin arkasındaki odunluğa çökezlenip baba balina cıgaralıklar eşliğinde ritmik şekilde tespih çekilir, 'geçmiş olsun tarzan gardaş, daha genciz düzelir' nakaratı, baba balinalarla birlikte tazelenirdi. Taziyeler sonrası talepler gelirdi. Önce marka ve model, sonra arpa buğday durumları üzerine tespih çekilirdi. Pazarlık sırasında yukarı çekilen her tespih taşı, isteğe göre bilmem kaç bin lirayı ifade ederdi. Geriye doğru çekilen tespih taşları ise, masrafları simgelerdi. Birkaç akşam tekrarlanan balina cıgaralıklı toplantılar, sonunda el sıkışılarak son bulurdu. Aynı gece bir pavyon kapatılır ve alemin kralı yapılırdı. Her kadeh kaldırmada 'işi bağladık gardaş, bizi mahçup ve rencide

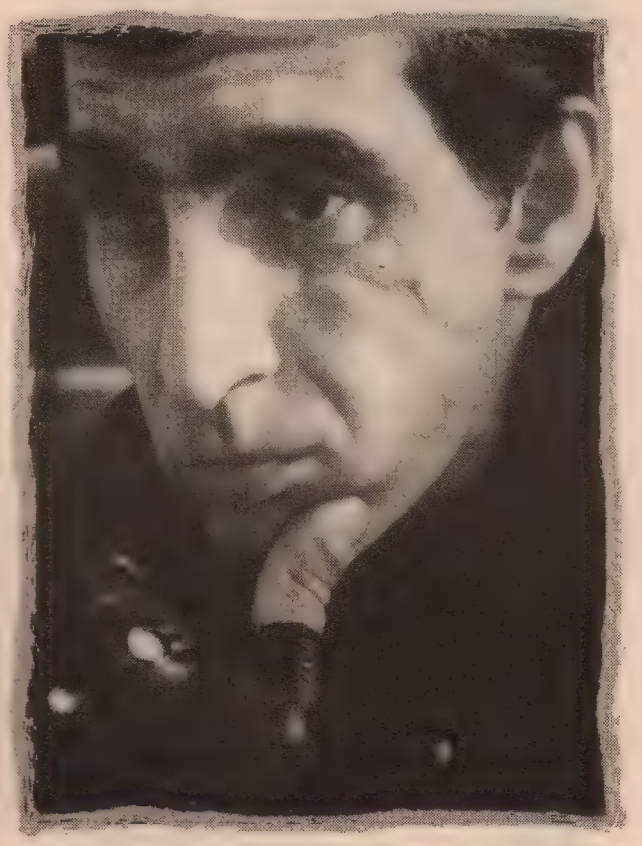

etmek Tarzanlığa yakışmaz ha' telkini tekrarlanırdı.

Tarzan, akşamları birkaç saatliğine uğrayıp iyi iliçla kafa kırarken, kapağında 'Askerin Not Defteri' yazan küçük defterciğini açıp ağalara notlarını göstermeye başlar. Balina cıgaralıklar döndürülürken, tesbihler yine bir yukarı, bir aşağı çekilir. Tarzan arada bir yüzünü ekşitir. Ve, sonunda ağalar defterden seçtiklerini gösterip yine tokalaşırlar. Ağalar geberen cigaralığı tazelerken, Tarzan yoluna çıkmış olurdu. Sonra, ağalar çektikleri her dumandan sonra iyice keyiflenip kafa sallarken, Kaportacı Orhan baba ile motoru Çençingen etmenin ve boya işlerinin pazarlığına takılırlardı.

Sonraki geceler karanlık çökerken Tarzan keşfe çıkıp siparişe göre otoları diziler. En fazla üç gece içinde sekiz araba siparişini yerine getirir ve ağalarla birlikte ortadan kaybolurdu. Rancerler İstanbul'da kayıp oto araya dursunlar.. Otolar Celep Tayfun dayının Anadolu'dan toplayıp getirdiği beygir ve merkeplerin yerini almıştır bile. Celep efendi, sakata gelme hesabı tırstığından bir süre nallı kuzularını aracı ile postalar. Meyhaneci, nallı kuyu kebabından bir yılda kazanamayacağını üç-beş gün içinde komisyon olarak cukka etmenin keyfiyle mekânı işletmeye devam eder.

Zaman geçer.. Celep Tayfun dayı, meyhaneci, kaportacı Orhan baba, şalvarlı kasketli, kaytan bıyıklılar ve Tarzan yine toplantı yaparlar. Lakin, bu sefer ki şalvarlılar başka diyarlardandır. Yani, Tayfun dayının beygir ve merkep almaya gitmiş olduğu yeni diyarlardan kafeslediği yeni ağalardır. Yine balina cigaralıklar ve konuşan tespih taşları.. Sonra, pazarlıklar yapılır. Yine kral bir pavyon alemi ve kalkan kadehler. Yine aynı telkinler. Yeni ağalar pavyonlarda dansöz oynatıp, otellerinde istirahat buyururken.. Tayfalar, Anadolu'ya kasnaklamış oldukları emanet otoları adresten geri teslim alıp yeni diyarlara kasnaklamanın hesabını yapmaktadırlar. İştahlı ağalar dansözlerle vakit öldürmelerdedir. Bir hafta içinde otoların kasnaklanmış olduğu diyarlara turlar düzenlenir. Ve, emanet olarak kasnaklanmış otolar seri şekilde geri toplanır. Ve, bir hafta içinde yeni ağalar memnun, tayfalar memnun hesabı işler biter. Hani, 'şikayetinizi bize, memnuniyetinizi müşteriye iletiniz' derler ya, işte o hesaptan.

'Komser abem, ben epey önce gafti bir araba satın aldıydım. Emme benden de gaftiler. Ben gafti arabamı geri istiyerem abem' diyecek bir kasketli çıkmayacağına göre.. Tarzan ve Ağa'lara selametler dilenir. Artık dolap meyhaneleri tarih oldu. Lakin, dolaplar için mekân mı yoktur? Maziler ve Tayfalar şerefine, dostlar. Maziden bir kardeşiniz: Doberman.

Sis

TUNCER ERDEM

Yeri keşfe çıktı insanlar / Uzaklarda gözüken, sis, kar, hatıralar.

Şuralarda silik bir deniz mavisi, / Kıyısında gizli niyetler, ıssız kraliyet bahçeleri.

Öte yanda bir yüzyıl şehri, / Halkı iple çekiyor geceleri

Dünyayı keşfediyor insan.

Tarihi bir sarhoşluk bu, eski kupalardan sızan.

Körfeze dökülen haliçlerin gerisinde, / İnsana bakıyor keşfedilmemiş doruklar

Çöllerde, / Ay masalları anlatan kabileler var.

İnsanı bekliyor yer, / Sabırla, telaşlanmadan.

Sahra ikliminde, derya diplerinde.

Eski bir sarhoşluk bu. / Bağdaş kurmuş, gül koklayan bir sultan...

Çağdaşlık Mı, Ayrımcılık Mı?

AGÂH ÖZGÜÇ

Özellikle de son birkaç yıldır, Türk sineması garip bir ikilem yaşıyor. Örneğin, yeniler eskileri beğenmiyor, eskiler de yenileri...

Aralarında ne sevgi var, ne saygı.

Bir kuşak çatışmasıdır gidiyor...

Oysa paylaşılamayan ne ki?

Bu sevgisizlik, bu saygısızlık yalnızca eski oyuncularla çiçeği burnunda yeni oyuncular arasında değil, yönetmenler arasında da geçerli. Siz, galalarda, festivallerde, ödül törenlerinde bir araya gelip, birbirlerinin sırtlarını sıvazladıklarına bakmayın... Bu mutlu görüntülere sakın aldanmayın. Bırakın "eski" ya da "yeni" olmayı. Çok küçük bir azınlığın dışında, sinemacılarımız birbirleriyle barışık değiller ki zaten..

Eğer barışık olsalardı **Ali Kırca**'nın "siyaset meydanı"nda oyuncumuz, yapımcımız ve yönetmenimiz birbirleriyle, güzel güzel tartışmaları gerekirken, kavga mı ederlerdi.

Eğer, birbirleriyle yürekten barışık olsalardı, ayrı ayrı iki oyunculuk derneğine ne gerek vardı? Biri Soder-Sinema Oyuncuları Derneği, diğeri Çasod-Çağdaş Sinema Oyuncuları Derneği.

Birliktelik bunun neresinde?

Böyle bir olgu yok ki, birliktelikten sözedilsin...

Bizim sinemayla ilgili derneklerimizin yönetim kurulunu oluşturan bazı arkadaşlarımız da bir alem. Kurallara göre değil de kafalarına göre takılıyorlar anlaşılan.

Nasıl mı?

Eski bir hanım oyuncumuz, Çağdaş Sinema Oyuncular Derneği'ne başvuruyor. Amacı üye olmak. Bir dönemlerde 200'ün üzerinde film çekmiş, adı **Yeşim Yükselen.** Eski de olsa, yeni de olsa, eğer oyunculuk yapmışsa bir meslek kuruluşuna üye olmak doğal hakkıdır.

Arabacılar Cemiyeti'ne başvuracak değil ya!

Ne var ki, başvuru formuna 9 kişilik yönetim kurulundan bir tek Allahın kulu onay veriyor. O da Çasod Başkanı Sayın **Nur Sürer.**

Ya ötekiler?

Erdoğan Akduman, Ömer Çolakoğlu, Levent İnanır, Erdinç Akbaş, Cengiz Sezici, Meltem Savcı, Tomris Oğuzalp ve **Can Kolukısa** onay vermiyor. Aralarında ödüllü oyuncular var ve de çağdaşlar...

"Tanımıyoruz..." diyorlar.

Bir meslek kuruluşunun yönetiminde görev alanların kendi meslekdaşlarını "tanımamaları" bir yere kadar doğal karşılansa da, **"Yeşim Yükselen kimdir?"** diye bir bilene sormamaları "ayıp"ların en büyüğüdür. Kaldı ki başkanları **Nur Sürer** onay vermiştir. Onay verdiğine göre de birşey bilmektedir.

Yok eğer, "Tanımıyoruz" demek bir bahane ise ve altında bir başka şey yatıyorsa, onu da açık açık yürekten söylemeleri gerekir.

Mesela, bu gizli gerekçeleri ne olabilir?

"Yeşim Yükselen sinemanın soyunan kadınıdır. Seks komedilerinde oynamıştır" diyebilirler. O zaman da biri çıkıp "Yahu üye listenizde seks filmleri yıldızları yok mu?" diye sorarsa ne olacaktır? Ne yani, **Ali Poyrazoğlu, Aydemir Akbaş, Hadi Çaman** ve **Bülent Kayabaş,** seks filmlerinde oynadı diye onları haritadan silecek miyiz?..

"Aktör her rolü oynar" derken, rahmetle **Yıldırım Önal**'ı nasıl hatırlamam? Ölümünden yıllar önce **Önal,** bir kovboy filminde Şerif rolünü canlandırıyordu. Belinde silah, ayağında kovboy çizmeleri, göğsünde bir teneke yıldız... Demiştim ki:

"Usta, böyle boktan ve uyduruk bir rolde oynaman sana yakışır mı?"

Rahmetli nasıl da kızmıştı. Ve o davudi dublaj sesi, hâlâ kulaklarımdadır:

"Dostum, ben aktar değil aktörüm ve her rolü oynarım..."

Evet, bir oyuncu için dönemin koşulları içinde nasıl bir rol geçerliyse onu oynardı. Ancak bu noktada tartışılması gereken, o oyuncunun başarısı ya da başarısızlığıdır.

Ama gelin de bu ayrıntıyı yönetim kurulu üyelerine anlatın.

Geçen yıl Antalya Film Festivali Yönetim Kurulu üyeleri de "onur ödülü"ne aday gösterilen Türk sinemasının yaşayan en yaşlı, 87 yaşındaki yönetmeni **Faruk Kenç** için "Kim bu?" demişlerdi. Unutulur gibi değil... "Kim bu, tanımıyoruz" denilen **Faruk Kenç,** bu yıl Uluslararası İstanbul Festivali'nde "onur ödülü" alıyor.

Çağdaş olduklarını iddia eden Çasod yönetimi, bakalım daha kimleri "tanımıyoruz" diyecek? Anlaşılan bu dernek, "çağdaşlık" değil, bal gibi "ayrımcılık" yapıyor.

Ne diyelim Allah kabul etsin...

Akşam Ekspres

Şiir Boks ve Tragikos

OKTAY TAFTALI

Birçoklarının bildiği gibi Alman Filozof Schopenhauer'e göre bu dünya yaşanabilecek olası dünyaların en kötüsüdür. İnsanın dünyaya gelişinin bir tek amacı ve anlamı vardır o da acı çekmektir. Yaşama ve dünyaya egemen olan kör bir irade acının ve bireyin trajik yaşamının kaynağını oluşturur. İnsan bireysel iradesi ve akıl gücüyle, doğaya egemen olan bu kör iradenin üstesinden gelemez. Yapacağı tek şey acılarla dolu bu yaşamı sırtında taşımak ve insan türünün devam etmesini önlemek için aşk tuzağına karşı koymaktır. Çünkü bu kör irade, aşk tuzağıyla, insan türünün çoğalmasını sağlar ve böylece acı çekecek kulların sürekliliğini güvence altına alır. İnsan kendisine yaşam boyu acılar veren bu kör iradeden intikam almak istiyorsa bu dünyaya çocuk getirmemelidir. "İşte İsa'nın babasız doğuşunun derin ve ince anlamı buradadır." Yani Hz. İsa gibi bütün insanlık adına derin acılar çeken birisinin babası olma sorumluluğunu ve cesaretini kimse gösterememiştir. İşte bu nedenle İsa da babasız doğmak zorunda kalmıştır, vb.

Düşünce tarihinin en uç yaşam felsefelerinden birisini oluşturan bu görüşleri kimi zaman biraz abartılı bulabiliriz. Ama öte yandan yaşamın büyük bir yüzdesini de bireysel ve toplumsal acıların kapsadığı bilinen bir gerçek, üstelik acı bir gerçektir. Peki o zaman ne yapmalı? Yine Schopenhauer'e göre acıya katlanabilmenin yolu onunla özdeşleşerek manevi bir üretime yönelmekten geçer. Yani acıyla özdeşleşmenin bir yolunu bulursanız, acınız biraz olsun hafifleyecek, en azından katlanabilinir bir hal alacaktır. Bu, insan için yaşamboyu süregiden bir tragedyadır. Hatta yaşamın kendisi bu anlamda bir "tragikos"dur. Şimdi buraya bir nokta koyuyoruz.

1974 yılıydı lise birinci sınıf öğrencisiydim, Türkiye döneme özgü beter acılar yaşıyordu biz de bir yandan bu acılardan payımıza düşeni alırken, bir yandan da Georg Politzer, Leo Huberman, Willi Dickut gibi üçüncü sınıf diyalektikçilerden yalan yanlış tragedyadan haberimiz yoktu. İlk gençliğimizi ve kendimizi keşfetmek, oluşturmak, gerçekleştirmek içgüdüleriyle türlü çeşitli arayışlar ve yönelişler içerisindeydik. O dönemlerde yaşanılan acıları dengeleme ve belki de acının bizzat kendisiyle özdeşleşerek ona katlanabilme dürtüsü bizi en olmadık arayışlara iterken, rastlantı olarak izlediğim bir boks maçı beni büyülemişti. O zamanki spor sergi sarayının yüksek watt'lı ışıkları altında mavi ve kırmızı köşeli ring ve bölge şampiyonluğu için ringe çıkan rengârenk formalı, parlak saten şortlu boksörler, turnuva seramonisi ve tribünlerdeki seyirciler, bana çok tanrılı dinlerin coşku ve renk dolu, büyülü ritüellerini çağrıştırmıştı. Eli havaya kalkan, galip gelen boksör bile tanımlanamaz acılar içerisinde bireysel ruhunu acıyla yıkıyormuş, galibiyet sevincini burnundan ya da kaşından sızan kanla hak etmenin gururunu yaşıyormuş gibi gelmişti bana. İlaç kokusuna dayanamadığı için eczaneye giremeyen, akan kana bakamayan ben, yarından tezi yok bu spora başlamalıydım. O güne dek izlediğim hiçbir spor karşılaşması ne basketbol ne futbol ne masa tenisi böylesi bir "katharsis" duygusunu bana yaşatmamıştı. Nazif Kuran, Celal Sandal, Seyfi Tatar ağabeyleri gibi ringlerde büyücü edasıyla maçlar yapmak, bu olağanüstü ritüeli yaşamak ve "ben bu dünyada varım" demek niyetindeydim.

Bir Cumartesi akşamüstü beden eğitimi eşofmanlarını ve raf marka keten ayakkabıları çantaya koydum, dehşetli bir heyecan ve tedirginlikle 'dereağzı' tesislerine gittim, o zamanlar Fenerbahçe Boksörlerinin antreman yaptığı küçük salondan içeri girdiğimde "süper ego" baskısından ve boks ritüelinin bende uyandırdığı yürek çarpıntısından ötürü, ateşim belki kırk dereceye yaklaşmıştı ya da bana öyle geliyordu. Antrenman yeni başlamıştı, boksörler ip atlıyor, kum torbası dövüyor, bugünün Rocky filmlerini andıran bir enerjiyi kıvama getirmeye çalışıyorlardı. Kapının ağzında kalakalmıştım. Punching-Ball'den gelen ritmik patlamalar aklımı almıştı adeta. Hayranlık ve utangaçlıkla parke zemin üzerinde bir adım attım, o an birisi: "Hemşerim sokak ayakkabısıyla girilmez" diye seslendi. Ürkekçe döndüm, "Afedersin birader antrenör kim?" Heyecandan sesim çıkmadı sanki. Bana seslenen bıyıklı, ezik burunlu adam, ileride temiz ve bakımlı bir Fenerbahçe eşofmanı giyinmiş, aydınlık yüzlü bir ağabeyi işaret etti. Aceleyle ayakkabıları çıkardım ve kan ter içerisinde ona doğru ilerledim. "Hocam ben boksör olmak istiyorum." Allah kahretsin yine kendi sesimi duymamıştım, belki cümle ağzımdan tam olarak çıkmamıştı bile. Ama deneyimli hoca, durumu anlamıştı. "Kaç yaşındasın?" "Onyedi" dedim. "İyi git soyunma odasına değiş üstünü gel." O adam, kulakları çınlasın, daha sonra milli takım başantrenörlüğü de yapan sevgili İsmet Atıcı hocaydı. Hemen koştum eşofmanları ve kes ayakkabıları giydim geldim. Artık Fenerbahçe boksörlerinden birisiydim.

Kimse sana yardım etmeyecek, canın yandığında anneni çağıramayacaksın ve eloğlu gözünün yaşına bakmadan seni sopalamaya çalışacak, yemeyeceksin ve sen onu sopalayacaksın, ancak yensen bile canın yanacak, kazansan bile senin de dudakların patlayacak yüzün şişecek, kısa sürede yoğun su kaybı dolayısıyla günlerce ağzın burnun kupkuru ve halsiz kalacaksın.

O zamanlar da herhangi bir takım tutmanın ne anlama geldiğini bir türlü kavrayamazdım ama bir gruba, bir ekibe, bir sosyal çevreye ait olmak, toplumbilimsel bir gereksinim olarak onyedi yaşındaki bir insanı oldukça mutlu ediyordu. Neyse, biz haftada dört gün olmak üzere antrenmanlara başladık. Fakat aradan aylar geçmesine karşın, daha ne dövüş yüzü gördük ne eldiven giydik. Yalnızca iki ayak üzerinde durmasını, guard almasını, kol ve bilek pozisyonlarını, kısaca boksun beden dilini öğrenmek sabır istiyor ve aylar alıyordu. Neredeyse bir yıl geçmişti aradan, ama biz hâlâ fasulyeden boks yapıyorduk ve canım sıkılmaya, sabrım tükenmeye başlamıştı. İlk gençliğin tez canlılığı dolayısıyla emeğin önemini, sabrın ve sebat etmenin herhangi bir işte sonuç açısından ne denli zorunlu olduğunu henüz sezinleyecek yeteneğe sahip değildik. Öte yandan haftanın birkaç günü İnönü Stadı tribünlerinin altındaki bölge antrenman salonuna gidiyorduk, oraya diğer kulüplerin üyeleri ve çalıştırıcıları da geliyordu ve artık biz de camiada fizik potansiyel ve sima olarak yavaş yavaş tanınmaya başlamıştık. Bir yandan ufak ufak eldiven giyiyorduk. Derken o büyük gün geldi çattı, bölge teşvik turnuvasında ilk maç, sıkletimiz 54 kg. formumuz iyi, kilo sorunumuz yok, maça hazırız. Arkadaş o ne heyecan, doğrusu anlatması çok zor, yaşamak gerek. Ringin ortasında yapayalnızsın rakibin de öyle. Kimse sana yardım etmeyecek, canın yandığında anneni çağıramayacaksın ve eloğlu gözünün yaşına bakmadan seni sopalamaya çalışacak, yemeyeceksin ve sen onu sopalayacaksın, ancak yensen bile canın yanacak, kazansan bile senin de dudakların patlayacak yüzün şişecek, kısa sürede yoğun su kaybı dolayısıyla günlerce ağzın burnun kupkuru ve halsiz kalacaksın. Yani "zaferin acıyla özdeşleşecek" ve sen o acıyı taşıyabileceksin. Yenildiğinde ise durum çok farklı değil. Aslında belki, "maçı hakemler vermediler, ama ben rakibime verdiğim acıyı biliyorum diyebilmek olası."

Toplam üç yıl evdekilerden gizli olarak boks yaptım, maçlara turnuvalara katıldım yendim, yenildim. Valide benim aletli cimnastik yaptığımı sanıyordu, çok az yumruk alarak, yüzümde çok az izle eve gelmeliydim. Kimi zaman yüzümde hissedilir bir iz olduğunda valideye barfix'ten düştüğümü ya da kulplu beygirde sakatlandığımı söylüyordum.

Garibim bunları pek anlamıyordu ama boks gibi dehşetli bir olguyu da aklına getiremiyordu, ta ki merdiven altındaki kömürlükte boks eldivenlerini buluncaya kadar. O gün ortalık cenaze evine dönmüştü adeta, valide hüngür hüngür ağlıyor, rahmetli peder öfkeden kan çanağı gözleriyle masanın öbür ucundan bana bakıyordu, biraderler zaten ortamdan uzamışlardı. Ben bu aile faciasına daha fazla dayanamadım ve boks denen büyük tragedyayı, bu olağanüstü yüce "katharsis" sporunu bırakmak zorunda kaldım.

Evet "katharsis ton pathe mathon" yani tragedyada 'bireysel ruhun' gerek

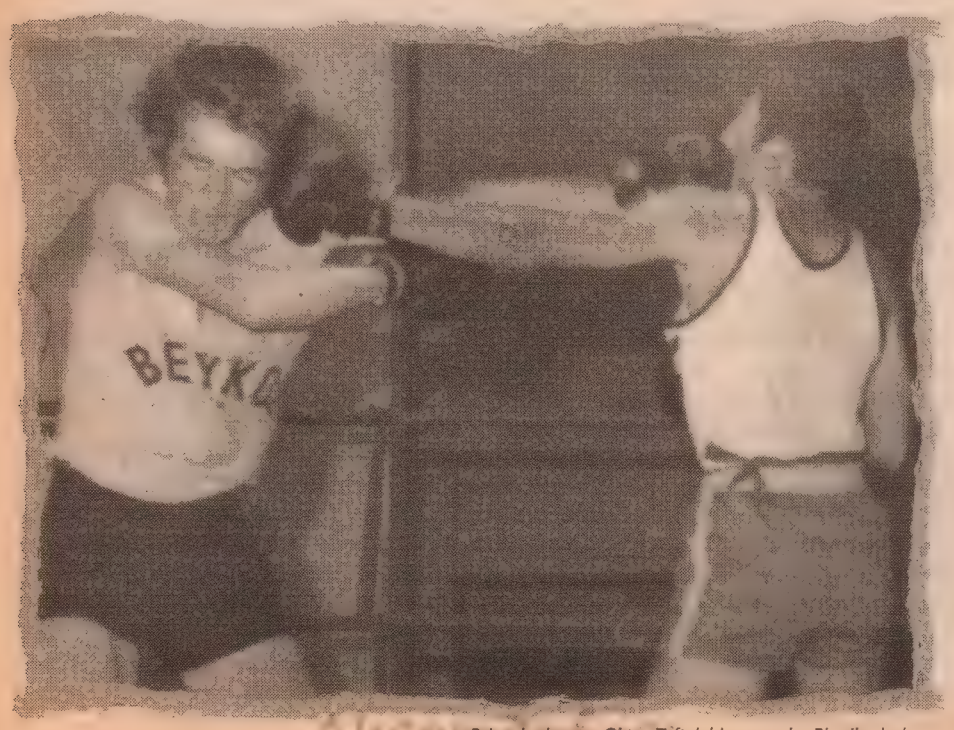

Şair arkadaşımız Oktay Taftalı bir zamanlar Ring'lerdeyken.

Aksamsepeti

seyirci, gerekse oyuncu açısından kendisini acıyla özdeşleştirerek ahlaki arınmaya yönelmesi. O zamanlar yalnızca Jean Paul Belmondo'nun boks hastası olduğunu biliyordum, ama Jack London'ın, Ernest Hemingway'in de bu sporu bir tutku olarak yaşadıklarını bilmiyordum, hele Lord Byron'dan hiç haberim yoktu. Birkaç sene önce okuduğum bir Alman Gazetesinde yazıyordu; Mickey Rourke kırk yaşının eşiğinde bir Yugoslav boksörle Almanya'da maç yapmış, kendisinin herhangi bir boks geçmişi ve ciddi antrenmanı olmamasına karşın ille de bu olayı yaşamak istiyorum diye diretmesi, spor çevrelerinde hayli yadırganmış ve sonuçta daha ikinci raundda hakem maçı durdurmak zorunda kalmış, çünkü haberi yazanın yorumuna göre, Mickey Rourke kendi hazzı uğruna boks sanatının estetiğine gölge düşürecek kadar kötü dövüşmüş. Geçmişte ve günümüzde birçok yazarın ve sanatçının başka bir sporla olmadığı kadar boksla ilgilenmelerinin, acı, ruhun ahlaki arınması vb. tragikos olanaklarına yönelmekten kaynaklandığı söylenebilir. Yüzlerce izleyicinin önünde, ringin ortasında yaşanan yalnızlık, birçok yapay sanat eğilimlerinin tersine, bir fantezi değil, bilakis hakiki bir yalnızlık olarak, insanı tanımlanması zor bir görkemle sarıp sarmalar. Öte yandan böylesi bir 'yalnızlık hakikati', sanatlar arasında şiirde, yalnızca lirik şiirde olası görünüyor. Açıklamak gerekirse: İşte bu en belirgin özdeşlik dolayısıyla yazımızın başladığında şiiri ve boksu birlikte anmak gereği duyduk. Ayrıca bilindiği gibi Antik Çağ'da koro tarafından söylenen epik şiir ve bir bütün olarak tragedya şiir denen manevi dünyanın iki önemli dalını oluşturuyorlardı. Geçelim.

İngilizler boksu şövalye sporu ya da asil sporu diye anarlarmış. İngiliz Aristokrasisinin cengaverlik ruhunu bir yana bırakalım, acı, kendi soyluluğunu başka hiçbir yardımcı unsura gereksinim duymaksızın tragedyada ve boksta sergiliyor olsa gerektir. Ve sanırım bu olanak, öteki sporlar ve öteki edebiyat türleri açısından aynı derecede geçerli değildir. **Tragedya ya da tragikos içeren hakiki şiir ve boks "katharsis" gibi kökten bir ruhsal arınma eylemi dolayısıyla birbirlerine bu denli yakın durmaktadırlar.** Olayı sado-mazo ilgiden ayıran en önemli unsur ise, burada acının kendisinin değil, ruhun ahlaki arınmasının esas alınıyor olmasıdır. Öte yandan sado-mazo acı, dozu ve denetimi bizzat uygulananın iradesinde olmasından ötürü tragikos içermekten uzaktır. Bunu da antiparantez olarak meraklısına söyleyelim. Tragikos'tan kaynaklanan acı, sado-mazo ruh halinden kaynaklanan acıdan nitelik ve erek bakımından farklıdır. Tragedyanın, trajik şiirin ve boksun acı düzeyi, zamanlaması, dozu vd. denetim dışıdır. Bireysel ruh "katharsis"e ulaştığı an acı, acı olma niteliğinden çıkar ve arınma süreci başlar. Yani yaraya tuz basmanın, bizzat kendisi dışında bir işlevi ve denetleyici iradesi yoktur. Bu nedenle ringde ölen, sakat kalan onlarca boksör vardır.

Şimdi en başa dönersek: Schopenhauer'in sözünü ettiği bu kötü dünya ve acılarla dolu yaşam, şiir, tragedya ve boks sayesinde bir nebze katlanılabilir olma şansına sahiptir. Ama gelgelelim, gerek şiir, gerekse boks yalnızca küçük bir azınlığın uğraşı alanı içine girmektedir. Ve işin bu yanı da oldukça trajiktir.

Ben, bana hep bu/gün'ü hatırlatır. Bu iki kelime bileşik yazılınca şimdi, içinde bulunduğumuz gün anlamında zaman zarfıdır, ayrı yazılınca sıfat tamlaması. Ben'i daha iyi anlatabilmek, onun zamana bağlı tarafını verebilmek için arada buben gibi bileşik bir kelime kullanabilmeliydik. Çünkü ben'de her zaman bir şimdi anlamı gizli.

Ben

BEHÇET NECATİGİL

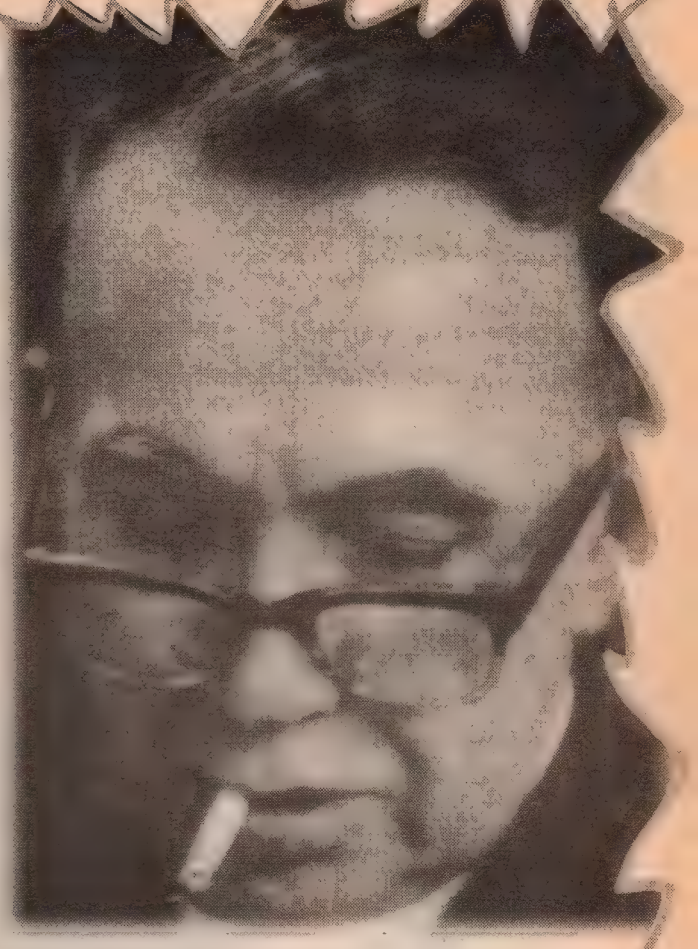

Bense şunu şunu yapacaktım, sen ne güzel bahanesin: Senin yüzünden, ben.. Her ben, dolaylı şekilde bir sen'i anlatış, bir sen'den yakınıştır. Çünkü benim yerim sen'le onun arasındadır ve o değildir bana yakın olan, sensin. Ben ben olsam dilbilgisi kitaplarındaki tekil şahıs zamirlerini şu sıraya göre düzenlerdim: Sen, ben o! Başta sen gelir, çünkü ben diye bir şey yok sen olmadıkça. Her ben, benliğini sen'le anlar. Anlar da ne olur? Bu benlikten olmamak için direnmeye, dayatmaya kalkar ve sonunda yenik düşer, zira ona yine sen'dir değer veren. Tek başına ben, istediğince değerli saysın kendini, hava!

Bir başına ben yok, ama sen de yok. Ama ikisi karşı karşıya geldiler mi de tehlike. Ama ben'le o'nun durumu böyle değil, onların durumu biraz daha zararsız; çünkü o, her zaman uzak olandır ve arada mesafe oldukça insan bir hayli tedbir alabilir..

Sen'de ürküten bir taraf olduğu şundan da belli ki, Özdemir Asaf, sen demedi de Sen Sen Sen dedi. Yani öfkeli, ya da içli bir hayıflanma ile, ah seni! der gibi dedi.

- se'nin hem dilek, hem de şart kipi eki olduğu düşünüle! Yani ben dilese bile dilekleri şarta bağlı: başta sen'in kabul şartına! Bu neyi mi gösterir? Ben'in sadece bir başlangıç olduğunu. Devam ve sonuç, sen'le şekillenir, hale yola girer, ya da aksi: yoldan çıkar, halsiz düşer. Fuzuli sormuştu: "Ger ben ben isem nesin sen ey yâr?" Şu demekti: Ben nasıl olur da ben kalabilirim sen varken! Her ikinci, beni değiştiren bir etmendir. Peki ya üçüncü? Beni bana geri verecek bir kurtarıcı belki de! Ama her çok-yakın'a gelen o, sen olacağına göre yine aynı dram.

"Ben sen yokuz biz varız" ancak Epika ülkesinde geçer. Lirika'da ise ben biz yokuz, sen varsın demek doğru. Bütün şiir sen üzerine kurulu: Aşklar, ayrılıklar, acılar hep bir sen'in yüzünden, güzellemeler, ağıtlar.

- de eki, bir oturmuşluk, bir dinginlik bildirir: Vardı, orada, var. Tıpkı onun gibi, yani oraya gider değil, orada bulunur gibi, ben de bende olmak isterdim. (Güzelim tevriyeler! Divan şiirini yarı yarıya, onlardan bol bol faydalandığı için severim.) Öyle, sen'den olmamak için bende olmak isterdim. Bende oldum mu sen de rahatsındır: Bir yerde durdum diye, kölenim diye.

Ben, bana hep bu/gün'ü hatırlatır. Bu iki kelime bileşik yazılınca şimdi, içinde bulunduğumuz gün anlamında zaman zarfıdır, ayrı yazılınca sıfat tamlaması. Ben'i daha iyi anlatabilmek, onun zamana bağlı tarafını verebilmek için arada buben gibi bileşik bir kelime kullanabilmeliydik. Çünkü ben'de her zaman bir şimdi anlamı gizli. Dünkü ben'le şimdiki ben hiç bir olur mu? Bu ben, buben'lerin toplamıdır: Her adımımda sonsuz ben'ler koyuyorum boşluğa (Asaf Halet Çelebi). Yalnız burada sen'le ilişkisi bakımından garip bir durum var: Buben'ler zaman sımsıkı bağlı bugün gibi sen'e bağlıdırlar da Bu ben, senden kurtulmuş, özgürdür âdeta. Bu ikilik de sen'e bitişik ben'le sen'den ayrı ben'in özgürlük ve tutsaklığını ispatlamıyor mu?

Ben bir anket yapsaydım örneğin bunları sorardım: Niçin anketlere verdiği hemen bütün cevaplarda sanatçının gizli kaygısı, bir "kendini savunma", bir "kendini kaçırma"dır? Niçin sanatçılar eserleriyle sözlü-yazılı konuşmalarında, başkaları tarafından kolayca görülen çelişmeleri kendileri göremezler? Niçin aşkların bitiminde, ilk haftalarında tatillerin boş sınıflarda, niçin çıkması artık uygun görülmüş yazı ve kitapların basılı şekilleriyle ilk karşılaşmalarda, niçin inandığımız şeyleri başkalarından da duyunca bir boşluk, bir yıkıntı, bir hiçlik, bir boşunalık sarar bizi? Niçin başkalarından bize, övgülerde, yergilerde, bizden başkalarına kendimizi örtüsüz dile getirişlerde büyük suçlar işlemişiz gibi bir al basar yüzümüzü? Niçin...

Hattâ bu gibi sorular dahi, bizde her şeye rağmen yine de değiştirilmemiş bir ben olduğunu, bütün sen'lere rağmen yine de ben kaldığımızı gösterir. Çünkü bu alelâde sorular sen'siz sorulur. Ve güzel şey diyebilmek ben, benim!

(Papirüs, Mayıs 1961)

Eflatun Nuri ve Suavi Süalp hem çizgiyle hem de fotoğrafta birlikte

Birden eşi gecelikle evden fırladı karlı bahçede bize doğru koşuyordu ellerine bakıyordum sopa filan var mı diye.

Suavi'nin Mantosu

EFLATUN NURİ

Birgün Suavi eşiyle Beyoğlu'nda dolaşırken eşi Suavi'nin koluna yapışır vitrindeki mankenin üzerindeki kürk mantoyu gösterir "Ahhh!.." der sonra da:

- Alçıdan bir manken olmaya razıyım; hiç olmazsa şu güzel kürkü giyebilirdim der.

Suavi'nin içi burkulur, gözleri dolar, sesi düğümlenir, ve:

- Sana da alıyım karıcığım! Demez mi?

Beyoğlu karışıyor! Eşi Suavi'nin yakasına yapışır:

- Sana da alıyım ha!..Söyle çabuk hangi karıya manto aldın? diye avaz, avaz bağırır!

Suavi ne yapacağını şaşırır, kemküm eder... Eşi:

- Eve adımını atarsan, ayaklarını kırarım, der.

Eşi'nin kafası, bir atmaya görsün; dediğini yapardı.

Zavallı Suavi o günden sonra tam onbeş gün eve gidemedi; oteller de arkadaş evlerinde çoğu kez de, minicik işyerinde yattı. Bir gün bana uğradı.

- Eflatun.... Kalk gidiyoruz, bende para heybeyle film senaryosunun avansını aldım. Beyoğlu'na gidip eşime o beğendiği mantoyu alalım, dedi.

Mantoyu kaptık soluğu meyhanede aldık. Kabataş'tan son arabalı vapurla Üsküdar'a geçtik, kar yağıyordu Suavi manto'nun paketini açtı çok içmiştik, ayakta duramıyorduk. Mantoyu tuttum, o zar zor kollarını soktu, bana döndü nasıl yakıştı mı? dedi

Suavi paltosunun üzerine giydiği, yakaları kürklü mantonun içinde kaybolmuş gibiydi.

Ziverbey'de arabadan indik şoför Suavi'ye baygın baygın bakıyordu.

Bahçe içinde bir evde oturuyorlardı. Kar iyice bastırmıştı, mantonun omuzlarındaki kürk beyazlaşmıştı. Yavaş yavaş eve yaklaştık, evin ışıkları bahçeyi aydınlatıyordu. Suavi:

- Ben yalnız gelemezdim Eflatun benimki seni sever sen artık vaziyeti ayarlarsın, tamam mı? dedi:

Ben:

- Mantoyu hemen çıkar silkeleyelim karlar dökülsün kağıtlarına iyice saralım, dedim.

Bana döndü, çantasını yere attı, mantonun önünü açarken dengesini kaybetti, arka üstü karların içine yuvarlandı.

Benim de elimde, mantoyu sardıkları kalın kağıtların bulunduğu torba vardı, onu yere bıraktım.

Kolundan çektim olmadı, sarıldım kıpırdatamıyorum, herifcioğlu doksanbeş kilo ne yapacağımı şaşırdım.

- Ulan kalksana, diyorum. O gülüyor, hava soğuk, kar tipiye dönüştü, Suavi bey karların içine iyice uzandı. Başladı avaz avaz gazel okumaya, "Ey siyah gözlü kadın, ben sana hayran oldum bu geceeee!.." Suavi'nin sesi de güzeldi, dinlenir doğrusu..

Birden eşi gecelikle evden fırladı, karlı bahçede bize doğru koşuyordu, ellerine bakıyordum sopa filan var mı diye. Eşi:

- N'oldu Eflatun, dedi.

- Ayağı kaydı düştü, dedim.

Beraberce Suavi'yi kaldırdık. O hâlâ gazel söylüyordu bir ara üstündeki mantoyu gösterdi.

- Bak karıcığım sana manto aldım dedi.

Neyse, eşi evde mantoyu giyip dolaşmaya başladı. İki de bir aynanın karşısında kendisini seyrediyordu..

Aradan bir süre geçti. Kahvelerimizi içiyorduk. Eşi birden bire

- Eflatun biliyor musun bu manto durumunu, dedi.

- Bilmiyorum, dedim.

- Vitrinde gördüğüm mantoyu çok beğendiğimi söylediğim zaman Suavi "sana da alıyım" demez mi?

- Der tabi bunda ne var. Sana aldığım dediği mantoyu onun sırtından sen çıkarmadın mı, o sana manto almadı ki, o kendine daha evvel aldığı mantoyu sana verdi, dedim. Ve durumu kurtardım.

Tarihte Bu Hafta

Hazırlayan: Suavi Süalp

● 1955 sene evvel bu hafta İsa doğmuştu.

● 270 sene evvel bu hafta Mühürdar Abbas Paşa Çiçekpazarı'ndaki pasajda bir hayli içtikten sonra o zamanlar şuhluğu ile maruf Matmazel Aspasya'nın evine yaptığı baskında 4.katın su içinde olduğunu görünce Aspasya'yı kucağına almış ve itfaiyenin müdahalesine meydan vermeden Aspasya'yı aşağı indirerek itafiye müdürü Tevfik Himalaya'ya teslim etmiş ve tekrar pasaja içmeye dönmüştür.

● 3587 sene evvel bu hafta Ramses tebdili kıyafet vaziyette Yenikapı'dan geçerken üç meçhul şahsın tecavüze uğramış fakat o sırada oradan geçmekte olan Roki Marciano mütecavizleri dağıtarak Ramses'e:
- Senin, Yenikapı'da işin ne? deyince Ramses:
- Dikilitaş'ın dikilmemiş yerleri varsa onları dikmeye geldim, demiştir. Marciano Ramses'e yolu tarif etmiş ve yoluna devam etmiştir.

● 718 sene evvel bu hafta, Cengiz Han'da bir yangın çıkmış. Bu yangın esnasında eski Müteferrik-i Umumiye binasına göz yaşartıcı bomba atan Fedaî Hüsnü, âniden içeri girerek evraklarla dışarı çıkmış ve:
- İçerde kimse yok, demiştir.

● 543 sene evvel bu hafta, Charles Darvin, insanın maymundan değil de insanın Bostancı'dan 8.20 vapuru ile geldiğini söylemiştir.

● 832 sene evvel bu hafta, hudutlu sorumlu ambalaj sandığı çemberleri imâlcilerini tanıyanlar sendikasının senelik toplantısında söz alan Süheylâ Panseler:
- Sandıkların üstünde oturduğumuz müddetçe bu sandıklar açılmaz, demiştir. Bunun üzerine sandıkların üstüne oturanlar kalkmışlar ve kalkanların yerine ayaktakiler oturmuştur. Bunun üzerine Polim Hüseyin bıçağını çekerek sandıkları açmış ve sandıklardan çıkardığı hasırları yere yayarak geri kalanları oturmaya davet etmiş ve oturuma son verilmiştir.

TFF Dergisi, sayı 33, 1 Ocak 1955

Kişisel Bir Saptama Kavafis Demişti

CÜNEYT ÖZDEMİR

Sen annenin oğlu, babanın kızısın. Kendinden çok fazla bir şey bekleme. Onlardan farklı değilsin. Onlar gibisin... Kendini başka bir yere koyma sakın. Bu insanlara senin sandığından çok daha yakınsın. Kuşak çatışmalarını yaşamamış bir ülkede büyüdün, belki de bu yüzden şimdilerde yüzünde taşıdığın bu ince hüzün.

Kuşak çatışmasının değil, kuşak çakışmasının ortasındasın.

Gittiğin okullara bakıp kendini kandırma. Onların hayatlarında görmedikleri kolejlerde ya da üniversitelerde okumuş olman sonucu değiştirmiyor. Her sabah içilen andın bile yıllardır değişmediği okullarda bugün hâlâ babanın zamanından kalma müfredat programları uygulanıyor. Onların kulağını çeken öğretmenler değişse de ellere inen cetveller, karatahtaya vurulan tembel kafalar değişmiyor. Okul müdürleri hâlâ lojmanlarında kurt köpekleri besliyor. Kitaplarda kendi kuşağına dair bir iz arama. Kitaplardaki isim, şehir, hayvan oyunu aynen devam ediyor. Resmi tarihte hep Osmanlı kazanıyor, Atatürk hâlâ rakı içmiyor. Edebiyat bölümlerine yine okulun en haylaz öğrencileri gidiyor. Annenden bu yana okul sıralarında gidebildiğin yol divan şiirinden birkaç dizeyi aşmadı. Faülatün, mefaülün failin'le yol aldın. Okul kitaplarındaki yolun boyunca bu ülkenin gerçek tarihini yazan ne şairlere ne de faili meçhul ellere rastlamadın.

Anneciğinin incisi, babasının bir tanesi..

Yemek zevkin, annenin mutfak bilgisinin sınırlarına taşamadı. Mr. Gurmeler'in engin bilgileri, televizyonların gündüz kuşaklarında sunulan -hiçbir zaman malzemesini bile bir araya getirmeyi başaramayacağın- yemek tarifleri ya da son moda cafelerin menüleri... Hiçbiri senin damak sınırlarını zorlayamadı. Hangisinin cazibesine ne kadar kanabilirsin ki, damak zevkini bir kaç makale ya da Avrupai bir menüde ne kadar değiştirebilirsin, bilinmeyen zevklere hangi yürekle yelken açabilirsin ki.

Sen üç tarafı denizlerle çevrili şu cennet vatanda hamsi bereketine inanmış bir ırkın ahvalisin. Lezzet kavramını tanımlarken yetiştirdiği hayvanların boklu işkembelerinden farklı yemekler yapmayı başarmış bir toplumun son temsilcisisin.

Annesinin prensi, babasının prensesi.

Kalbinin ürkek atışlarını bile annenin yargıları belirliyor ve sevdiklerin ilk önce annenle tanışmak istiyor. Baban nasıl "seni seviyorum" diyememişse yıllarca annene, sen de öyle susuyorsun sevdiğin insanı görünce. Annen nasıl sarılmışsa babana, sen de öyle sarılıyorsun ona. Karşılaştığın insana nasıl davranacağına karar verirken, onları örnek alıyorsun. Senin yaşadığın ya da sizin yaşadıklarınızda yeni bir şey yok. İnce Memed'deki hikâyeleri bugün haberler anlatıyor. Aşkın tarifi bu topraklarda hâlâ töre ile, hatta ummadık bir anda kanla yazılıyor. Görücü usulü tanışılırken gençler artık muhallebicilerde değil pastaneden cafelere dönüştürülen çay bahçelerinin aile salonlarında birbirini tanıyor. Türkiye'nin modern gençliği hâlâ gümüş tepsili çikolatalar eşliğinde sevdiği kızı istemeye, ailecek gidiyor. Her düğün nerede ve nasıl yapılırsa yapılsın, kasap havası eşliğinde sona eriyor.

Annenin ve babanın evliliğinden bu yana çok zaman geçti oysa koca bekleyen bir genç kızın hayalleri bir yatak odası ya da üçlü bir koltuk takımını geçmedi...

İki adım ileri bir adım geri, işte senden önceki kuşaklardan uzaklaşma şekli.

Onlar belki de Münir Nurettin'e, Tarkan muamelesi yapmışlardı, sen Tarkan'a Münir Nurettin muamelesi yapıyorsun. Alaturka bir hayatı remix yaşıyor, sazların üzerinde "dum tıs'ları" döşemeyi marifet sanıyorsun. 68'li hocaların hâlâ "makber" dinliyor neşe-i muhabbetlere son nokta hâlâ "bu akşam dolaştım bütün meyhanelerini İstanbul'un şarkısı ile konuluyor. Sabuha'nın remixi tecno kulüplerde çalınmaya başlandı, Ajda Pekkan annenin dilinden düşürmediği en iyi parçalarını yeniden piyasaya çıkarmaya hazırlanıyor.

Süslü dergi sayfalarında sana biçilen sanal çatışmaların ortasında kaldın. Kuşak farkı, kuşak çatışması kandırmacası ile yanlız kendinden uzaklaşmaya çalıştın.

Az gittin uz gittin, babanın baş ucunda okuduğu bir masal mesafesinden öteye gidemedin.

Aynı partiye oy vereceksin siyasette aynı babanın günlük polemiklerini dinleyeceksin. Aynı ordu darbe yapacak, aynı "babalar" yasaklanacak. Baban ne kadar ses çıkarttıysa sen de o kadar kızacaksın haksızlığa. Biliyor musun bugün akıllı polisler işkence ile zaman kaybetmiyor. Siyaset ile ilgilenen çocukları göz altına alıp cezalandırmak yerine ailesine şikâyet ediyor. İplerini annen ve baban elinde tuttu, tutuyor. Kimin ailesi üniversitede okuyan çocuğun siyasi konularla ilgilenmesine sevindi ki, kimin ailesi her darbenin ardından oh"be" demedi ki..

Annesinin hiç büyümüyecek, babasının büyümüşte küçülmüş çocuğu olacaktın, bir önceki kuşaklara bile ulaşamadın.

Yıllar içindeki değişim yalnızca teknoloji ile yakalanıyor. İnternet hâlâ varoşların kaplama alanı içine girmiyor. Üç beş üniversite öğrencisinin 30 yıl önce inandıkları düşlere bugün bile kimse inanmıyor. Görüyor musun, çağ atladım derken yaşadığın çağın altında kaldın. Bilgi çağının çocuğu olacaktın, bir önceki kuşaklara bile ulaşamadın.

Ailene baktığında korkma, kaçma sakın.

.....kendinden korkma.

...kendinden kaçma.

Onlar ne kadar uzağa gittiyse sen de o kadar gideceksin, onlar ne kadar hayal kurabildiyse sen de o kadar kuracaksın. Onlar hayata ne kadar tutunduysa sen de öyle tutunacaksın. Senden önceki kuşakları aştığını sanma, aşamadın.

Kuşak çatışması yok, kuşak çakışması var.

Sen tam ortasında kaldın. Bin yıllık bir tarihin izlerini sırtından atamadın.

Kavafis demiş, Hümeyra söylemişti,

Tüm sınırların orada büyüdüğün evin içinde duruyor işte...

Geçmişine bak sevgi ile gülümse...

Bir Kış Günüydü Uzak

HALİL İBRAHİM ÖZCAN

Alevler renklerini birbirlerine karıştırarak yükselirken yaşlı kadınlar leğende yıkadıkları genç kızın mutlu görünen halinde tazeleniyorlardı. Kendine has bir havası olan genç kızın uzun siyah saçları sularla çözülmüş parlamaktaydı. Uykusunda seyredilen bir çocuk gibiydi şimdi. Gözlerini kapamış, kendisine gösterilen bu ilgiyle şimdilerde yaşayamayacağı anları dudağının üstünde kalmış bir damlayı diliyle ağzına almıştı. Yüzünde birden bire beliren titrek bir gülümseyi hamile kırmızısı rüzgarına bırakıvermişti. Kadınlar ocağın üstündeki kara kazandan bir tas sıcak su daha dökmüşlerdi başından aşağıya. Su, başını geriye atan kızın alnından yüzüne, burnuna, göğsüne, karnına doğru süzülüyordu. Vücudunun oyuklarında biriken damlalarla esmer teni daha bir güzelleşiyordu.

Yıkıntılar önünde kendi yanık fotoğrafından hatıraları arasında unutmuş, acısının dinmiş olacağını düşünürken bu ilgi onu gerilere itmişti. İlk gözağrısıydı kan gölü içinde bulduğu Emre. Kıştı. Okuduğu kitaptan silah sesleriyle kopmuş, annenesinin binbir emekle diktiği perdeyi aralardığında beyaz badanalı evin duvarının dibinde elinde silahıyla Emre'yi görmüştü. Siren sesleriyle birlikte yemişti kurşunu başından Emre. Radyo açıktı. Gözleri büyürken çığlığı derinlere çekilmişti. Evden nasıl çıktığını bile hatırlamıyordu. Emre'nin boylu boyunca kanlar içindeki ölüsüne yaklaştığında polislerden birinin tokadıyla yere yığılıp kalmıştı. Nedense polisler ellerinde Türk bayraklı küçük gruba müdahale etmiyordu. Onlar vatan millet aşkına bağırırlarken yerdeki kan kararıyordu. Birden vücudu titredi. Hâlâ gözleri kapalıydı.

Yaşlı kadınlardan ikisi bir yandan kızı yıkarlarken bir yandan da Zazaca HAWAE DERE LAÇİ'yi söylüyorlardı. Dağa çıkmadan önce ağıt onu pek vurmazdı. Yaşlı kadınlar bir yandan kendisini yıkarken gırtlaktan gelen sesle acısını didikliyorlardı.

"....

Yansın laç deresi.. İvişim, dik bir yokuş.

Sıyırmış bileklerini oğlum, bir taburun içine dalmış.

Acele etme, öne çıkma, tez ölme.

Ah beyim!. Öne çıkma tez ölme.

Dünyayı üstümüzde kızgın saca çevirdi hükümet ordusu, çoktor.

Tanrı benim tanrımsa eğer, İvişimin ölümü yalan olur.

...."

Köye inebilmek için onbir saat yürümüşlerdi. İki gün önce çıkan çatışmadan kayıpsız kurtulmuşlardı. Bunu grup lideri pimini çektiği bir el bombasını Laçi deresine atarak kutlamışlardı. Grup ikiye ayrılmış, birkaç gün konaklayacakları köye karları yara yara ulaşmışlardı.

Sorular yumağının ilmiğini kimseler çözmeye kalkışmıyordu. İssız kış gecesinde anlamı olan tek şey suydu. Kapı girişindeki askılığa asılmış kütüklükten de sular damlıyordu. Kızın suların karıştığı siyah saçlarındaki damlalar ihtiyar kadının saçlarında ağarıp ümitlerine doluyordu. İri damarları görünen elleriyle kızın saçlarını okşarken gözleri doluydu. Eksik sevinçlerini okşar gibiydi dokunuşlarında.

Hangisi gerçek, hangisi düş, hangisi bu ıssız gecenin sonundaki aydınlığa karışacaktı? Dışardaki nöbetçi içtiği sıcak sütten sonra kendinden geçmeseydi bari? Yarı yüzüne ocaktaki alevin morluğu düşmüştü. Tedirgin uykularından tanıdığı bir renkti mor. Kıkır kıkır gülebilirdi Emre'nin ilk elini tuttuğunda yüzünün alı al moru mor oluşuna. Dalgınlığında sallanan elleri dağa çıkış kararını verdiğinde ailesinden haberdar olan yoktu. Sonsuz bir şaşkınlığın dostluğundan kalma bağ bozumlarının 'çünkü'lü tutkularında sızıp kaldı gözkapaklarının aşkında.

Su, çekingen, tatlı bir avuntuyla vücudunda oyuklarına dolarken dışardaki tipi şiddetini iyice artırmıştı.

Samih Rifat beyle Münevver hanımın küçük oğluyum. Eski tarihle 28 Mayıs 1330, yeni tarihle 10 Haziran 1914'te Trabzon'da doğdum. Babam oranın valisiydi. Beş altı aylık İstanbul'a getirmişler. Çocukluğum ve ilk gençliğim Ankara'da geçti. Ankara Lisesi'ni ve Ankara Hukuk Fakültesi'ni bitirdim. 1937 yılında, hukuk doktorası yapmak için, Devlet hesabına, Paris'e gittim. Üç yıl kaldım. Savaş yüzünden hukuk doktoru olamadım. Orhan Veli, Melih Cevdet ve Cahit Sıtkı ile arkadaşlık ettim. Ozanlık dışında her iş bana ikinci derecede bir uğraş göründü. Avukatlık yaparak geçinirim. Parayı pulu sevmem. Bilgisizliği, üstünkörü bilgiye yeğ tutarım. Yalandan, yalancıdan, hele çıkarı için yalan söyleyenden iğrenirim. Sosyalistim. Şiir, sosyalizm ve yalandan sakınma bana kişiliğimin temel direkleri gibi görünür. Bana kalırsa, şiirin bir ayağı toplumda, bir ayağı kişinin içindedir. Her ozan topluma mal olan, başka bir deyimle, nesnelleşen şiirle ilgili kural, ilke ve düşünceleri bilmek ve öğrenmek zorundadır. Ozan, başka ozanlardan kendine, kendinden başka ozanlara gide gele pişer ve olgunlaşır. Ozanın kendine varışı kolay olmaz. Uzun bir yoldur bu.

Oktay Rifat

Her Şiirin Sonu

Tuzun saat gibi işlediğini duyacaksın,
Dört nala kalkan ağaçların uğultusunda.
Her fiskede çın çın ötecek denizin sırçası,
Suyun sudan arındığını duyacaksın.
Aylar bakıldıkça ürer,
Fırıl fırıl döner ay olmanın sevincinde.
Bakacaksın bulutların ipi elinde,
Dağı taşı sensin güden;
Sensin kum tanesini, bir, bir daha bölen,
Böldükçe büyüyen yitiren yalnızlığı.
Açmadan geçeceksin kapılardan,
İçmeden kanacak susuzluğun.
Sonsuzluğun boyu bir karıştan
Üç beş parmak uzun!

Ahmet Muhip Dranas, Oktay Rifat, Necati Cumalı, Fazıl Hüsnü Dağlarca, Behçet Necatigil ve Ümit Yaşar Oğuzcan bir yarışmanın jüriliğinde

Mehmet Ali Aybar, Nevzat Üstün, Memet Fuat, Hüsamettin Bozok, Edip Cansever ve arkadaşlarıyla birlikte.

"Yeni şiirin görüntüleri ilk bakışta gerçekteki görüntülere benzemiyorsa, bundan yeni şiirin gerçekçi olmadığı sonucunu çıkarmak doğru değildir. Hani, eski ressam bir kısrak resmi yapmış da, aygır, resmi görünce kişnemeye başlamış. Aygır o resmi kısrağa benzetmiş olabilir. İnsanoğlu aygır değildir. İnsanoğlu nesneyi içten, bütünüyle kavramak istiyor." *(1958)*

"Şiir hem şiir olmalı, hem de okunmalı, okunabilmeli. Yeni araştırmalar yapmayalım demek istemiyorum. Şiir asıl bu gözüpek araştırmalarla gelişir. Ne var ki sonunda tilkinin dönüp dolaşıp geleceği yer yine kürkçü dükkânı, diyeceğim, halkın beğenisi olmalı. Şiirimiz hızla gelişiyor. Kırk elli yıl içinde dallı budaklı bir çınar görünümü alırsa hiç şaşmayın." *(1973)*

"Aklın denetiminden tamamen soyutlanmış bir şiirden söz edilebilir mi diyorsunuz. Bence denetimin dozu önemlidir. Şiiri, akışında keyfine bırakmak bana en akılcı yol olarak görünüyor. Çünkü aslında akıl dediğimiz şey şairin gustosudur. (Bu sevmediğim sözcüğü derdimi daha iyi anlatabilmek için kullanıyorum.) Gusto ya da beğeni bir koşullanmadan doğar. İstenilense, bu koşullanmadan kurtulmaktır. Hem Yahya Kemal estetiğini rahatsız etmeyeceksin, hem de yeni şiirler yazacaksın, buna olanak yoktur." *(1985)*

1940 kuşağı şairlerinin, bu arada Orhan Veli'nin, Oktay Rifat'ın, Melih Cevdet'in, şiirimize hazırladıkları olanaklar, Türkçe'ye kazandırdıkları şiirsel kıvam, bugün, iki kuşak sonra, hâlâ taptaze duruyor. Bu yöndeki işlevleri kendi şiirlerini aşan bir nitelik göstermiş, konuşulan Türkçe'de yankılanmış, gazetelerde günümüz fıkra yazarlarının oluşum koşullarına işlemiştir. Önemlidir bu. Konuşma dilinin içinden geçirdikleri dirilenme akışı, üstünden yeni akışlar geçtiği halde, Türkçe'ye verdiği ilk konumu bugün de koruyor. Gerçi bir süre sonra, ardlarından gidenlerce, içlerinde bulunanlarca, sadece dilin dış belirtileriyle oynanarak şiirsel gerilim düşürülmedi değil, ama şiirin Türkçe'de yeni anlatım biçimleri yaratması daha çok onlarla oldu. Bu arada Ataç'ı da ad olarak anmak gerekir.

Yahya Kemal konuşulan dilin şiirine yönelmişti. Nâzım Hikmet otuz yıl önceden bugünkü Türkçe'nin alacağı biçimi sezinlemişti. Ama Türkçe'den aldıkları olanakları şiirsel planda elektrikleyerek yine kitlelerin Türkçe'sine gönderecek etkinliğe, yalnız bu şairler sahip oldu.

Somut, dobra, düşünmeye elverişli, çağrışım ağı onarılmış ve yaşama sevinciyle etekleri zil çalan bir dil.

Oktay Rifat bu dilin en afacan şairi. En çevik şairi. Onun şiir çizgisi sık sık oynamalar göstermiş, bu arada arkadaşlarıyla birlikte Türk şiirinin genel akışını, konjonktürünü çok kez etkilemiştir.

Daha ilk şiirlerinde beliren bir özelliği var Oktay Rifat'ın: Birdenbirelik. Durmadan yorulmadan yaşama sevincini ufak ayrıntılara indirirken Orhan Veli'den ayrılığı, kendisinin daha duygan oluşu ve onun kadar kesin bir düşünceyle yazmaya oturmamasıdır. Orhan Veli için her şey eski şiiri yıkmaktır; bunu yaparken bir yerde belli bir şemaya göre hareket etmekte, eski şiirin tersini yazmaktadır. Oktay Rifat'ta bunun böyle olmadığı, hiç değilse o kadar olmadığı görülüyor. Eski şiirle bu yönden bağımlı olmadığı ya da tersten de olsa ona koşullanmadığı yerler var onun. Sözgelimi Orhan Veli, şiirde taklitçi (imitatif) uyum denemelerini bütün bütüne bıraktığı halde, o, şiirlerine bu tür bir uyum vermekten çekinmeyebilmiştir. İç uyumda eski şiirden apayrı bir dil diyalektiği kullanırken, dış uyumda ses benzerlikleri aramaktan sakınmayabilmiştir. Orhan Vel'nin şiirindeki hesaplılık onun o sıralardaki ürünlerinde görünmeyebiliyor; en garip, en olmayacak söz istifleri genel bir duygu görünümü, örgensel bir bütün niteliği kazanabiliyor onda. İlk şiirlerinde çok kez Orhan Veli'nin etkilerini taşısa da, şiire ayrı bir giriş noktası bulmuştur; getirdiği söz düzeni daha rahat, bütünüyle daha kolay özümlenir ve içe indirilir soydan olmuştur hep. Kuşdili şiiriyle Kitabe-i Sengi Mezar şiiri arasındaki duygu ayrımı iki şair arasındaki ayrımdır. Orhan Veli'de bir silahtır şiir. Oktay Rifat'ın bu dönem şiirlerinde ise başka bir şeydir, yaşamın naiv uzantısıdır, türküdür.

Orhan Burian, 1946'da yazdığı bir yazıda Oktay Rifat için şöyle diyor: "Oktay Rifat, içe dokunma sanatını bütün arkadaşlarından daha iyi biliyor. Hüzünle sevinç karışık o az bulunur mayhoşluk onun şiirlerine vergi. İnsan olmanın gönülde uyandırdığı şefkati, muhabbeti ne tatlı dillendirişi var! Evimizin, kalbimizin, mahremiyetine girmek için ne kadar samimiyet göstermek lazımsa gösteriyor."

Garip'le belirli çıkış noktasına kavuşan ilk dönem şiirleri, tuhaflık sevgisini gitgide gerçeğin dış çizgileriyle değişmeye başlıyor. Yaşayıp Ölmek, Aşk ve Avarelik Üstüne Şiirler'de duruluyor; küçük adamın ruh hallerinde ve durumlarında ayrıntılar arıyor. Sonra da büyük bir hızla toplumcu bir yönsemeye giriyor.

Oktay Rifat'ın şiirleriyle Melih Cevdet'inki arasında nasıl bir ayrım yapacağız? İlk bakışta iki genç şair arasında bir ayrım yokmuş gibi geliyor. Hele çıkış günlerinde. "Garip"in ilk döneminde, üçler'in birbirlerini iyice andırdıkları görülür. Doğrudur bu. Aynı edebiyat ekiniyle beslenmişlerdir. Görüşleri gibi delikanlılık günleri de bir arada gelişmiştir. Orhan Veli, Oktay Rifat'ı on üç, Melih Cevdet'i on beş yaşında tanımıştır. Bu, onlara, başka şiir topluluklarında görülmeyen cinsten bir yakınlık, ortaklaşa bir söz hazinesi hatta ortak bir şiirsel söz dizimi kazandırmıştır. Hemen hemen aynı temaları işlemeleri de ayrı.

Bununla birlikte, o ortak tema ve söz birliğinin altında daha ilk şiirlerde bile bir ayrılığı sezmemek elde değil. Hiç değilse, bugün, gelişmiş, ayrı yollara, ayrı alanlara uzanmış şiirlerinin de bizde uyandırdığı seçme olanağıyla, o ilk günlerin ortak kabuğu altındaki ayrımları daha iyi seçebiliyoruz.

Beş duyunun şairidir Oktay Rifat. İlk şiirlerinde bütün bütüne öyledir. Ben'in doğal çevre karşısında bir yerde tansımaya dönüşen ilk şaşkınlığı içindedir. Alaydan çok sevinç içinde. Nesneleri en çok sevinç uyandıran yanlarıyla görür. İzlenimleri eksiltili (Elliptik) bir dille dışa vurulur.

Cemal Süreya

Dört kişi parkta çektirmişiz;
Ben, Oktay, Orhan bir de Şinasi.
Anlaşılan sonbahar;
Kimimiz paltolu, kimimiz ceketli;
Yapraksız arkamızdaki ağaçlar.
Henüz babası ölmemiş Oktay'ın.
Ben bıyıksızım,
Orhan Süleyman Efendi'yi tanımamış.
Lakin ben hiç böyle mahzun olmazdım.
Ölümü hatırlatan ne var bu resimde?
Halbuki hayattayız hepimiz.

Melih Cevdet Anday

Dayak güzeldi, işkence güzeldi ama Klaus, yapısı gereği hep daha fazlasını isterdi. Mesela, mezbahadaki çıraklardan ondört yaşında bir köylü çocuğu vardı ki, Klaus ona her baktığında geçmişe gidiyor, yürek atışlarının hızlanmasını engelleyemiyordu.

Kasabanın Gururu Klaus

EKREM GALİP YALINER

Kıymetli okurlarımızın gayet iyi bildikleri gibi, tarihin bakir sayfalarını harmanlarken, çoğu zaman uzak geçmişin tozlu ciltlerini tercih etmekteyiz. Lakin, bir tarihçi için yakın geçmişle uzak geçmişin pek de farkı yoktur ve asıl mesele, hakikatleri toplumun malı haline getirmektir. Bugün nakledeceğimiz hadise de öyle yüzyıllar önce değil, günümüzün 45-50 yıl öncesinde cereyan etmiştir ki, her yönüyle ibret verici bir hadisedir.

İkinci Dünya Savaşı'ndaki yenilginin ardından Güney Amerika'ya kaçan Nazi subaylarının, savaş suçlarının hikâyelerini belgesellerde, filmlerde izliyoruz. Hatta bazı uluslararası örgütlerin bugün bile Nazi izi sürmeye devam ettiklerini biliyoruz. Peki, kendimize şu suali soruyor muyuz: Naziler ta Güney Amerika'lara, Güney Afrika'lara kaçtılar da içlerinden bir tanesi bile Türkiye'ye sızmadı mı? Tarih kitapları bu suale "Hayır, sızmadı!" cevabını verecek ve yalan söyleyeceklerdir. Bizim cevabımız ise hakikati aksettirecektir: Ohoo, sürüyle! Mesela...

Klaus Bauer, Nasyonal Sosyalist Parti'nin Gauleiter adı verilen bölge temsilcilerindendi. Naziler içinde bile sertliğiyle sivrilebilmiş bir şahsiyetti. Savaşın sonu gelip de Berlin Müttefikler'in eline geçtiğinde, yanında iki arkadaşı ve iki torba altın bulunduğu halde Almanya'yı terketti. Klaus, Günter ve Jürgen, maceralı yolculuklarını ılık bir Mayıs sabahında Sirkeci Garı'nda noktaladılar. Bir arada bulunmaları riskliydi. Yani, ayrılma vaktiydi. Yasak geçmişlerini yüreklerine gömüp yeni hayatlarına başlayacaklardı. El sıkıştılar, vedalaştılar.

1930'ların başında Türkiye'de istihbarat çalışmaları yapmış olan Klaus, dilimizi gayet iyi biliyordu. Bu, yeni bir kimlik edinmesini kolaylaştıracaktı. Sirkeci Garı'ndan Haydarpaşa Garı'na geçen Klaus, kendisini yeni hayatına taşıyacak trenin restoranında senaryosunun ayrıntılarını düşünüyordu. Türkçeyi iyi bilse de aksanı bir tuhaftı. Her zaman gurur duymuş olduğu ideal Ari ırk özellikleri, yani sarı saçları ve sert hatlı yüzü de ayrı bir mesele oluşturuyordu. Lakin senaryosunda her şeyin cevabı vardı: Balkan Türklerindendi. Uzun yıllar Avusturya'da kasaplık yapmış, sonunda aksanını bile gavurlaştıran gurbet ellerini terkedip anayurt bildiği Türkiye'ye, İstanbul'a gelmişti. Fakat İstanbul bir kurtlar sofrasıydı. O da aradığı huzuru bulmak için bir Anadolu kasabasına yerleşme kararındaydı. O kim mi? Nusret; Şen Kasap Nusret...

Burada adını vermek istemediğimiz o büyükçe Anadolu kasabasının insanları, önceleri biraz yadırgadılarsa da neticede Klaus'un hikâyesine inandılar. Kasabada zaten bir Şen Kasap olduğu için Klaus'un tabelasına "Balkan Kasabı / Nusret Hüsmenoğlu" yazıldı ve dükkân açıldı.

Çarşıdaki diğer iki kasap kasabanın yerlisi olduğu için ilk günlerde işler kesattı. Fakat Klaus çalışkanlığıyla, işini yaparken duyduğu zevkle kısa sürede epeyi müşteri tuttu. "Helal olsun Nusret'e" diyordu kasaba ahalisi, "etleri kemiklerinden sıyırırken, et doğrarken, hele hele kıyma çekerken sanki iş yapmıyor da ibadet ediyor adam"...

Dükkânı açalı altı ay bile olmamıştı ki bir de mezbaha kurdu Klaus. Sabah erkenden kalkıyor, tüm hayvanları kendi elleriyle kesiyor, parçalıyor, kasabadaki ve çevre kasabalardaki kasapların siparişlerini gönderiyor, sonra da kendi dükkânının malını yüklenip kepengi kaldırıyordu. Acısı hâlâ geçmemiş bir yenilgi, çok uzaklarda kalmış hayaller, yabancı insanlar... Klaus bir yanıyla buruktu. Ancak yine de haline şükrediyordu. Hiç değilse kasaplık gibi, mezbaha işletmeciliği gibi tatmin edici bir iş yapıyordu.

Klaus, bugün devlet arşivlerinin "sonsuza dek gizli belgeler" bölümünde yer alan günlüğüne şu notu düştü bir gün: "Kesmenin, parçalamanın zevkini paylaşmamak için yanımda eleman çalıştırmıyorum. Benden başka herkesin çırağı var. Çırak çalıştırmak, bol bol dayak atmak demek. Hem dayak atıyorsun, hem de 'Ellerine sağlık, adam olsun' diye takdir görüyorsun. Hata ediyorum galiba."

Hatasından çabuk döndü. Dükkâna beş, mezbahaya on çırak aldı. Çıraklarını kasabadaki ailelerin ve çevre köylerin yoksul ama semiz çocuklarından seçiyor, elemanlarının koyu esmer olmasına da özen gösteriyordu. Mezbahada ve dükkanda "sabah disiplini" ile "akşam disiplini" adı verilen iki toplu dayak seansı rutine binmişti. Ara dayaklar ise gün boyu devam ediyor, Klaus'un kasabadaki saygınlığı giderek artıyordu. Hem onbeş çocuğa ekmek yedireceksin hem de hepsiyle ayrı ayrı ilgilenip çocukları muma çevireceksin; Kasap Nusret eli öpülecek adamdı.

"Bugün çıraklardan ikisini enselerinden et çengellerine asmış, et dövme demiriyle tatlı tatlı yamultuyordum. Esraftan Hulusi Bey'le Kenan Bey de bir yandan çaylarını içiyor, bir yandan tespihlerini şakırdata şakırdata beni seyrediyorlardı. Hulusi Bey 'Vallahi aferin Nusret!' dedi, 'böyle sert olacaksın işte, ne varsa sertlikte var. Bakma sen, Hitler büyük adamdı, bütün dünyayı hizaya getirecekti ya, talihi yaver gitmedi.' Bir an irkildim. Yoksa... ama imkânsızdı, benim kim olduğumu bilemezlerdi." Klaus'un günlüğüne yazdıkları doğruydu. Hulusi Bey O'nu yalnızca Nusret kimliğiyle tanıyordu. Klaus buna emin olduktan sonra, dükkânındaki sohbetlerden daha bir zevk almaya başlamıştı. Artık kasabada hangi dükkânda hangi konunun konuşulacağı belliydi. Kemal Bey'in eczanesinde, yeni yeni yaygınlaşmaya başlayan futbol sohbeti, Zahireci Emin'in dükkânında para ve ticaret muhabbeti. Ali'nin terzihanesinde adam kızdırmaca. Balkan Kasabı'nda da sertliğin, disiplinin, milliyetçiliğin, dayağın önemi üzerine konuşmalar...

Dayak güzeldi, işkence güzeldi ama Klaus, yapısı gereği hep daha fazlasını isterdi. Mesela, mezbahadaki çıraklardan ondört yaşında bir köylü çocuğu vardı ki, Klaus ona her baktığında geçmişe gidiyor, yürek atışlarının hızlanmasını engelleyemiyordu. Daha sonra engelleyemeyeceği başka şeyler de olacak ve çırak Hüseyin'in parçalanmış cesedi, kasabanın dışındaki korulukta bulunacaktı... Katillerin yakalanması için yalnızca jandarma değil kasaba halkı da seferber olmuş ve iki katili karayoluna yakın bir yerde ölü ele geçirme şerefi de Klaus'a düşmüştü. Günlükten: "Kimlikleri saptanamadı. Kimbilir kimdi adamlar. Yolun kenarından yürüyorlardı. Tüfeği kaldırdım ve burada keklik adı verilen kuş gibi avladım..."

Bu hadise Klaus'u tam bir halk kahramanı haline getirecek, kasabadaki cinayetler sıklaşacak ve Klaus, her seferinde de katilleri ölü ele geçirecekti. Hesap sormak yoktu nasılolsa, tebrik vardı, iltifat vardı. Kasap Nusret kahramandı.

Gelinlik kızı olan kasabalı ailelerin rüyaları, aynıydı artık: Kasap Nusret'i damatları olarak görmek! Klaus da kasabanın ruhunu kapmış, işi öğrenmişti. Kendisinden küçük yedi erkek kardeşi olan bir kızla evlendi. Gerdeğe girdiklerinin haftası dolmadan kayınvalide kapıyı çaldığında da doğru yaptığını anladı: "Yavrum, babaları kemiklerini kırdı da yine adam olmadı bunlar. Sen enişte lerisin, etsen etsen sen adam edersin. Yavrum, bir yumuşatıver şunları." Klaus her akşam yedi kayınçodan birini eve alıyor, çocuk bayıldığı anda da şehvetle karısının üzerine atlayıveriyordu.

Aynı günlerde kasabanın emniyetini sağlama vazifesi de jandarmadan polise aktarılmış, kahraman Kasap Nusret polislerin gönüllü yardımcısı olarak saygınlığını büsbütün artırmıştı. Hele komünist edebiyat öğretmeniyle onun aklına uyan beş öğrencinin sorgulandığı gece, yardımcılığı aşıp öyle bir kapmıştı ki başrolü, gece boyunca çığlıkları dinleyen kasabalılar ertesi sabah Kasap Nusret'in kapısında tebrik kuyruğu oluşturmuşlardı.

Kahramanımızın hikâyesi uzun ve enteresan. Lakin yerimiz dar. Bu nedenle, Klaus'un günlüğünden sembolik önem arzeden iki kısa alıntı yaparak yazımıza nihayet vermek durumundayız. Birincisi şu şekilde: "Altı yıl önce ürkek bir yabancı olarak geldiğim bu kasabada belediye başkanı seçilmek... Rüya gibi ama gerçek!"

İkinci alıntımız ise çok yıllar sonra, günlüğün son sayfasına düşülen bir not: "Almanya'da hayallerimiz vardı. Tüm dünyayı kendi cennetimiz yapacaktık. Olmadı. Fakat burada, bu yabancı ülkede aradığımız cenneti değilse de cennet bahçelerinden birini buldum. Bahtiyar oldum. Ve geçmişimi hiç kimse öğrenemedi, tahmin edemedi."

Gerçekten öyle miydi? Peki, Klaus'un öldüğü gün Ankara'dan gelip gizlice odasına giren pardösülü bir kişinin alıntılar yaptığımız günlüğü çalarak kaybolmasına ne demeli?..

***

Anadolu'nun renkli politikacılarından Nusret Hüsmenoğlu'nun ölüm haberini holding binasının en üst katındaki odasında okuyan yaşlı adamın yüzünde garip bir ifade belirdi. Yıllar önce Sirkeci Garı'nda vedalaştıktan sonra hayat ikisini nerelere getirmişti. Evet, yaşlı adam Klaus'un arkadaşlarından Jürgen'di. Bugün "iş dünyasının duayenlerinden" sözleriyle tanıtılan ancak borsada ekonomik dengeleri sarsacak bir altüst oluşa yol açmamak için adını vermekten kaçındığımız meşhur işadamı...

Ya Günter? Üçüncü arkadaşları... O, Klaus ve Jürgen kadar tahilli değildi. Enselenmemişti ama yırtmayı da başaramamıştı. Üstelik, Klaus ve Jürgen gibi yaşarken değil, dramatik ölümüyle gazetelere geçmişti: "Tahsin Demir (73) adlı şahıs, İstanbul Zürafa Sokak 9 numaralı genelevde, cinsel ilişki halindeyken kalp krizi geçirerek hayatını kaybetti. Demir'in sünnetçilik yaptığı öğrenildi."

Bayır Gülü

FEYHAN GÜVER

Akşamsefası

Okuduğum Kitaplar

METİN CELÂL

Sitem
Nihal Yeğinobalı *(Can Yay.)*

Vincent Ewing adıyla yazdığı **Genç Kızlar** ve kendi adıyla yayınlanan **Mazi Kalbimde Yaradır'**dan on yıl sonra **Nihal Yeğinobalı** yeni bir romanla okuyucu karşısında. **Sitem,** arka kapak yazısında söylendiği gibi "pastoral" bir roman. Küçük bir Ege kasabasında geçmesinin hakkı verilmiş. Betimlemelerle bu görüntü ustaca çizilmiş, ama yine arka kapakta söylendiği gibi "erotik" bir roman değil. **Sitem'**de hayatın içinde olduğu kadar bir cinsellik var. Hatta normalden daha az bile diyebiliriz. Çünkü çocuk bakış açısıyla yazılmış. Çocukluktan genç kızlığa geçişi yaşayan bir insanın bakışıyla... İlk aşklar, cinselliğe ilk uyanışlar anlatılıyor doğal olarak. Ama romanın esas odak noktası insan ilişkileri. Kapalı bir ortamda, kasabanın sessiz sakin bir mahallesinde, daha çok çiftlik havasında yaşayan iki ailenin, onların çocuklarının birbirleriyle ilişkileri anlatılıyor. İlk aşklara katılan şiddet, aldatmanın dayanılmaz çekiciliği ve suç, birbirini izleyen bir zincir oluşturuyor.

Kar Kokusu
Ahmet Ümit *(Can Yay.)*

Türkiye'de polisiye roman yazmanın çok zor olduğunu, buna soyunanların da nedense başarıyı yakalayamadıklarını biliyoruz. O nedenle **Ahmet Ümit'**in çabası daha da çok ilgiyi çekiyor. **Sis ve Gece** ile polisiyelere başlayan **Ahmet Ümit,** şimdi de **Kar Kokusu** ile okuyucu karşısında. Olay Moskova'da bir parti okulunda geçiyor. Bu okulda Türkiye'den gelmiş TKP'liler de eğitilmektedir. Her şey bu gruptan birinin cinayete kurban gitmesiyle başlar. Bu cinayetin soruşturması sırasında yaşanan bir intihar olayı gerilimi daha da artırır. "İntihar mı, cinayet mi?" sorusuna cevap aranırken bir yandan da ilk cinayeti kimin işlediğini bulmaya çalışır KGB. Bu soruşturma sırasında TKP'lilerin arasında bir köstebek olduğu, bu köstebek yardımıyla MİT'in örgütü çökertmeye çalıştığı kuşkusu doğar...

Hayal Tabirleri
Adnan Özer *(Gendaş Yay.)*

Bir halk bilimci uyku ile uyanıklık arasında bir düş görmeye başlar. O rehavet halinde baktığı bir eski resim canlanır. Ve ne oluyorsa bundan sonra olur. Masalla anlatı birbirine karışır. **Hayal Tabirleri,** Şair **Adnan Özer'**in ilk anlatısı. Postmodern bir havada görünse de bütünlüğü önemseyen, okurla sıcaklık kuran bir yapısı var kitabın. **Adnan Özer,** bir halk bilimcinin gözünden ya da düşünden Trakya efsanelerini yeniden anlatıyor, yaşatıyor. Tabii bu efsanelerin ne kadarının gerçek ne kadarının **Adnan Özer'**in kurmacası olduğunu bulmak da edebiyat eleştirmenlerinin ve halk bilimcilerin işi. Postmodern anlatının en önemli özelliği de bu olsa gerek...

Ariadne Ve Jüpiter'in İlahi Komedyası
Shere Hite *(Çev. Özlem İlyas, Papirüs Yay.)*

Shere Hite, tüm dünyada olduğu gibi bizde de kendi adıyla anılan cinsellik raporlarıyla tanınıyor. Raporların özelliği bilimselliklerinin yanında dünyada en çok denekle hazırlanan raporlar olmaları. Büyük tepki toplayan kadın cinselliğiyle ilgili raporunu 3000'den fazla denekle görüşerek hazırlamış **Hite.** Bu raporun kitabı da tüm dünyada beş milyonun üzerinde satmış. **Ariadne ve Jupiter'in İlahi Komedyası, Hite'**ın ilk romanı. Mitolojik bir ortamda geçiyor roman. Ama bu sadece bir alan kaydırması. Gerçekte bir kadın yazarın meşhur olduktan sonra başına gelenler anlatılıyor. Özellikle de medyanın ona karşı saldırgan, kırıcı tavrı... **Hite,** ünlü raporunu yayınladıktan sonra nasıl bir medya saldırısına uğradığını, nasıl suçlanıp karalanmaya çalışıldığını anlatırken belki de bundan tek kaçışın mitoloji olduğuna karar vermiş. Ama süreç içinde onun da çıkar yol olmadığı anlaşılıyor.

Gizli Kulaklar Ülkesi
Faruk Bildirici *(İletişim Yay.)*

Olay en trajik noktasına **Mesut Yılmaz'**ın kendi odasının dinlendiğini açıkladığında gelmişti herhalde. **Mesut Yılmaz'**ın açtığı tartışma geliştikçe ülkemizde neredeyse hemen herkesin bir şekilde, birileri tarafından dinlendiği ortaya çıktı. **Faruk Bildirici, Gizli Kulaklar Ülkesi'**nde Türkiye'de dinleme olayının tarihçesini araştırıyor. Gizlice dinleme yarışında hangi örgütlerin rekabette olduğunu, birbirleriyle nasıl uğraştıklarını, kimleri, nasıl dinlediklerini, gizli kulakların nerelerde dolaştıklarını araştırıyor. İç politikayı ve dış politikayı gizli kulakların nasıl etkilediğini, siyasi cinayetlerde nasıl bir rolü olduğunu ortaya çıkartıyor. Etkileyici ve paranoyamızı artırıcı bir kitap.

Edebiyatımızda Dergiler
Erdal Doğan *(Bağlam Yay.)*

Edebiyatımızda Dergiler, Cumhuriyet'in ilk yıllarından günümüze dek uzanan bir tarihsel kesit içerisinde edebiyat dergilerini inceleyen, tanıtan bir kitap. **Servet-i Fünun'da Uyanış'**la başlıyor **Evrensel Kültür'**le son buluyor. Oldukça geniş bir çalışma. **Erdal Doğan** önce sıkı bir arşiv çalışması yapmış, sonra da bununla yetinmemiş dergilerin yayıncılarına ulaşmış, birinci elden bilgileri derlemiş. Kitabın son bölümü de bazı dergi yayıncıları ile söyleşilere ayrılmış. Ayrıca geniş bir dergi kaynakçası, dökümü de yer alıyor. Hem araştırmacılar, hem de dergilerle ilgilenen okur için iyi bir kaynak.

Refakatçi
Perihan Mağden *(İletişim Yay.)*

Herşey bir ilanla başlar, on iki yaşında bir çocuğa bir gemi yolculuğu için refakatçi aranmaktadır. Ama bu oldukça farklı bir çocuktur. Annesiz babasız, hiç normal eğitim almamış, herhangi bir büyük insan gibi konuşan ve sık sık öyle davranan, resim yapan bir çocuk... Refakatçi, bir büyük holdingin tek varisi olan bu çocukla birlikte yolculuk edecektir. Çocukla ilişkileri daha karşılaştıkları ilk andan itibaren çok sıcak ve yoğun bir biçimde gelişir... Yolculuk boyunca da diğer yolcuların çeşitli katkıları ile gerilim artar. Özellikle çocuğun öğretmeni ile refakatçinin arasında yaşanan çekişme, diğer yolcularla ve kaptanla ilişkiler gerilimi daha da artırır. Zamanla refakatçi ile çocuğun ilişkileri iki arkadaş ve ardından anne-çocuk ilişkisi halini alır ve çocuk kuvvetli bir bağla refakatçiye bağlanır. Bu noktadan itibaren de annelerin yeri, konumu sorgulanmaya başlar. **Ece Ayhan'**ın bir dizesini değiştirerek söylersek "Anneler annelikten çekilmesini bilmelidir". Refakatçi annelikten çekilmenin yollarını aramaya başlar...

Dergiler

✍ Hayalet Gemi

Konudan konuya süren uzun yolculuğunun yeni bir limanında tekrar buluştuk Hayalet Gemi'yle. Bu kez konuları "Esaret"... Hayatın her alanında esareti, köleliği, bağlılığı sorguluyorlar. Yazılar, öyküler, şiirler, fotoğraflar, desenler hep bu konu ile ilgili ya da bu konudan yeni diyarlara doğru bir yolculuğa çıkmış... Hayalet Gemi'yi diğer kültür sanat dergilerinden farklılaştıran yanı da bu özelliği. Hayalet Gemi, iki aylık bir dergi. Açık Radyo'dan dinlenebiliyor, İnternet'ten izlenebiliyor. Yazışma adresi ise şöyle; MBE 201, Levent-İstanbul.

Bir Kitaptan Bir Şiir

Yüz Aşk Sonesi
VII

AY RENKLİ GÖZLERİN OLMASAYDI
günün kilidinde karılmış, işinden, ateşinden
bir amber haftası olmasaydın,
havanın çevikliğini almasaydın köşenden.

Sarı bir zaman parçası olmasaydın
asma dallarını tırmanan güzde,
hoş kokulu ayın yaptığı ekmek olmasaydın
kendi unundan gökte gezine gezine.

Ah, tatlı aşkım, sevmezdim seni!
Kollarında sarılıyorum dünyaya,
kuma, zamana, yağmurun ağacına,

yaşadıklarımı canlı kılan ne varsa.
Alıp başımı gitsem de göreceklerim aynı:
İşte önümde hayatın, kanlı canlı.

Pablo Neruda
(100 Aşk Sonesi'nden, Çev.:Adnan Özer, Gendaş Yay.)

✍ Kafkasya Yazıları

Abhazlar, Çerkesler, Çeçenler, Gürcüler, Lazlar, Ubıhlar, Dağıstanlılar hakkında bir dergi Kafkasya Yazıları. Kafkasya halklarının dilleri, kültürleri, sanatları hakkında yazılardan, incelemelerden oluşuyor. Son sayısının bazı kapak konuları; "Azınlık ve azınlık dilleri", "Adığe müziğinin dünü ve bugünü", "Kafkasya konusunda yanılgılar ve yanlışlar", "Kafkasya ve Ortadoğu'da Çerkesler", "18.yüzyılda Çeçenya", "Gürcü şiirinde gezintiler", "Lazca yer adları". Yazışma adresi; Caferağa Mah. Sakız Sok. 6/9, Bahariye, Kadıköy-İstanbul.

✍ İstanbul Kültür Sanat Haritası

Tam anlamıyla adıyla örtüşen bir dergi. Her ayın kültür sanat haritası çıkartılıyor. İstanbul'da nerede, ne zaman ve nasıl bir kültürel etkinlik varsa öğrenmek mümkün. Hem de günüyle, saatiyle. Bunun dışında sinema, tiyatro, plastik sanatlar, gezi, kitap tanıtma yazıları da yer alıyor. Anlayacağınız faydalı bir eser. Adresi; Omnia Tanıtım rek. Perihan Sok. AEA Binası 1266/1 Sıracevizler, Şişli-İstanbul.

✍ Düşler Öyküler

Üç aylık öykü dergisi Düşler yeni sayısına konu olarak Nedim Gürsel'i seçmiş. Yazarla yapılan söyleşiler, hakkında yazılanlar ve Nedim Gürsel'den öyküler yer alıyor. Ayrıca Düşler Öyküler'de bol bol öykü, öykü üzerine yazılar da bulmak mümkün. Öykü yayınlatmak isteyenler için de uygun bir yayın. Adresi; Zeynep Sultan Camii Sok. No:21 Cağaloğlu-İstanbul.

✍ Mozaik

Mozaik Bursa'da yayınlanan bir dergiydi ilk çıktığında. Ama kentiyle sınırlı değil, hatta yavaş yavaş İstanbul üzerinden Türkiye'ye doğru yayılıyor gibi, diye düşündürüyordu insanı. Şimdi adresiyle de İstanbullu olmuş. Şiir ağırlıklı bir dergi Mozaik ve genç kuşağın şiirlerini yayınlamaya önem veriyor. Dergide ayrıca şiir üzerine yazılar, kısa öyküler, denemeler de yer alıyor. Safa Fersal, Mustafa Ocak, Seza Tetikkurt, Olcay Ali Tanyıldız, Kezban Karaaslan, Fırat Candaş, Canan Yanık Şubat sayısından bazı şair ve yazarlar... Mozaik'in adresi; PK 458 Şişli-İstanbul.

Mevzu

TV'de Sinema

Televizyonun evimizin baş misafiri olduğu dönemlerdi. TRT'ye mahkum olduğumuz yıllar... TV'de haftada iki, bilemediniz üç film gösterilirdi. "TV'de Sinema"ları iple çekerdik.

Hele cuma akşamlarının gerilim filmlerine ve de pazar sabahları ailecek seyredilen "Pazar Sineması"nın tadına doyum olmazdı.

"Tadına doyum olmazdı", diyorum, ama bu bugünden geçmişe baktığımızda söylenen bir söz. O zamanlar TV'nin tek kanallı olmasına kıl olur, Amerika'yı Avrupa'yı örnek gösterir, onların çok kanallı, bol renkli dünyasına özlemle bakardık.

Çok kanallı televizyon demokrasinin ölçütü gibiydi.

Kanallar çoğalınca gönlümüzce seçimler yapabileceğimizi, istediğimizi seyredebileceğimizi sanıyorduk.

Sonunda Özal sayesinde cebren ve de hileyle özel kanallar açıldı. Çok kanallı televizyon dünyasına adımımızı attık.

Televizyon çok kanallı oldu da ne oldu?

Hiç.

Aslında değişen bir şey olmadı.

Demokrasi hakkımızı nasıl kötüye kullanıyorsak, çok kanallı televizyonu da aynı şekilde kötüye kullandık, kullandırdık...

Televizyon yöneticileri seçim sistemine benzer bir rating ölçme sistemiyle bizi 18 kanalda aynı anda "Maraba Televole"ye mahkûm ediverdiler...

18 kanalda aynı anda eğlence programı, aynı anda spor, aynı anda paparazzi...

Dünyanın en kötü çocuk filmlerini, karate ve şiddet filmlerini bıkmadan usanmadan temcit pilavı gibi en çok TV seyredilen saatlerde göstermelerinin gerekçesi de "rating"!...

İlan ettiği programı son dakikada değiştirmenin gerekçesi de "rekabet" olsa gerek!

Nadir de olsa gösterilen izlenebilir nitelikteki filmlerin gösterim saati gece yarısı 12 ile sabaha karşı 02 arasında değişiyor...

TV yöneticileri "kalite istiyorsanız uykudan fedakarlık edeceksiniz!" diyor herhalde.

Sabaha karşı ikiye kadar bekliyorsunuz da ne oluyor? Genellikle olan, keriz yerine konduğunuzu hissetmekten ibaret!...

Kazablanka'yı beklerken yine bir karate filmiyle karşılaşabiliyorsunuz. Üstelik hiçbir açıklama gereği, özür beyan etme, "teknik hata" deme ya da "Necefli Maşrapa" göstermek felan yok. Kafalarına göre değiştiriveriyorlar programı..

İnsan tek kanallı, siyah-beyaz TRT günlerini özlemle anıyor. Adamlar hiç değilse özür dilerlerdi!... Çünkü bilirlerdi ki ufak bir zaman hatası, ya da program değişikliği ertesi gün basında eleştirilir.

Üstelik o zaman TV eleştirmenleri de yoktu!..

Şimdi TV eleştirmeni var da ne faydası var!.. Oto sansürsüz, özgürce bir eleştiri yazmaları mümkün mü! Değil. Yazamazlar!.. Yazarlarsa başları belaya girer, işlerinden olurlar... Çünkü her gazetenin bir TV kanalı var artık. Gazetelerin görevi de kendi kanallarının reklamını yapmak!... Dünyanın başka yerinde olsa buna "kartelleşme" denirdi. Devlet işe el koyardı. Falan filan...

Biz de ise "medya grubu" deniyor. Basın patronlarına ise yeni bir hedef belirleniyor, her gazeteye bir banka! Bir tane yetmez iki banka!.. Ne de olsa paraları koyacak bir yer gerek. Bankasız olmaz abi!.. "TV'de Sinema"yı, TV eleştirisini kim takar...

M.C.

Bir Kitaptan Özdeyişler

Hiç kimse bir alışkanlığa veda etme cesaretini gösteremez.
Balzac

İntikamda olduğu gibi aşkta da kadın erkekten daha vahşidir.
Nietzsche

Dünyada barışı sağlamak isterseniz politikacıları öldürün, halklar birbiriyle anlaşır.
Bernard Shaw

Bir dava ne kadar büyükse, ikiyüzlülüğe ve yalana o kadar çok barınak olur.
Malraux

Güneşin gördüğü bütün insanlar dertlidir.
Solon

Dünyada belki en geçici en vefasız şey dostluktur. Bir elbise bile bir dostluktan daha dayanıklıdır..
Dranas

Görmek bile nisbidir: Kaşınan yeri parmak gözden iyi görür.
Kemal Tahir

Damıtılmış Sözler'den (Haz. M.Ertuğrul Saraçbaşı, Yapı Kredi Yay.)

Akşamsefası

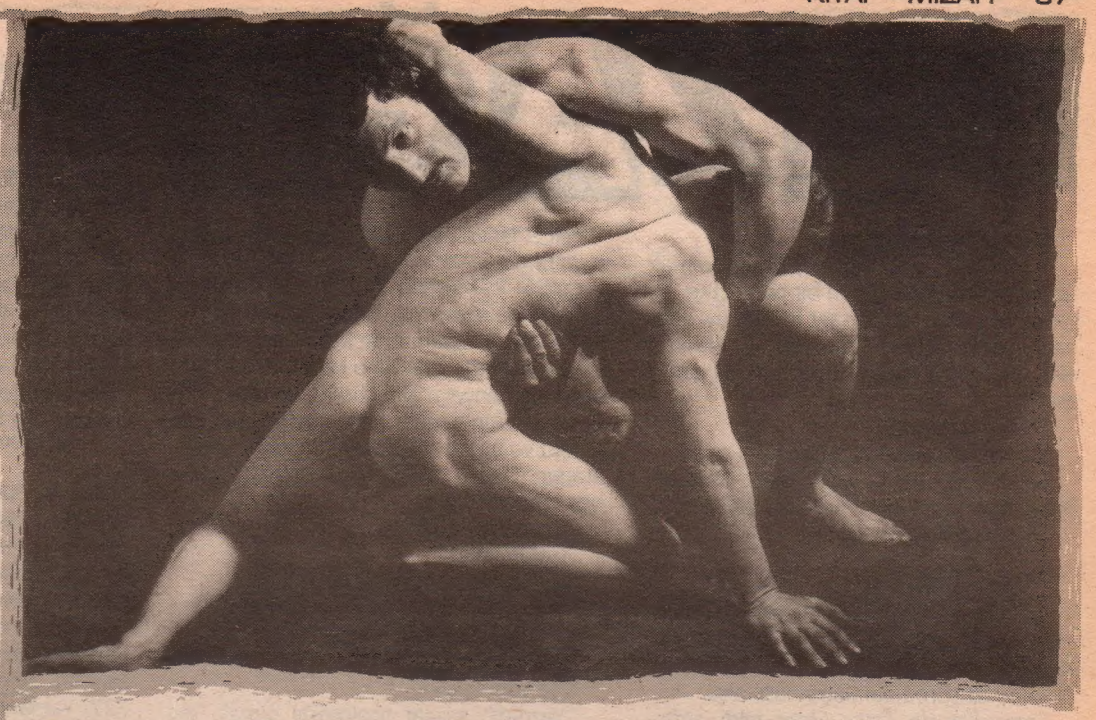

GENİŞ ZAMAN SENARYOLARI

FATİH SOLMAZ

Seyretiğim en gerçekçi Türk filmlerinden biri de, Müslüm Gürses'in ismini hatırlıyamadığım bir filmiydi. Filmde Müslüm Gürses hasımlarından intikam alacaktır. Ve aynı Rocky'nin tarzında ağır çalışma temposunda çalışır. Koşar, ağırlık kaldırır, kum torbalarına girişir. Sonunda da hasımlarını tabancayla vurarak öldürür... E tabii, burada sporun insan zekasını nasıl açtığını, irdelemek ve mesaj vermek anlamında çok güzel bir tema işlenmiş. Ama o filmi seyredenler bu mesajı ne kadar aldı onu bilemem...

SAHNE 1.....

Leyla- Doktor, lütfen Şemsettin'e ameliyat parasını benim verdiğimi söylemeyin...

Doktor- Peki kimin verdiğini söyliyelim?

Leyla- Ne bileyim, hastaların şansına ortaklaşa sayısal loto oynayıp kazandığınızı filan söyleyin.

Doktor- Pekala... Ama yine de söylemeliyim ki, bu ameliyat oldukça riskli bir ameliyattır.

Leyla- Ne gibi riskleri var doktor?

Doktor- Göz bu hanımefendi. Neşteri bir gıdım fazla batırdıkmıydı, Şemşetitin bey köpkör olabilir.

Leyla- Köpkör mü?

Doktor- Evet köpkörlük, körlüğün ileri bir aşamasıdır. Tıpkı lübünyalığın bir ileri aşaması olan lüblübünyalık gibi bir şey.

Leyla- Aman Tanrım! Yalvarırım dikkatli olun dotkor.

Doktor- Ehh, madem yalvarıyorsunuz, dikkatli oluruz...

SAHNE 2.....

Doktor- Nasıl görebiliyor musunuz?

Şemsettin Darendelioğlu- Neyi?

Doktor- Eşşeğin si... tövbe tövbe yani etrafındaki her şeyi...

Ş.Darendelioğlu- Evet görüyorum, n'olmuş?

Doktor- Ulan eşşoğlueşşek sevinsene. Bize sarılıp, teşekkür etsene!

Ş. D. Oğlu- Neden edecekmişim? Siz görevinizi yaptınız sadece..

Doktor- Vay canına bu herif kör değil nankörmüş...

Şemsettin- Leyla hanginizsiniz? Çabuk Leyla'yı gösterin bana.

Doktor- Leyla mı?.... Öööö... Öyle birini tanımıyoruz.

Şemsettin D. O- Yalannnn! Yalannnn! Tanıyorsunuz? Her şeyi duydum salak herifler. Körüm diye duymayacağımı zannedip yanımda konuştuğunuz her şeyi duydum. Ameliyat paramı Leyla ödedi değil mi? Konuşun!

Doktor- Hayır Leyla ödemedi. Sabah Gazetesi'nin, kırk kupona Körlere Ameliyat Kampanyası vardı. Kampanyadan yaralandın.

Şemsi Darendeli O.- Yalancıya en kalın serum hortumu girsin mi? Ulan hipokrat tohumları bir kere ben Sabah Gazetesi okumuyorum ki, kupon biriktireyim.

Doktor- Öööö... Evet. Sana doğruyu söyleyelim bari. Seni leylekler ameliyat etti.

Şemso D. Oğlu- Sigtir lan. Yok marul tarlasındaki marullar ameliyat etti.

Doktor- Bakın Şemsettin bey. Öyle veya böyle ameliyat oldunuz ve artık görüyorsunuz. Allahtan belanızı mı istiyorsunuz?

Şemo Darendelioğlu- Evet belamı istiyorum. Leyla kaltağını parasıyla görmektense belamı bulmayı tercih ederim.

Doktor- Eeee! Uzattın ama, ben gidiyorum ya! Doktor muyum, kaltak Leyla'nın yalan makinesi miyim şaşırdım anam avradım olsun.

Şemsetto Darendo- Bana bak ipne herif! Leyla'ya benden başka hiç kimse kaltak diyemez anlıyor musun! Diyemez!

Doktor- Bırak ulan yakamı! Niye diyemezmişim?! Çekyata herkes nasıl ki, çekyat diyebiliyorsa, kaltağa da kaltak diyebilir!

Ş. Darendeli O.- Hayırrr! Diyemezzz! O sadece benim kaltağımmm! Al! Al! Geberrr pis sandoz kafa!

Doktor- Aaaaahhhh!

Şemi D. Oğlu- Aman Tanrım! Öldürdüm... Katil oldum...

SAHNE 3.....

Leyla- Memur bey, lütfen Şemsettin'in kurtulma rüşvetini benim verdiğimi söylemeyin.

Memur Bey- Peki kimin verdiğini söyleyelim?

Leyla- Ne bileyim, bugün cinayet işleyen birisine içimizden bir kıyak yapmak geldi, filan gibi yalan uydurun...

BUZAĞI

Adres:
İmam Adnan Sok.
No:20 Beyoğlu İst.

Sezen'in Bacakları

Uyumuşum, uyandığımda akşam olmak üzereydi. Mutfağa gittim bir bira açtım. Sınavlardan sonra iki üç saat kestirmeyi adet haline getirmiştim. Biramdan ilk yudumu alıp telefonun yanına oturdum, Orçun'u aradım

"Alo... Nasılsın"

"Sağol, sen nasılsın, sınav nasıl geçti"

Bu sorudan nefret ediyordum. Sıkıcıydı. Bir yudum daha çektim, soruyu geçiştirdim.

"Bu gece bana gelsene"

...

"Gelecek misin?"

Uzatmadım, kapattım. Biramı bitirip yenisini açtım. Başka kimseyi aramadım. Kendini naza çeken sadece Orçun vardı, öbürleri az sonra damlardı nasıl olsa.

Damladılar da. Önce Alper geldi, ardından Can Kemal. Alper'de bir şişe viski vardı. Viskileri doldurduk. Üçüncü dubleye kadar hepsi sıkıcı gelecekti. Biliyorum hep böyleydi çünkü. Hiç çekilmezlerdi, sadece onlar değil tümü. Tüm insanlar ve konuşmaları. Sonra tekrar kapı çalındı. Aysun, Müge ve tanımadığım iki kız daha. Birisi pisikolojidenmiş. Diğeri neciydi hatırlamıyorum bile. Adını hatırlıyorum sadece; Sezen. Tek kelimeyle klastı kız. Dar mini etek giymişti. Bacakları müthişti. Gerçi tüm vücudu güzeldi ama bacakları, ah bacakları.

Rakı getirmişler, ne yapalım rakıya başladık, viski bitmişti zaten. Bır bır bır konuşup duruyorlardı. Anlamsız. Ben sadece Sezen'e takılıyordum. Her sorduğum soruya "Aaghh" gibi bir cevap veriyordu. Anlamıyordum ama bayıldım kıza. Ufak tefek kusurları vardı elbette. Konuşmaları zengin ve tanınmış kişiler, lüks arabalar ve gece kulüpleriyle sınırlıydı. Dar bir dünyası vardı anlaşılan. Şımarık zengin çocuklarındandı. Haftasonu Kuşadası'na gitmişmişte, geceleri Hilton'da tenis oynarmış da, bilmem neyin havuzuna girermişte, şunu da bunu da tanırmışta vs. vs. anladınız işte biraz sıkıcıydı.

Olsun ne farkeder, o bacaklar... Sütun gibi, topuktan kalçaya neredeyse bir metre. Kalktım tuvalete gittim. Tüm insanlar arada bir tuvalete gider, benim sorunum lavabonun üzerindeki aynaydı. İşerdim, sifonu çekerdim, sonra arkamı dönerdim ve aynayla burun buruna geliverirdim. Her seferinde yüzümü görmemek için kendimle savaşırdım ama nafile. Tüm çıplaklığıyla sırıtırdı gerçek. Önlerden açılmaya başlamış saçlar, uzamış kirli sakal, anlamsız boş boş bakan gözler.

Fazla kalmadım banyoda. Odaya döndüm, rakı hızla tükeniyordu. Kaldığım yerden devam ettim içmeye. Karıştırmamam gerekiyordu oysa, üstelik çok da içmemeliydim. Hepsini biliyordum ya da biliyorum gibi geliyordu bana. Sonra Alper'e takıldı gözüm sonra Can'a. Sersem herifler, gözlerini Sezen'in bacaklarına dikmişlerdi. Hiç utanma yoktu bu heriflerde. Yavaşça Can'a fısıldadım.

"Tamam yeter bu kadar Can"

Al bakalım. Pis pis sırıtıyordu karşımda. Gözlerini kızın bacaklarından ayırmadan yanıtladı.

"Birazcık daha bakayım gidip banyoda patlatacağım"

Tamam işte benim arkadaşlarımdı bunlar. Heriflerle kaç kez kavga etmiştim ama neye yarar. Kalkıp şimdi bu adamları evden kovsam takmazlardı bile beni. Sonuna kadar bakacaklardı kızın bacaklarına. Bu dünyanın insanıydılar.

Can sivrisineğe benzerdi. Ne zaman üzerinize konacağını bilemezdiniz. En uygunsuz zamanda vızıldardı tepenizde. Kalkıp onu kovmaya üşenirdiniz ya da tam onun başını ezmeye karar verirdiniz ki yok olmuş ortalıktan. Bu arada sizin kanınızı emmiş olurdu.

Gece ilerledi, yetmişlik bitti yenisi açıldı, o da bitti, bir tane daha açıldı. Boş boş konuşuldu. Psikolojide okuyan kız meğerse ilk kez rakı içiyormuş, banyoya gitti kustu. Sonra halının üzerine de kustu. Muhtemelen bu aralarda Can'da o kadar kusmuğun arasında banyoya gidip asıldı. Ve kızlar gitti. Can'la Alper teker teker sızdılar. Geç olmuştu ve başım çatlıyordu. Orçun'u tekrar aradım. Doğru düzgün konuşabildiğim üç beş kişiden biriydi.

"Keşke gelseydin.."

"Gelemedim"

"Gelseydin konuşurduk biraz"

"Yeteneksiz bir yazarla ne konuşulur"

"Neler yazmalıyım sence"

"Sarhoş musun sen"

"Ne yapmalıyım..."

"Yazdığın yazılar toplumsal olmalı. İnsanlığın yararına..."

"Ne demek toplumsal yazı. Galiba asıl sarhoş sensin"

"Bir sanatçının fikirleri inançları olmalı"

"Fikirlerim, inançlarım, ideolojilerim yok benim"

"Olmalı. Üstelik inançsızlıkta bir inançtır."

"Asıl sanatçı sen olmalıymışsın Orçun'cuğum"

Telefon konuşmasının bundan sonrasını tam olarak hatırlamıyorum. Hayır hatırlıyorum da tam net değil. Çok içince film aniden kopuyor, sonra tekrar geliyor. Ve sızmışım.

Sabah uyanınca... Keşke sabahlar hiç olmasaydı. Kusmuklar, berbat baş ağrısı, ağız kokusu. Offf... of. Sonra Orçun geldi aklıma. İnançmış, fikirmiş, toplumsal yazıymış. Dalgasını geçmişti dün gece.

Banyoya gittim. Sapsarı kusmuklar -büyük ihtimalle psikolojideki kız çıkarmıştı- anason kokusu, sidik kokusu. Çaresiz tekrar görecektim yüzümü ve gördüm de.

Bu yüz! Şu takıldı aklıma; ben papatyaları, kırlardaki çiçekleri, iyi insanları, kardeşliği, barışı falan filan yazamam. Alper'le Can hâlâ uyuyordu. tekrar çevirdim Orçun'un numarasını. Küfreder gibi bir ses geldi telefonun diğer ucundan.

"Alooo kimsin?"

Önce anlayamadım. Tamam Orçun'un sesine benziyordu ama bu nasıl...

"Alo. Alo! Orçun benim ben..."

"Boşu boşuna konuşmayınız, bu bir teyp kaydıdır. Sinyal sesinden sonra mesajınızı bırakınız. Dııt dııt dıııt"

Bıraktım mesajımı.

"Görüşlerin, fikirlerin, inançların öyküsünü yazamam ben. Seni yazacağım günün birinde. Sonra insanlar olacak öyküde.

Güzel kadınları, çirkin kadınları, orospuları yazacağım. Sıçan, işeyen, kusan, sevişen, geğiren, dans eden, erkekleri baştan çıkaran kadınların öykülerini..."

Telefonu kapattım. Telesekretere mesaj bırakıpta keşke bunları söylemeseydim dediğiniz oldu mu hiç? Herkesin başına gelebilir bu. Keşke bunları hiç yaşamasaydım gibi bir duygu.

Ağlamak istiyordum. Kötü nedir? Ya da iyi? Farkı ne? Hayattan zevk alamamak. İşte sabahları hep böyleydi. Kalemi elime aldım. Bazen sadece bir kalem ve biraz kağıt yeterlidir. Yazdım, yazdım, yazdım. Yaklaşık iki saat sürdü. Orçun'u ve Sezen'in bacaklarını düşündüm. Ne güzel bacaklardı onlar öyle. Rahatladım biraz. Yaşamak bu işte. Yaşamak Sezen'in güzel bacakları gibi bence.

Öykümdeki son rötuşları yaptım, altına adımı ve tarihi yazdım. Beğendiğim dergilerden birine göndereceğim onu. Sonra unutacağım herşeyi. Orçun'un dediği gibi yeteneksizim ben. Aptalım. Sadece arada bir iyi olduğum gibi bir duyguya kapılıyorum. Aşşağılık bir duygu bu. İçince falan oluyor. Ama hep ayılıyorum sonunda. Biliyorum dayanamayıp yine yazacağım. Neden mi? Çünkü yeryüzünde güzel bacaklı o kadar çok kadın varki.

İlker Karakaş-İzmir

Sayın Öküz Dergisi Çalışanları

Oğuz Atay'ın malum kitabında vasiyet ettiği işi haddimiz olmayarak üzerimize almış bulunuyoruz. Türk Tutunamayanları'nın gizli kalmış tarihini ortaya çıkarmak istiyoruz ve bizim bir çeşit katalizörlük yapacağımız bu göreve derginizin de katkılarını istirham ederiz.

İşbu ilişikteki duyuruyu derginizde yayınlamanız bizi fazlasıyla bahtiyar edecektir.

Fehmi Kale - Deniz Sabuncu - Bakırköy/İst.

TÜRK TUTUNAMAYANLARI ANSİKLOPEDİSİ

"Bütün köşelere sesleniyorum: İçinizden birinde kalmış bir tutunamayan var mı?"

Hazırlanmakta olan **"Türk Tutunamayanları Ansiklopedisi"** için yazılarınızı zahmet edip gönderiniz. (bkz. syf 681-727) Yazılarınıza adres ve telefon numarası eklemeyi unutmayınız.

Olric - Turgut Özben
Adres: Sn.Batdünyabat 3.Kısım N-75 Blok No:4 Ataköy/İstanbul

Yaşam Öyküsü

Aşağıda yazılanlar bana aittir. Yani ben yaşadım ve yazdım.

Şimdi "Sen de kimsin yahu?" dediğinizi duyar gibiyim, haklısınız elbette. Öyleyse kendimi kısaca tanıtayım.

Ben Sarıkamış'ın, şimdi adı değiştirilen, yenisini bilmediğim gibi, bilsem de söylemeye gerek görmediğim, bir köyünde, karlı, fırtınalı ve çok soğuk bir gecede doğmuşum.

Benim doğduğumu sabahleyin öğrenen köyümüzün zengin muhtarı, sanki dünyaya gelmek benim elimdeymiş gibi, anamı babamı bir yana bırakıp bana yüklenmiş. Açmış ağzını, yummuş gözünü: "Ulan bu veled de nereden çıktı? Şimdi bu karda kışta kim kaza merkezine gidip bunu nüfusa yazdıracak?"

Bilseydim muhtarımız dünyaya geldiğime bunca bozulacak, andolsun ben de doğmazdım. Elin ağasını benim için böyle bir havada kazaya göndermeye ne hakkım vardı? Şaka bir yana, insan doğmadan önce, hangi tarihte bu dünyaya ilk adımını atacağını hesaplamalı, bir bilene danışmalı. Hatta bana kalırsa meteorolojiye de sormalı. Bu konuda hava durumunu öğrenmek şart..

Sonra günler geçmiş.. Bahar gelmiş, iş güç çıkmış ve benim doğum tarihim, nüfus kaydım unutulmuş. Bu yüzden ben hiç doğum günü partisi de yapamadım şimdiye dek. Söz aramızda, bir çok çocuğumuz olmasına karşın, evlenme tarihimizi de bilmiyorum.

Evlenmek bizim oralarda çok zor.. Zorluk başlık parasını bulamamaktan kaynaklanıyor. Evlenme çağına geldiğimde babamı aldı bir düşünce. Evleneceğim kız hazır da, başlık parası yok bizde. Derken o sıra Ankara'dan iyi bir haber yayıldı Anadolu'ya.. Köy köy dolaştı bu haber. Hükümet, öküzü olmayan köylüye "Öküz parası" adıyla yardım edecekmiş. Biz de sebeplendik bundan. Babam eline geçen bu parayla öküz alacağına, uzatmalı sözlüm olan şimdiki eşimle evlendirdi beni. Bir sevindik bir sevindik, hiç sormayın. Sevincimizden evlendiğimiz yılın gününü de unuttuk kısa zamanda. Derken bir zaman sonra yılını da unuttuk. Doğrusunu isterseniz kendi kendimize kalsaydık evlilik tarihimizi unutmamız hayatımızı pek de etkilemeyecekti. Geçinip gidiyorduk işte. Ancak Avustralya'ya yerleştiğimizde gördük ki, burada herkes evlenme yıldönümünü parti vererek kutluyor. Bununla da yetinmiyorlar, "Radyo 2EA"dan ilan ettiriyorlar bir de. Bunlara tanık olunca bizi aldı bir telaş. "Karıcığım" dedim, "bizim onlardan ne eksiğimiz var? Ne olursun anımsamaya çalış, biz hangi yılın hangi ayında evlenmiştik?" Çıt yok.. Sanki biz doğduğumuzdan beri evliyiz.. Sonra aklımıza aynı anda geldi. Bizim evlendiğimiz gece, köyümüzün en yoksulu Veli Emmi ölmüştü. Onun mezar taşında nasıl olsa bir tarih yazılıdır. Buradan evlenme tarihimizi çıkartacağız, iyi mi? Avustralya nire Sarıkamış nire? Memlekete yazıp sorsak ayıp kaçacaktı. İyisi mi bir tatil sırasında köyümüze dek uzanmak.. Yetti gayrı, yıllarca burada nice evlilik yıldönümü partileri yapıldı, utancımızdan pek katılamadık. Sıra bize gelirse ne yapacağız diye..

Köyümüze gidip bir gece kaldıktan sonra Veli Emmi'nin mezarına koştuk. Amanın.. Ne görelim? Garibimin mezar taşı mı olurmuş? İşaret olsun diye bir tahta parçası dikmişler başucuna, o da yağmur ve güneşten çürümüş iyice. Eşim bu durum karşısında tutturdu mu bir ince ağıt? Sus mus demeye kalmadan oradan geçenler bizim ağlaşmamızı duyarak yanımıza geldiler. Halimize şaşkınlıkla baktılar baktılar.. "Yahu gözlerinize acıyın bari.. Neden ağlıyorsunuz? Bu Veli Emmi hem köyümüzün en yoksuluydu, ayrıca bildiğimiz kadar da sizin akrabanız neyiniz değildi.." Eşimin kulağına eğildim. "Kız yeter, ağlama artık. Veli Emmi'nin oğlu Almanya'da yaşıyor. Ona yazıp babasının ölüm tarihini sorarız" dedim de susturabildim. Bu sefer de toplanan köylüler ağlaşmaya başladılar. "Fakirdi, yoksuldu, çok çekti Veli Emmi.. Çocukları ona hiç bakmadılar.." derken biz sıvıştık oradan.

Bir gün Veli Emmi'nin ölüm tarihini öğrenirsek, biz de göğsümüzü gere gere evlilik yıldönümü partileri düzenleyeceğiz ve bilcümle dostları ağırlayacağız. Şan olsun diye "Radyo 2EA"dan bile ilan ettireceğiz.

Evet şimdi öğrenim durumumu soracaksınız, elbette bu sizin doğal hakkınızdır. Hemen söyleyeyim: Şu bu yüksek okullarda okudum deyip sizlere hava atmak hiç de içimden gelmiyor. Ama içimden geleni söyleyeyim: Okullarda okumuş, bunun karşılığında diplomalar almış insanlara doğrusu hep imrendim. Ne yazık ki ben kimselerin önemsemediği okullarda okudum, ona göre de bir belge verdiler elime.

Neyse, geldik gidiyoruz. Diyorum ki, insanlarımızın doğum ve evlilik tarihleri elbette bilinsin, ama önemlisi, insanca yaşamak için toplumun yeniden düzenlenmesidir. İnsana ve hayata çağdaş bir açıdan bakabilmektir.

Ali Akbaba - Avustralya

Resmiyetim'den Arınıp

Ömrüme çöreklenen sızıyı
Yumruklarımla sindirsemde
Bağrımın ortasına
hasretlerle uyanıyorum, anne.
Hep birşeyler göçeriyor
İkibin yediyüz rakımda, havan sesleriyle üstüme.
Anneler günün kutlu olsun, anne
Resmiyetim'den arınıp
Sarılmak isterdim şu anda sana
Ve verebileceğim, en mukaddes
Hediyeyi vermek
O hamur kokan emektar avuçlarına
Ama üzülme anne..
Göz yaşlarıyla paslandırma ümidlerini
Kellem hâlâ bende'dir.
Sen metanetli koy yüreğini
Sen hep çiçekleri seyret
Duvaklı yıldızları
Bulut gölgesi yüzen
Patikayı seyret
Sen hep kaygısız psikolojiyle uyanıp
Sonra zafer namlusunu
Ayrılık senaryolu kabuslara dayat
Bu bıçak sırtı
Ay tutulmasıyla çalkalanan
Gecelere inat...!

Veysel Gökdağ-Hakkari

Merhaba Öküz;

...Seviyor... Sevmiyor... diye başlamıştık hayatın bir ucundan. Bir zamanlar yemyeşil olan tepelerde papatya yaprakları yolarak. Seviyordu... Sevmiyordu o kız bizi. Seviyorduk... Sevmiyorduk yaşamayı. Ve bilmiyor-

Aksamsefasi

ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!!

duk daha belediye otobüsünde nasırımıza basılacağım, hatta bir nasırımız olacağım. Varsa-yoksa yarınsız gecelerde uyumak; sabah okulu kırma planlarıyla. Mutlaka sabah olurdu... Mutlaka sabah olmazdı; sorun bu değildi. Başlamıştık; zaman azalmaya başlamıştı. Biz büyümüştük ve okulun önünden bile geçmemiştim son on yıldır, isimler silinmişti. Sınıf mevcudu eksiliyordu hergün. Herşey artık şimdiki zamandı ve fakat herşey o zamanlar hayalini kurduğumuz gibi değildi. Benden başka hepsi çocuk kalmıştı ve emindim oynuyorlardı bir yerlerde. Sadece ben 27 yaşındaydım. Fakat onlar treni kaçırmışlar gibi yoktular. Çocukluk seslerimiz ve siyah-beyaz resimlerimizle kaldı hepsi. Gelmediler ve yalnız kaldım; düşsüz, anısız, ve sessiz. Aldatıyordu... aldatmıyordu hayat bizi başkalarıyla. Kimin umrundaydı? Çocuktum; o haliyle güzeldi herşey ve değişmesi gerekmiyordu. Bitecekti... Bitmeyecekti; ne önemi vardı? ben çocuktum; hiçbir yer ayırdetmeksizin ağlayabilirdim ve gülebilirdim de. Bugünse tüm dialoglar susurluk zırıltısı, her tepki idam istemi. Mutsuzdum... Mutlu olabilirdim. Herkes, herkesin yargıcı her olayın sanığı ve tanığıyla biraz. Ve biz, hepimiz bir cinayetin failiymişiz gibi gizli-saklıydık. Özel hayat yanlış anlaşıldı. Hayatların kamulaştığını sandılar; her hayatın halka açık olduğunu filan: Yanılıyorduk...Yanılmıyorduk. Genel hayatlar yaşamaya başladık sonra, genel aşklar. Birbirimizin hayatlarında üçüncü şahıslar olmuştuk. Her aşk sen ve benden başka onlara da aitti artık.Yaşamak, yanlış bir matematik sorusuydu; çözümsüzdü. Haybeye uğraşıyorduk. Duygularımız protesto edilmişti; karşılıksızdı. Umutsuzduk. Düşünmeye fırsat kalmamıştı; kimdi bu mutluluk? Bir "X"miydi, Pisagor bağıntısı mı? Yoksa Newton'un başına düşen elma'mıydı, Gori'nin "ÖZGÜRLÜK"ümüydü veya Balzac'ın "KÖYLÜLER"imi? Neydi, nasıldı bilinmez ama güzeldi. O her serseme şiirler yazdırabilirdi ve aşık edebilirdi de. Kısa süreli bir sarhoşluk haliydi belki ve mutlaka ayılırdı insan. Kalıcı değildi hiçbir şey gibi...

Hakan Kale - Bursa

Nihat Ağabey,

Belki bu bir dertleşmedir.

Herşeyi biliyorum sanıyorum kendimi. Hayvanların düşünceleri (!) dışında. İnsana ait olanı.

Kitaplarındaki ilk cümlelerin hep sarsıcı olmasını isteyen yazarları, boktan şiirlerinin ne zaman büyük bir besteci tarafından besteleneceğini tahayyül eden genç şairleri (hatta yaşlıları). Yazılarında isim kullanmaktan korkanları, korktuğunu bile bilmeyenleri, kendilerine söylemeye cesaret edemeyenleri, siyasetin ucuz ve pis senaryolarını, askerlerin duygusuzluğunu veya aşırı duyarlılıklarını, katliamların haklı nedenlerini, tecavüzün kaçınılmazlığını, annemin neden annesini çok sevdiğini, kedilerin niye hep kızlara yanaştığını, bastırılmış cinsellikleriyle hayvansever genç kızları, hepsini, hepsini...

Allah'ın hâkim isminin tezahürünü. 70 defa çekilen "sübhanallahül ve bihamdihi sübhanallahül azim"in esrarını, şeyhlerin sabit sayılarını (virdlerdeki), şifrelerini. Nasır süresinin geleceğe bakan yönünü. Ne kadar yalancı olduğunu!

Bu ülkedeki her okumuş gencin Alev Alatlı tipi kadınlara, sorunlarımıza-sorulara duyarlı genç kızların Cezmi Ersöz'e neden âşık olduklarını.

Ağırlığını taşımak çok zor bunların. Oysa ayetler öyle demiyordu! En sevdiğim yazarların niye N.Genç, Spinoza ya da Kropotkin olduğunu, halkın liderlere tapmasının aslında onları kurban etmeyle ilintisini, İran'ın ne ilk ne de son olduğunu. Halifelik kavgalarını, Amerika'nın İsrail'le düzüşmesinin ardından Almanya üzerine boşalmasını, İngiltere'nin lezbiyenliğini, Rusya'nın faşistliğini ve Türkiye'nin hadımlığını, Osmanlı'nın bu "grup seanslarını" yönetmesini, hepsini...

Köşe yazarlarının köşelerinin darlığının beyinlerinden kaynaklandığını, ancak cümle cümle düşünebildiklerini, küçük haberlerde dikkat edilmeyen imlâ kurallarının, manşetten dil katliamı, gericiler veya uydurmacılar diye verildiğini.

Meyvenin ya da yemeğin en güzelinin en sona saklandığını, camilerin Tanrı'yla günlük eğitim toplantı yeri olduğunu.

Erkeklerde üst sınıfı düzme arzusunun daha fazla bulunduğunu.

Yazmanın acizlik olduğunu, gerçek kuvvetin sözde, kelimelerde olduğunu biliyorum. 12 İsrail peygamberinden birine yazarken vahiy geldiğini biliyorum. Müziğin notalara geçirildikten sonra vahiy özelliğini yitirdiğini biliyorum. Peygamberlerin kendi sözlerini niye yazdırmadığını ve yazmadığını, sadece hafızları olduğunu biliyorum.

Kurt adam olmak için diyorum Nihat Abi, kurt tarafından ısırılmadan, meselâ kan nakliyle geçse bu iş. Şu "Wolfman" garip geliyor. "Walkman" gibi bir tutku. Metalik bir anlam içeriyor sanki. Kurt işareti-metal işareti, kurt vahşiliği karakteri, ritm, ses, şekil uçuşuyor kafamda.

Nihat Abi, âşık olmayacağım diyorum asla. Böyle bir lüks olur mu diyorum? Zaten bu kafayla bir bok olacağımı da sanmıyorum. Aşk insanlığımı öldürüyor gibi, öldürüyor. Çok büyük yeminler ediyorum. Bir şehrin mezarlığının yanında kardeşim, canım kardeşim kendisini delik deşik eden orospu dünyanın acısıyla ağlarken yemin ediyorum. O ağlıyor ama ben ağlayamıyorum, yemin ediyorum. Acıyı paylaşmayan biri olmayacağıma, bulutlardan yine de resimler çizeceğime, akrepleri seveceğime, hiçir şeye kazık çakmayacağıma ve bunların yayılması için kendimi saklayacağıma yemin ediyorum.

Tarihin ince ayrıntılarına kıllananları anlıyorum. Aslında acıyı hissetmiş ve yaşamışlara söylediklerim çok anlamsız geliyor.

Ama yanıyorum, uyuyamıyorum, içtenlikle gülemiyorum. Sahte bir hayat yaşıyorum. Acizim, bunu biliyorum. Kendi pisliklerime, çelişkilerime, abazanlıklarıma, sahte tebessümlerime, bencilliğime küfrediyorum. Ancak karşımdakilerin boktan farksız olduklarını da biliyorum. Ölümü şaşaalı olanların gerçek bir hayat yaşadıklarını seziyorum.

Kolonya ikram edilirken ellerini kaldıranlara, mehteran yürüyüşünde sağa sola dönenlere, üç ayaklı masanın dengesinin sırrını bilenlere, insanların hassas ve zayıf yerlerine bakarken; topluma yakalanma endişesine rağmen bunu sürdürenlere, çoraplarını çıkardıktan sonra bileklerini kaşıyanlara, denetlemelerde askere sorulacak soruların cevaplarını (verilmesi emredilen cevaplar) gizlice yanlış (yani aslında doğru) bildiren komutanlara, operasyonda en önde yürüyen teğmene, intihar edenlere, siyaha ve kahverengiye gizliden hayranlık duyduğumu biliyorum.

Bir "dua" ya da "bir umut" biliyorum. "mayına ben basayım, Kanas beni hedef seçsin, sızmada benim bulunduğum meziye el bombası düşsün, askerlerime birşey olmasın." Mektuplarını okuyorum halkım dediğim insanların. Ağlamak zayıflık gibi geliyor çoğu zaman ama ağlıyorum. Parasızlıktan şahsiyeti bozulanları görüyor, kahroluyorum. Mezarlığın yanında, yanımda ağlayan canım kardeşimin telefonunda aynı duayı duyuyorum.

Dağdayken düşünecek zamanı bol oluyor insanın. "Kulübe ve sigara olmamasına rağmen." Gördüğüm "yüzbaşı"lar kırıyor beni. Karşımdaki dağa bakıyorum, kitap okuyormuş gibi yaparken. Dağın dibine yerleşmiş bir köy. Boş. Bir sarı bir yeşil şeritler halinde görüyorum; sanki futbol sahası. Gözlerim mi yanılıyor yoksa gerçek mi? Terkedilmiş köyün gerçekten de bir futbol sahası gibi düzenlendiğine kanaat getirip sakinleşirken, birden irkiliyorum. Bir top mermisi üzerimizden aşıp hedefine gidiyor. Top, saha, hedef kelimeleri yine uçuşuyor.

Mayın diyorum sana Nihat Abi. Gülün şiirini yazan kardeşim bir gün buna basıyor. Gül parçalarını bulamıyorlar. Ben kendime ne derim Nihat Abi, ne derim?

Belki biraz önceki top karşıdaki birilerinin gül kardeşini benimkine çeviriyor.

Kendime, astıma üstüme siktir çekiyorum. Karşıdakilere küfrediyorum. Sadece midem yanıyor. Yalnızca yanıyorum.

"Asker abi şeker"in anlamını idrak ediyorum, "Kravisni toltol"u biliyorum, sofistlerin bilgiyi parayla satmalarını, saçlarına perçem düşüren buğulu birazdan ağlayacak gözleri, kirpiklerini siyaha boyayanları, kendini kırık hissedenleri biliyorum. Sevdiklerim niye bekâr diyorum, salakça?

(Nihat Abi, yoksa sen evli misin?)

"Üsteğmen" - Sivas

Uzaklar

Ama sen şimdi sevdiğinlesin
hiç bir zaman senin olmayan sevdiğinle
bense, her zaman olduğu gibi
senin yanındayım yanı başında
bir öpüşlük yol var aramızda
ama sen uzaklara bakıyordun
benim olmadığım uzaklara
oysa benim için sensiz
hiçbir uzağın tadı yoktu.

Rıza Sönmez - Van

İltifatlar ve Gerçekler

- Sana Aşağım → Kaygılanma geçer.

- Benimle çıkar mısın → Tırmanmayı sevmem.

- Neden kaprislisin? → Hayır şu anda yok. Çocuğu gönderip aldırıcam.

- Sen ilk kadınımsın → Pis abaza.

- İçimi ısıtıyorsun → Boşver beni bak elimizde iyi bi rezistans var. Kalgon gerektirmiyo.

- Yarın için planın var mı? → Neden? Senin yok mu? Bende yedek var. Sana ödünç verebilirim.

- Sen, ben ve şarap → Ve annen iyi fikir.

- Canım pahasına severim → Canına karşılık iki leğen, bir sepet on mandal veririm. Aşşası kurtarmaz.

- Sana hastayım → İğne mi olsun hap mı?

- Sana doyamıyorum → Paket mi yapıyim burda mı yersin?

- Aşkım tükenmeyecek → Neden? Şarzlı mı?

- Saçının teline hayranım → Fırçada bir top var. Alabilirsin.

- Keman kaşlım → Senin de burnun zurnaya benziyor.

- Doğum günün ne zaman? → Henüz hücreyim sen gidene dek doğmıycam işte.

- Adını sen koy → İsim tamam başka ne koyıyim?

- Her yerde seni aradım → Arama iznin nerde?

- Seni seviyorum → Çok da ipimde..

Kevser Turhan - Ankara

Merhaba Öküz;

Öğretmenlerime inat kısacık eteklerimle sokaklarda şarkılar söylerdim bağıra çağıra. Yine onlara inat hiç örmedim saçlarımı uzun boyuma rağmen nah bu kadar topuklar giydim... Koştuğum çamurlu yollarda hayali arkadaşlarım oldu. Seni de onların içinde tanıdım. Kahvemin acısında, baklavanın tatlısında gördüm ilk kez yüzünü. Kulaklarım çınlarken geçmişe uzak, geleceğe yakın olduğumu düşündüm. Yağmurda ıslandığımı duyumsamıyorum. Annem yalvarıyor;

- N'olur içeriye gir, üşüteceksin!

- Üzülme ben zaten biraz normalim. Normaller zaten üşütmüşlerdir. Ama ben daha sırılsıklam olmadım ki. Yağmur beni özümsemedi.

- Bi tanem sen eriyorsun.

- Biraz asitten kimseye zarar gelmez "anıkom." Toprakta öz'üme kavuşuyorum.

Ceren Cevahir Gündoğan - Gebze

DUYURULAR

❄ Dağlar ve Rüzgar. Belgesel. Sabahattin Ali ile 50 yıl sonra 2 Nisan 1998 günü TRT2'de Yönetmen Nilgün Eroğlu Maktav

◆ AMIDA, Aylık Sanat / Edebiyat Dergisi, DİSED P.K.:6, 21100 Diyarbakır

✪ GACI, Kadın Kapısı Aylık Haberleşme Bülteni, Yeniçarşı Caddesi No:54 Beyoğlu 80050 İstanbul

➛ HASTAEŞEKLER, İki Aylık Şiir Ve Öykü Dergisi, Yazı Kitabevi Caferağa Mah. Sarraf Ali Sok. No:31/1 Kadıköy-İstanbul

✱ KAOS GL Aylık Politik Gay Ve Lezbiyen dergisi P.K.53 Cebeci-Ankara

❒ KARAKUTU P.K.8 Menemen-İzmir

❄ LODOS İki Aylık Şiir Seçkisi, P.K.451 Yenişehir-Ankara

⇨ KUŞLAMA, Şiir Yaprağı, İ.H.Ünsal, Landsberger Allee 180.10369 Berlin

✓ SİYANÜR, Ortak Kitap, Erzene Mah. 36.sok. No:3/6 Bornova-İzmir

✘ ABRAXAS, Mevsimlik Kültür Sanat Dergisi, Vali Yolu 270.Sok. Gün Apt. No:5/18 Adana

✪ G2 SAPLANTISI, 168 Evler A3 No:1 67030 Zonguldak

➜ MOZAİK, Aylık Şiir/Sanat "İnadı", P.K.458. 802244 Şişli-İstanbul

✱ DÖRDÜNCÜ YENİ, Aylık Şiir Gazetesi, Öğretmenler Sitesi 5.Sok. No:1 Kat:2 35460 Seferihisar - İzmir

ÖKÜZ'DEN

◆ Türkiye'nin hemen hemen her bölgesinden ÖKÜZ yazar çizerlerine ısrarlı bir şekilde imza günü ve söyleşi yapma davetleri geliyor.. Buna çok seviniyoruz ancak daha birbirlerinii tanımayan, görmeyen ÖKÜZ yazar-çizerleri varken onca insanı toparlayıp bu isteğinizi nasıl yerine getirebileceğimizi bilemiyoruz. Ancak yine de yaza doğru gruplar halinde memleketin çeşitli bölgelerine öküz yazar-çizerleri olarak turneler düzenlemeyi düşünüyoruz.. Bu vesileyle İzmir Kitap Fuarı boyunca ÖKÜZ'e gösterdikleri muazzam ilgi için tüm İzmirli okurlarımıza teşekkür ederiz.

◆ Hapishanelerden ÖKÜZ'e gelen mektuplar da günden güne artıyor.. Ne yapacağımızı şaşırmış durumdayız. İleriki sayılarda devamlı olarak bir mapushane sayfası yapmayı düşünüyoruz. Bu sayfa tamamen hapistekilere ve hapishane hayatına ilişkin olacak. Kısa, öz ve anlaşılır olmak kaydıyla her türlü ürününüzü bekliyoruz..

◆ Bu arada yaşadıkları yerleşim bölgelerinde ÖKÜZ bulamadıklarından şikayetçi olan sevgili ÖKÜZ okurları, nerede olursanız olun, bulunduğunuz yerdeki gazete bayii'nde ÖKÜZ bulamadığınız taktirde satış müdürümüz Cüneyt Aydın Bey'e, İşletme müdürümüz Orhan Açar Bey'e ve yayın koordinatörümüz Ayhan Erdoğan'a 251 57 54 ve 251 42 44 numaralı telefonlarla ulaşabilirsiniz her türlü probleminizi anlatabilirsiniz. (Tabi ÖKÜZ'le ilgili) Ayrıca ÖKÜZ'ün eksik sayılarından edinmek isteyen okuyucularımızın Leman Kitapçısı'na başvurmaları gerekiyor. Adres künye'de.

Sayı: 47- Nisan 1998
Sahibi: Şimera Yayıncılık Ltd.Şti. **Yayın Yönetmeni:** Metin ÜSTÜNDAĞ
Yazı İşleri (Sorumlu) Müdürü: Zafer AKNAR **Yayın Koordinatörü:** Ayhan ERDOĞAN **Grafik Uygulama:** Cebrail OKÇU
Mustafa Devrim ÖZDİNÇ **Dizgi:** Cebrail OKÇU **Montaj:** Kadri ÇAVUŞOĞLU **Satış:** Cüneyt AYDIN **İşletme:** Orhan AÇAR
Halkla İlişkiler: Suzan ERBAŞ **Muhasebe:** Yaşar AKŞAHİN, Ali YAVUZ, Suzan ERBAŞ **Ofisboy:** Cemal VANLI
Bina Görevlisi: Yasin Adıyeke **Tel:** 251 42 44 - 251 57 54 **Fax:** 251 52 67 **Baskı:** Yenigün Haber Ajansı Basım ve Yayıncılık A.Ş. İstanbul **Dağıtım:** Bir-Yay **Adres:** İstiklal Cad. İmam Adnan Sok. No:20 80800 Beyoğlu-İstanbul

Öküz Dergisi Abonelik Koşulları: Yurt İçi 1 Yıllık... 3.200.000... 6 Aylık... 1.600.000. / Amerika... 1 Yıllık... 55$... 6 Aylık... 25$... Uzakdoğu... 1 Yıllık... 70$.. - 6 Aylık.. 35$ / Avrupa... 1 Yıllık.. 50 DM (Posta) 6 Aylık.. 25 DM / Avrupa... 1 Yıllık.. 60 DM..(Uçak) 6 Aylık.. 30 DM.. **BANKA HESAP NUMARALARI:** Mark hesabı: 3002462-0 - Dolar hesabı: 3002461-2 - TL hesabı: 1100384-7 **(Hesap Numaralarının Hepsi Yapı Kredi Bankası, Parmakkapı Şubesine Aittir)**

ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!! ÖKÜZ CİLT-1 BİTTİ!!! ÖKÜZ CİLT-2 ÇIKTI!!!

Akşamsefası